

Liedbesprekingen op website
<https://wreed-en-plezant.leefdaal.be>

jaargang 2012

Wreed & Plezant
0495/541958 info@wreed-en-plezant.be

De smartelijke dood van Koningin Astrid

Johan Morris - 16 januari 2012 - Category: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet

KONINGIN ASTRID MET KINDEREN

Op 29 augustus 1935 kwam Astrid van Zweden om in een verkeersongeval te Küsnacht am Rigi. Aan het stuur van de wagen zat haar echtgenoot, koning Leopold III, waarmee ze 9 jaar eerder was gehuwd. Astrid was op dat moment bijna 2 jaar koningin van België en zwanger van haar vierde kind. De 3 andere kinderen waren Josephine Charlotte (1927-2005), later groothertogin van Luxemburg, Boudewijn (1930-1993) die in 1951 Leopold opvolgde als koning der Belgen, en Albert (°1934) die Boudewijn opvolgde in 1993.

Astrid was uiterst geliefd, mede door haar spontane optreden wars van protocol en door haar sociale bewogenheid.

Sommigen wijzen op de gelijkenis met de lotgevallen van prinses Diana van Engeland, al waren er ook grote verschillen: Leopold en Astrid hadden duidelijk een geslaagd en gelukkig huwelijk. Maar de ontsteltenis van de bevolking bij haar dood en de grote volkstoeloop bij haar begrafenis zijn zeker vergelijkbaar.

Het is dan ook niet te verwonderen dat vele marktzangers liederen schreven over deze dramatische gebeurtenis. Lionel "Tamboer" Bauwens was zeker niet de enige, maar misschien wel de beste. Hij koos als melodie voor het door Lys Gauty in 1934 populair gemaakte "Le chaland qui passe", dat op zijn beurt een bewerking was van het Italiaanse "Parla mi d'amore, Mariu", geschreven door C. Bixio en A. Badet.

Componist Bixio is ook de maker van een ander lied dat u misschien kent: "Mama", populair gemaakt door de nederlandse knaap Heintje (Simons) in 1967.

Het lied van Tamboer werd in 2001 door het Davidsfonds uitgebracht in de reeks "Traditionele muziek uit Vlaanderen" op de CD "Wie wil horen ...", in een schitterende uitvoering van Mark Hauman, Karin van Steenlandt, Wouter Vandenabeele en Ben Faes. Tamboer (1892-1974) heeft het niet meer mogen meemaken.

Onze bewerking gaat als volgt:

De smartelijke dood van koningin Astrid

245 [A] Lionel Bauwens (1892-1974) [C] C. Bixio (1896-1978), A. Badet

Ons land wordt weerom getroffen
 door een wreed geval
 dat nog zeer lang in 't geheugen v
 an 't volk blijven zal.
 De droeve mare die klonk
 in de wereld terstond
 hoe koningin Astrid in't vreemde
 haar doodsuur vond,
 doodsuur vond.

Delen wij de smart en de rouw
Edele vorstin, brave vrouw
Gij wordt beweend
van klein en groot
omdat gij stierft zulke wrede dood.
Nooit vergeten wij uw goed hart
dat gij steeds voor ons had bewaard,
hoe droevig voor uw kind'ren klein
die nu zonder moedertje zijn.

Een ongeluk met den auto
 gebeurde zeer groot
 waardoor zij op't onverwachts
 toch zo wreed werd gedood.
 Geen enkel woord meer ontviel
 hare lippen o neen
 een laatste snik en het leven
 voor haar dat was heen,
 dat was heen.

En in de naam van het Belgische volk
 sturen wij
 aan onzen koning veel woorden
 van troost en daarbij
 zullen ons kinderen bidden
 voor die moeder teer
 opdat zij voor eeuwig mag rusten,
 bij God den Heer,
 God den Heer

Bronnen:

Zangwijze: Parla mi d'amore, Mariu

liedblad Tamboer in "Lionel Bauwens, de onvergetelijke Tamboer" (1984, Roger Hessel)

CD "Wie wil horen" (Traditionele muziek in Vlaanderen", Davidsfonds

Zoals gezegd zijn er door tal van andere marktzangers gelijkaardige liederen uitgebracht.

De "welgekenden volkszanger Achille Coppenolle uit Rousselare" bracht een "Huldelied aan onze duurbare diepbetreurde Koningin Astrid" op de melodie van "Si petite", een lied dat bekend werd in de uitvoering van Lucienne Boyer.

Huldelied aan onze dierbare Koningin Astrid

263 [A] Achille Coppenolle (1885-1954) [C] G. Claret (1901-1961) Pierre-Edouard-Louis Bayle (18..-1952)

Wat wrede ramp alhier in belgenland,
de vorstin is dood.
En onzen Koning, in zware beproeving
weent d'ogen rood.
Wie had ooit aan zulk
een einde gedacht,
het is toch te wreed,
gans de bevolking in smart en in rouwe,
droefheid en leed.

**Hulde aan u vorstin o zo goed,
heel de wereld zendt u zijne groet.
Moeders wenen voor u als een kind
want zij werd door eenieder bemind.
Schone werken hebt zij hen gedaan
waarom moest zij
naar d'eeuwigheid gaan?
Arme lieden hielpt zij uit den nood
zij kwaamt zo wreed aan uwen dood.**

Geheel de wereld in smart en in rouwe,
o zij vorstin,
zij waart toch zulk een edele vrouwe
door elk bemind.
Door iedereen hoog geacht en geprezen,
voor elk zo goed,
zij zijt gestorven ginds ver in de bergen
zo gans bebloed.

Lieve Vorstinne, kon zij weer ontwaken
als uit een droom,
voor uwe kind'ren, die kleine schaapjes,
zo lief en schoon.
Maar neen, ach God,
hen zo wreed ontnomen,
ach het doet zeer,
onze vorstin toch zo lief,
braaf en schone
is er niet meer.

Bronnen:

Zangwijze: "Si petite" (1932)
 origineel gezongen door Lucienne Boyer
 liedblad Achille Coppenolle

En ook Jaak Van Gestel probeerde het met nieuwe woorden op een andere Willy Derby kaskraker: "Als ik naar je blinde ogen kijk". Hij heeft zich duidelijk in allerlei bochten moeten wringen om z'n tekst onder de noten te krijgen en dat daardoor bepaalde klemtonen helemaal fout liggen vond hij blijkbaar geen bezwaar.

Net zoals Tamboer refereert ook hij meteen naar een eerder sterfgeval in de koninklijke familie: de dodelijke val van koning Albert I in Marche-les-Dames het jaar voordien, in 1934 dus.

Rouwlied gewijd aan Hare Majesteit Koningin Astrid

262 [A] J. Van Gestel [C] Willy Derby (1886-1944)

Weerom is ons land in rouw gedompeld
 de verslagenheid alom is groot.
 d'Edelste der moeders is gestorven
 helaas, koningin Astrid is dood.
 Iedereen zal haar dan ook bewenen,
 zij was schoon, edelmoedig en goed,
 vol liefde voor haar gemaal en kind'ren,
 een verlies dat elk hart bloeden doet.

Hoe wreed wordt
 ons vorstenhuis getroffen,
 wat een slag voor onzen koning weer
 die nog steeds beweent
 zijn lieven vader,
 stel u voor, de droefheid en hartzeer.
 En wat smart voor zijne lieve kind'ren

drie engeltjes nog zo rein en teer,
 hoe pijnlijk moet het
 voor hen toch wezen,
 nog zo klein, en reeds
 geen moeder meer.

Wreed kwam men haar
 van ons weg te rukken
 nog zo jong, in volle jeugd en kracht.
 Als martelares is zij gestorven
 toch blijft zij leven in ons gedacht.
 Vaarwel, o vorstin en rust in vrede
 steun en troosteres der arme liën
 't Belgisch volk zal u
 toch nooit vergeten,
 hierboven zullen w'u wederzien.

Bronnen:

Zangwijze: "Als ik naar je blinde ogen kijk"
 liedblad Jaak Van Gestel

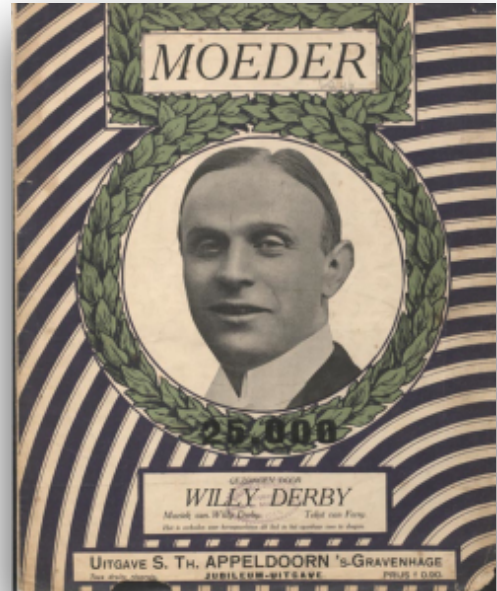
De zwerver (of “De ellende van den Oorlog”)

Johan Morris - 23 januari 2012 - Category: liedbladen, liedboeken, liederen, Wereldoorlog

In 1919 bracht Willy Derby één van zijn zovele plaatjes op de markt, deze keer gewijd aan “Moeder”.

Overigens maakte Willy Derby in 1926 een persiflage op zijn eigen lied en noemde het “Je moeder alleen”: zelfde melodie, maar deze keer een tekst die de draak steekt met de opkomende emancipatiebeweging én de dolle levenswijze in de jaren voorafgaand aan de grote crisis.

De originele tekst ging waarschijnlijk over zijn eigen moeder, en dat moet niet meer of niet minder dan een heilige zijn geweest.

Het schoonst op de wereld, het heiligst bezit
 Hier voor ieder mens in dit leven
 Dat heb je't verloren, hoe of je ook bid
 Geen God je zelfs tweemaal kan geven
 Dat enigst, dat hoogste, wat voor alles gaat
 Die heerlijke beelt'nis, die jou nooit verlaat
 Dat heiligst op aarde, hier voor iedereen
 Dat is er je moeder, je moeder alleen

Een aandoenlijke tekst (van Ferry) en een al even aandoenlijke melodie (van Derby zelf): het bleek gesneden koek voor een marktzanger uit die tijd om er een tekst over de ellendige gevolgen van de pas geëindigde wereldoorlog op te kleven.

Roger Hessel vond die tekst in het liedjesschrift van Elvira Degrande uit Iseghem en kon het traceren als gedicht door J.C.W. Vos en gezongen door marktzanger Achille Copenolle. Zelf hebben we het nergens anders teruggevonden.

Het verhaaltje lijkt zeer sterk op een lied over een eerdere oorlog “Voor het heil van het lieve vaderland”. In beide gevallen komt de soldaat als een invalide terug, ongeschikt voor de arbeidsmarkt en door iedereen aan zijn lot overgelaten, ja zelfs uitgelachen omwille van zijn handicap. “Ziet hier dus het lot van een arme soldaat”. Het zal duidelijk zijn dat de tekstdichter niet hoog oploopt met legers en oorlogen...

Wij hebben hier en daar het rijm in de tekst hersteld en de melodie aangepast zodat het laatste zinnetje door onze immer enthousiaste toehoorders kan herhaald worden.

De zwerver

246 [A] J.C.W. Vos [C] Willy Derby (1886-1944)

Hij had ginds gevochten aan't westelijk front
in dagen van strijd en ellende.
Zijn huid was doorschoten zijn kleren geschond',
niemand die hem ooit nog herkende.
Hij vocht als een tijger, hij streed als een beer,
de oorlog verdierlijkt de mensen zo zeer,
als beesten vallen ze elkander steeds aan,
dat is hier op aarde altijd zo gegaan,
dat is hier op aarde altijd zo gegaan.

Soldaten zij vielen zo dicht als een muur,
het scheen of de aarde hier scheurde.
Kanonnen die braakten geweldig hun vuur,
de vloek van den oorlog gebeurde.
Ook hij viel, getroffen, in de loopgracht neer
als offer gevallen voor koning en eer,
van waar men hem voerde naar 't hospitaal heen,
hij had nog één oog en hij had nog één been,
hij had nog één oog en hij had nog één been.

Na dagen van smart en geweldig veel pijn
werd hem toen zijn paspoort gegeven.
Bij't leger daar kon hij niet langer meer zijn,
pensioen had hij weinig gekregen.
Als wrak voor het leven ging daar nu dien held,
door honger en wanhoop ten zeerste gekweld,
bespot nog door velen met een droeve lach,
verwensend den dag dat hij't levenslicht zag,
verwensend den dag dat hij't levenslicht zag.

Toch bood hij zijn dienst aan de mensen nog aan,
om pakken, valiezen te dragen.
Bij't grote station daar ziet men hem nu staan
nog hopend, steeds wachten, niet klagen.
Doch 't grote publiek, zeer voornaam door hun geld,
dat zag daar niet om, naar dien man, naar dien held.
Bespot nog tenslotte door 't slijk van de straat,
ziet hier dus het loon van een arme soldaat,
ziet hier dus het loon van een arme soldaat.

Bronnen:

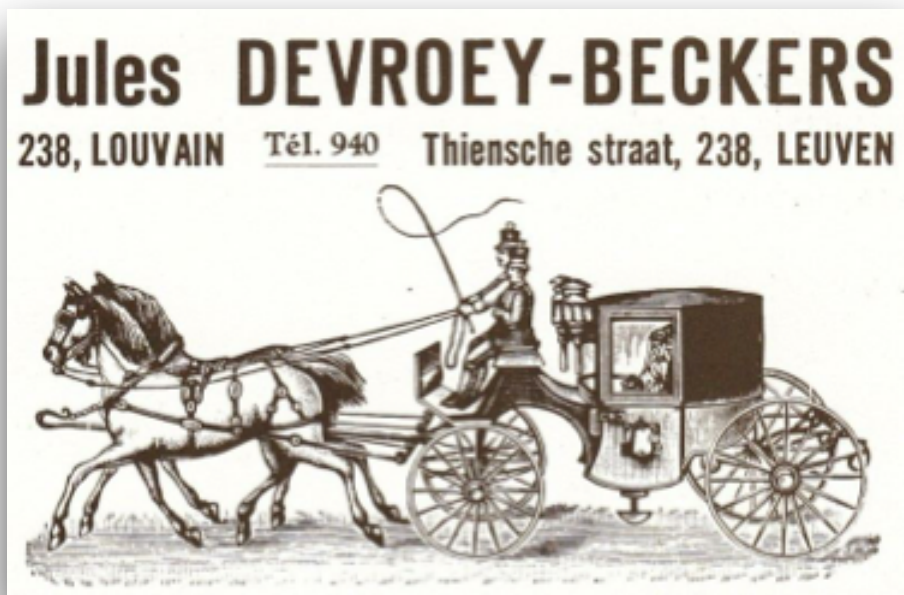
Zangwijze: "Moeder" (Ferry-Derby)
liedschrift van Elvira Degrande, Iseghem

Bottelarijlied

Johan Morris - 29 januari 2012 - Category: Drank,liederen,Spot & Ironie

Het Leuvens Historisch Genootschap is niet blij met de plannen om de gewezen bottelarij “Devroey” in de Tiensestraat in Leuven af te breken en er (lukratieve) studentenverblijven in de plaats te zetten. Ze publiceerden ondermeer een pamflet met een historisch overzicht van het belang van dit gebouw, kwestie van de redenen voor hun ongenoegen duidelijk te maken. En ze stuurden ons een liedtekst met het verzoek dit op hun ledenbijeenkomst te zingen. Daar hadden we wel oren naar: tenslotte proberen we zelf ook om het stiefmoederlijk behandelde muzikale erfgoed van marktzangers uit de vergeetput te redden.

Het “Bottelarijlied” wordt gezongen op het in studentenmiddens gekende strijdvaardige lied “Aan de oevers van de Dijle” (of de Schelde, of de Dender...), waarin een jonge kikker verneemt dat zijn vader werd “vermoord” door een ooievaar. De verontwaardigde jongeling roept uit: “als ik groot en sterk zal wezen, zal ik hem op zijn kloten slaan”, waarna in het slotvers als epiloog wordt gezongen:

Vele jaren zijn verstreken, en de kikker is niet meer,
maar den ooievaar zijn kloten, die doen nu nog altijd zeer!

Althans, zo luidt het in de live gezongen versies; in de boekjes heeft men het steeds over “bakkes” in plaats van “kloten”.

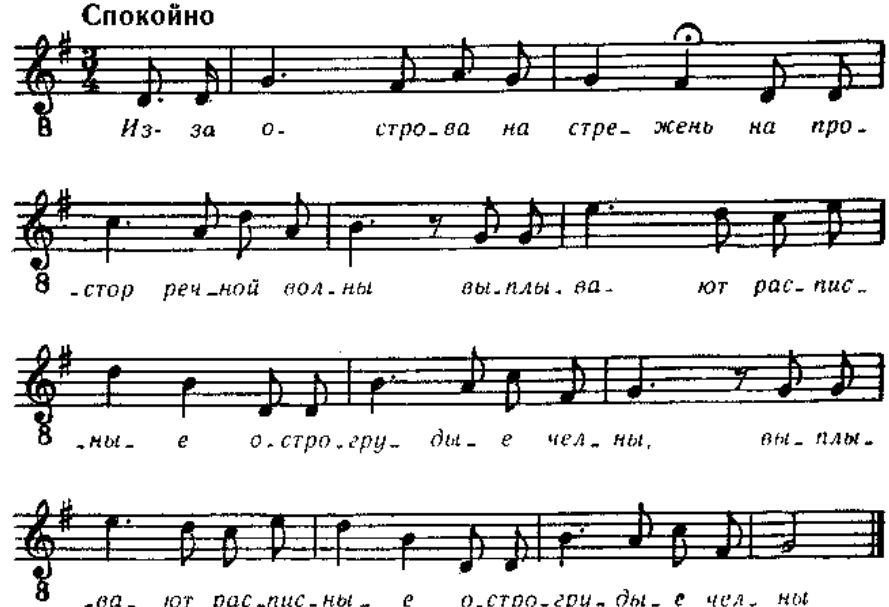
Het lied is ook gekend in Nederland waar “Aan de oever van de Rotte” wordt gezongen. Volgens sommige bronnen zou de Nederlandse melodie echter gebaseerd zijn op “Oh my darling Clementine”, een lied uit 1884 gemaakt door Percy Montrose, die zich op zijn beurt zwaar zou hebben geïnspireerd op “Down by the river lived a maiden” uit 1863 en van de hand van H.S. Thompson.

De melodie die wij in Vlaanderen hoorden zingen is vanuit Rusland via Australia en Engeland tot bij ons geraakt en stamt grofweg uit dezelfde periode.

In 1883 – kort voor hij stierf – schreef Dmitri Sadovnikov (1847-1883) namelijk een tekst die gezongen werd op een Russische volksmelodie “Stenka Rasin” over een legendarische kozakkenleider en zeerover (1630-1671). De melodie is met andere woorden zéér oud.

ИЗ-ЗА ОСТРОВА НА СТРЕЖЕНЬ

Спокойно

Из- за о- стро-ва на стре- жень на про-
 -стор реч-ной вол-ны вы-плы-ва- ют рас-пис-
 -ны- е о-стро-гру-ды- е чел-ны, вы-плы-
 -ва- ют рас-пис-ны- е о-стро-гру-ды- е чел-ны

ORIGINELE RUSSISCHE VERSIE

Dat lied werd in de jaren '60 door het Osipov State Russian Folk Orchestra op balalaikas en domras tijdens een toernee in Australia gespeeld en daar door Tom Springfield – de broer van zangeres Dusty – opgepikt en bewerkt. Hij schreef een passende tekst “The Carnival is over”, waarna de door hem geproduceerde Australische versie van Peter, Paul and Mary, namelijk **The Seekers** er in 1965 een wereldwijde hit mee hadden. Een schitterend groepje met een tijdloze melodie, en ook 40 jaar later klinkt het nog steeds overtuigend.

Het lijkt erop dat de (Vlaamse) studenten in de jaren zestig hier hun inspiratie haalden voor de melodie, maar in Nederland was die melodie ook in gebruik voor de religieuze hymne “Vol verwachting blij ik uitzien” dat we terugvonden als Hymne nr. 769 in een zangbundel van Johannes De Heer uitgegeven in 1947.

Hoe dan ook, Rob Verbruggen van het LHG deed wat onze geliefde marktzangers ook deden: een gelegenheidstekst over een actuele gebeurtenis plaatsen op een gekende melodie. U zal dus geen moeite hebben om dit lied te kunnen zingen!

Bottelarijlied

439 [A] Rob Verbruggen [C] Russische volksmelodie 17e eeuw

In de Tiensestraat in Leuven,
niet ver van de Tiense poort
staat een oude man te treuren
om de rust die wordt verstoord,

Ziede daar, zo zei die kerel,
ziede daar dat prachtig pand?
't Heeft een hele schone gevel
en een erker navenant.

Vele drank werd er gebotteld
door de mensen van Devroey
maar de tijden zijn veranderd,
't was het einde van de bloei

En toen kwam een bouwpromotor
in een hele sjieke slee:
"t Moet gedaan zijn met die zever:
oude krotten weg ermee.

't Is het geld dat moet gaan rollen,
massa's koten en een flat,
plaats om auto's in te stallen,
die ruïne die moet plat."

En de Tiensestraat in Leuven
en met haar de Tiensepoot
zal nog jaren blijven treuren
om haar buurt die wordt vermoord.

Bronnen:

Zangwijze: "Stenka Rasin" (Rusland 17e eeuw)
Historisch Genootschap Leuven

Weet je wat een zoentje is ?

Johan Morris - 5 februari 2012 - Category: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet, WOII

Op de achterkant van een liedblad uitgegeven door H. Geens-Van Gestel uit Aarschot (grootouders van de onvolprezen zanger Luc Lenzo) voor rekening van (schoonvader of schoonbroer ?) Jaak Van Gestel & Zoon uit Mechelen stond ondermeer het bij seniorenkoren nog steeds populaire lied "Weet je wat een zoentje is ?"

liedjeszangers. Veel oudere mensen in de Kempen kennen Alfons van Gestel nog, die van de laatste generatie zingende Van Gestels wel de bekendste was. De Van Gestels woonden te Aarschot. Aarschot was het middelpunt van de marktzangerij in de Belgische Kempen. Daar woonde ook zanger Jaak Morren (1866-1937), die volgens de gegevens op de marktbriefjes zong met vrouw en kind. Zijn vrouw was ook van de familie Van Gestel. Ze heette Dymphna en was een zuster van marktzanger Adolf van Gestel. Adolf was behalve zanger ook nog voeger, want hij liet onder zijn liedblaadjes drukken:

Adolf van Gestel, zanger en voeger.

Ook Jaak van Gestel was een bekend zanger. Nog is de rij zangers uit de familie Van Gestel niet ten einde, want ook F. van Kets (geb. Aarschot, 1862) was met een Van Gestel getrouwd en Henri Peeters bracht liedjes uit onder de naam Henri Peeters-Van Gestel."

In "Komt vrienden, luistert naar mijn lied" van Stefaan Top staat het volgende lijstje:

VAN GESTEL, Adolf, zuster en kinderen, H. Peeters en J. Van Wanghe (°30.10.1863), Hoogstraat 3, Aarschot. Kolkstraat, Aarschot. 63, 89, 108, 110, 130, 218, 282//196, 396, 474, 602, 771, 1306, 1869, 2045, 2210, 2243, 2261, 2327, 2395, 2455, 2638, 2755, 2790, 2801.

VAN GESTEL, Alfons (Fonske Patat), H. Meulemans en J. Morren, zoon, (°Herentals 04.12.1879), Hoogstraat 3, Aarschot. Kleine Bergstraat 5, 35 en 135, Aarschot. 63, 129, 130, 148, 218//215, 575, 621, 722, 814, 1023, 1097, 1307, 1344, 1360, 1725, 1768, 1777, 1860, 1864, 2552.

VAN GESTEL, Anna → F. Van Kets.

VAN GESTEL, Bernard en kinderen, (°Leende 02.06.1824 (Nederland); †Aarschot 24.04.1894), Lombaardstraat 8, Aarschot. Nieuwstraat, Aarschot. Diest, Mechelen. 129, 148, 218, 245, 246, 336//512, 568, 662, 709, 732, 789, 913, 1138, 1177, 1370, 1492, 1503, 1548, 1557, 1561, 1592, 1626, 1734, 1790, 1791, 1876, 1879, 1912, 1928, 1934, 1966, 1968, 1975, 1991, 2096, 2326, 2377, 2394, 2429, 2589, 2654, 2668.

VAN GESTEL, Belleke → Jaak Van Gestel.

VAN GESTEL, Dymphna → Jaak Morren (°26.08.1867).

VAN GESTEL, Ferdinand en vrouw. Leuvensesteenweg 294, Schaarbeek. Marokijnstraat 4 en 54, Sint-Jans-Molenbeek. Sint-Martensstraat 35, Sint-Jans-Molenbeek. Bonnevillestraat, Sint-Jans-Molenbeek. Parelstraat 21, Sint-Jans-Molenbeek. 108, 110, 236//-.

VAN GESTEL, Jaak, zoon Adolf en dochter Belleke. Zeelstraat 53 en 66, Mechelen. 218//-.

VAN GESTEL, Jean, zoon en dochter. Lombaardstraat, Aarschot.

VAN GESTEL, Johanna → H. Geens.

Wie de auteur is van dit en andere liederen op zijn liedblad laat J. Van Gestel bewust in het midden: hij heeft zelf beslist tientallen eigen liederen uitgebracht, wat al een hele prestatie is voor een analfabeet, maar op een ander liedblad vonden we enkele keren "Woorden van J. Van Gestel" bij liederen die volgens auteursverenigingen echt wel door anderen zijn gemaakt...

En ook van bovenstaand liedblad weten we wel zeker dat enkele liederen gesprokkeld zijn uit wat er kort na WO II op de (nederlandse) radio te horen was. De familie Van Gestel was niet toevallig afkomstig uit Nederland.

"Het sprookje is uit" was een succes van Bob Scholte; "Opgedragen aan de stille helden van het Belgisch verzet" was in feite een nederlands oorlogsliedje op het repertoire van Selma Jansen, die later met haar zus het groepje "Helma en Selma" zou oprichten, en nog later met haar andere zus Vera de succesrijke "Selvera's" (Selma en Vera), "Liefde op Hawaï" was een song van Jack Bess en Tom Rays,

Ook “Weet je wat een zoentje is ?” hoorde Van Gestel in 1947 op de radio zingen door Annie De Reuver & The Skymasters, toen onder leiding van trombonist Pi Scheffer. Zij waren heel populair, ook als dansorkest, en speelden in die tijd – net zoals hun “concurrenten” The Ramblers – meestal swingende nummertjes, en dus is ook dit lied een prettige FoxTrot. Amerika had tijdens de oorlog niet alleen soldaten gestuurd, ze hadden ook muziek meegebracht en de bewondering voor Glenn Miller en consoorten zou nog jaren lang blijven doorklinken in het repertoire van die radio-showorkesten.

THE SKYMASTERS IN 1947, MET ANNIE DE REUVER

Veel van die swingende liedjes klonken maar magertjes als er alleen een zanger en een accordeon voorhanden waren, maar dit liedje heeft zoveel ritme in de melodie dat het ook goed klinkt met vingerknipbegeleiding, en wie het zingt begint als vanzelf ritmisch te bewegen.

De auteur van het lied is Herbert Nelson (1910-1988, geboren te Berlijn, pseudoniem voor Herbert Lewysohn). Deze Herbert vluchtte in 1934 – zijn vader Rudolf was joods én cabaretier – uit nazi-Duitsland en vond op het Merwedeplein 23 in Amsterdam-Zuid een nieuw onderkomen. Niettemin durfde hij het aan, ondanks de jodenster op zijn jas en de duitse bezetters, om tijdens de oorlog kritische cabaret-voorstellingen te houden in zijn eigen huis.

In 1947 emigreerde hij via Zwitserland naar de Verenigde Staten. Wat hij daar tegen de meisjes moest zeggen had hij immers volledig onder de knie...

Weet je wat een zoentje is?

247 [AC] Herbert Nelson (1910-1988)

Gaat een meisje met een Engelsman,
wat wel af en toe gebeuren kan,
is er maar één indruk die je krijgt:
hij praat, zij zwijgt!
Ja, m'n vriend dat komt alleen daarvan
dat het meisje nog geen engels kan,
daarom luister wat ik adviseer:
studeer en leer.
Het is niet zo moeilijk als het lijkt
en ik wed, je hebt het gauw bereikt!

Weet je wat een zoentje is?
Een zoentje is "a little kiss",
een meisje is "a little miss",
That's all my darling.
Hoe gaat het heet "How do You do",
ik hou van jou is "I love You",
dat is de waarheid "it is true",
that's all my darling.

Het is toch zo eenvoudig,
ik wed je leert het zo,
een beetje engels spreken,
dat lukt je, yes or no?
Weet je wat een zoentje is?
Een zoentje is "a little kiss",
een meisje is "a little miss",
That's all my darling.

Als je heel toevallig eens vergeet
hoe "ik hou van jou" in't engels heet,
jij herinnert je geen enkel woord,
bega geen moord!
Want een ouderwets, echt liefdespaar,
zo een liefdespaar begrijpt elkaar
zonder veel te spreken bij hun spel
dat weet je wel!
Maar het zou uiteindelijk beter zijn
als je luisterde naar dit refrein:

Bronnen:

partituur ed. Ch. Bens
liedblad H.Geens-Van Gestel uit Aarschot
"Van Zingen en Speule" (Harrie Franken)
"Komt vrienden, luistert naar mijn lied" (Stefaan Top e.a.)

Knaapjes' brief (ik heb maar éne moeder lief)

Johan Morris - 18 februari 2012 + Category: liedbladen,liederen,Over Armoede & Drank,Over Liefde & Verdriet

Een jongetje van zeven leert schrijven en lijkt op school een vrolijk Fransje te zijn. Maar thuis heeft hij het moeilijk met zijn "boze stiefmoeder", en zijn vader is na het overlijden van zijn eerste vrouw aan de drank geraakt. Hoewel die op haar doodsbed had gevraagd om goed voor hun kind te zorgen, laat de vader zich niet in met de opvoeding en zijn tweede vrouw haat het kind... Als op het eind van het schooljaar de schrijfkunst van de leerlingen getest wordt met een opstel over "Mijn moeder" schrijft onze blijkbaar welbespraakte knaap het refrein van het lied "Ik heb maar éne moeder lief, en die andere vrouw in huis is het niet".

Of Tamboer met dit lied een welbepaalde situatie uit zijn buurt verhaalde is niet uitgesloten, maar het was hem allicht vooral te doen om het dramatische effect en de bijhorende emoties, die tot op vandaag sommige toehoorders naar hun zakdoek doen grijpen! De melodie, geschreven door Henry Himmel, past perfect bij de tekst en was een succesnummer van Tino Rossi (1907-1983): “Bohémienne aux yeux noirs” dat in 1936 op plaat verscheen.

Deze Corsicaanse charmezanger – met het uiterlijk én de meute groupies die aan Rudolf Valentino deden denken – was in Frankrijk en na WOII ook in Amerika zeer populair, niet alleen met zijn plaatopnames maar ook en vooral door de vele muzikale films waarin hij van 1934 tot 1970 (!) schitterde.

Tamboer kon dus geen beter melodietje kiezen: het was populair en vertederend uit zichzelf, de toehoorders zouden allicht in tranen naar hun geldbeugel tasten om het tekstblad te kopen.

Knaapjes brief

250 [A] Lionel Bauwens (1892-1974) [C] H.Himmel (1900-1970) Charlys (+1955)

Pas zeven jaar, was Willem maar
toen hij leerde schrijven
en op de school, was hij de jool
om niet 't overdrijven
't Huis werd hij niet graag gezien
door een tweede moeder
vader was meest, zo zat als een beest
lichtzinnig van geest

**'k Heb maar ene moeder lief
schreef het knaapje in zijn brief
neen, ik zal u nooit vergeten,
hoorde gij mijn bange kreten?
Mijnen vader bracht hier gauw
in ons huis een ander vrouw
en daarom heb ik verdriet:
zij is mijn moeder niet!**

Immer de stem, bleef nog bij hem,
van zijn brave moeder
die vroeg zo schoon, op zachten toon,
stervend, albehoeder,
draag toch zorg voor mijn kind
laat het niet verstoten!
Maar hij, de man,
trok zich dat niet aan,
liet haar maar begaan.

Die was bekwaam, op het exaam,
moest een briefje schrijven.
Willem heel zoet, deed het zo goed,
om niet 't overdrijven.
Op de grote prijsdeling,
tussen vele ouders
kreeg hij de eer en wat hij schreef neer,
las hij nog een keer:

Bronnen:

Zangwijze: "Bohémienne au grands yeux noirs"

liedblad Tamboer in "Lionel Bauwens, de onvergetelijke Tamboer" (1984, Roger Hessel)

Het zijn de duiven

Johan Morris - 20 februari 2012 - Category: liedbladen, liedboeken, liederen, Spot & Ironie

**ALBERIC CATTEBEKE MET ZIJN 5-JARIG
DOCHTERTJE MARIA LOUISA IN 1925**

Alberic Cattebeke (1894-1975) zong en verkocht dit licht ironisch lied op de wijze van "Antoinette".

Korte samenvatting: een (typische) duivenmelker is zodanig bezeten door zijn sport dat hij nauwelijks nog oog heeft voor iets anders, zoals zijn vrouw bijvoorbeeld. Nochtans doet hij niks anders dan verliezen: al zijn zakgeld gaat eraan en de duiven bakken er niets van. Maar dat belet hem niet om te blijven geloven dat het geluk zal keren. Hij is zo overtuigd van zijn gelijk, dat hij zelfs zijn vrouw uiteindelijk zo ver krijgt om ook haar spaargeld op zijn duiven te verwedden. Het bekomt hem slecht

...

Over marktzanger Alberic Cattebeke schrijft Roger Hessel in zijn boek "De Filosofen van de Straat":

'Brieken' Cattebeke - zoals hij in de omgang werd genoemd - werd marktzanger door "omstandigheden". Loodgieter van beroep overkwam hem in april van 1914 een zwaar ongeval. In

Wetteren wilde hij op een rijdende tram springen, gleed daarbij uit en kwam onder het voertuig terecht, waardoor hij zijn beide benen verloor. Tijdens zijn revalidatie leerde hij trekzak spelen en werd omstreeks 1920 marktzanger. Daarbij verplaatste hij zich in een invalidewagentje. In de marktzangerswereld bleef hij een apart geval. Marktzangers zoals Coppenolle, Tamboer en vooral Jacobs staken hem graag een handje toe door hem liedteksten toe te stoppen. Enig medelijden zal daarbij wel hebben meegespeeld. Alberic Cattebeke trouwde in 1919 met Valerie Dekimpe en " 't was van moeten". In 1940 bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, onderbreekt hij zijn marktzangerscarrière en wordt standwerker op de markt, waarbij hij lederwaren verkoopt. Na de oorlog herneemt hij zijn oud beroep maar blijft ook lederwaren verkopen. Na 1947 stopt hij definitief met zingen en leeft zich volledig uit als standwerker met zijn lederhandel. Cattebeke sterft op eenentachtigjarige leeftijd, amper drie maanden na het overlijden van zijn vrouw (20-1-1975). Zijn werkterrein bleef beperkt tot West-Vlaanderen.

FRAGMENT VAN EEN (ANDER) LIEDBLAD VAN CATTEBEKE

De muziek is geschreven door Casimir Oberfeld (een Poolse Jood °1903 en +1945 op de "dodentocht" in Auschwitz; hij schreef het merendeel van de liedjes die Fernandel zong tussen 1930-1940) en de originele franse tekst is van René Pujol en Ch.L. Pothier. Het werd gezongen door Armand Bernard in de film uit 1932 "Conduisez-moi, Madame!". Andere bekende composities van Oberfeld die ook door marktzangers werden gekaapt: "C'est pour mon papa" en "Paris sera toujours Paris" om er maar een paar te noemen.

De originele tekst vonden we terug op een groot liedblad uitgegeven circa 1933 door "Les Editions Salabert" en die begint als volgt:

Je connais un' jeun' fille
qu'a tout's les qualités.
Elle est quoique gentille,
plein' de virilité...
Elle a un chic énorme, sourire et cetera...
Elle parle avec des formes,
sans compter qu'elle en a!

Antoinette! Antoinette!
C'est un' jeun' fille qu'a du cran!
Antoinette! Antoinette!
Ah quel petit nom charmant!
Je vus l'dit sincèrement, c'qui m'botte,
c'est qu'elle sait porter la culotte!
Antoinette! Antoinette!
C'est vraiment un type épatant!

Het zijn de duiven

251 [A] Alberic Cattebeke [C] Casimir Oberfeld (1903-1945)

Vanaf de zondagochtend zit Pier al op zijn kot
te turen door het venster, van duiven is hij zot.
Zijn vrouw roept rond de noene tien keren zonder pret:
“Pier, wilde komen eten? De soep is uitgeschept”

**'t Zijn de duiven, 't zijn de duiven
gans mijn boelken is partie.
't Zijn de duiven, 't zijn de duiven
en nu heb ik niks meer zie ¹
Van vanachteren te beginnen
kwamen zij als den eersten binnen
't Zijn de duiven, 't zijn de duiven
die ik toch zo geren zie.**

Ja thans den zondagavond zit Pierken voor zijn deur.
Zijn geld is weggevlogen dat is een groot malheur.
De makkers komen vragen te gaan op staminee.
Hij voelt er in zijn zakken en roept: “Ik ga niet mee”.

Zie, Pier die kent de duiven hij heeft er 't beste ras
't en zijn geen pannenschijters gelijk het vroeger was.
Binst vraagt hij aan zijn vrienden sigaretten of tobak
ik kan er gene kopen mijnen portmonnaie is plat

Pier vroeg eens aan zijn vrouwe: “Marie, speel ne keer mee!
Gij zult u niet berouwen, riskeer ne keer, allez!”
't Mens gaf haar laatste centen maar 's avonds was 't al op
Pier kreeg twee blauwe ogen en een buil op zijne kop!

Bronnen:

Zangwijze: Antoinette, uit de film “Conduisez-moi, Madame (1932)
"De Filosofen van de Straat" - Roger Hessel
liedblad Alberic Cattebeke (1894-1975)

Volgens Jos Ghysens in “Het Aalsters volksleven” zong men aldaar het refrein van deze melodie op straat als volgt:

Antoinette, Antoinette,
't Schoeintjste masken ooit de stad (bis)
En as ze danst is dat op heer tippen
En as ze schatj zèn da boeretrippen
Antoinette, Antoinette,
't Schoenjste masken ooit de stad

¹ Wij vonden de originele zinswending ” ‘k Heb getekend tot in tien” een beetje té onbegrijpelijk voor niet-duivenmelkers en hebben dus zelf een variante bedacht.

Om een coureur te worden moet men kunnen rijden

Johan Morris - 27 februari 2012 - Category: liedbladen, liedboeken, liederen, Spot & Ironie

De marktzangers zongen niet alleen over moorden en rampen, liefde en verdriet, armoede en drank, leut en plezier maar ook over een ander onderwerp dat een grote massa passioneel beroerde: de sport. Voetbal, wielrennen en ... de duivensport – alle populaire sporten van het “gewone” volk dus.

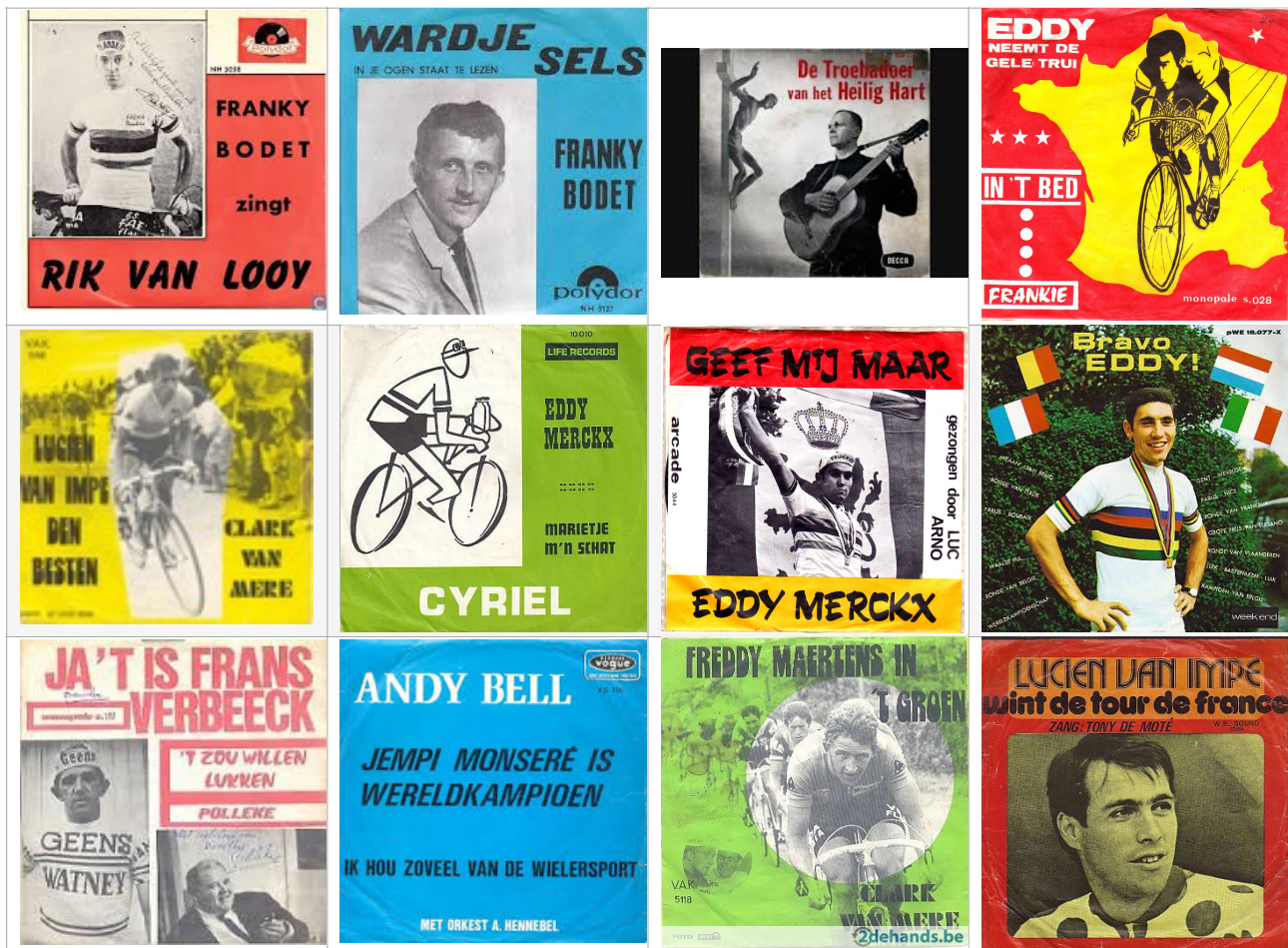
Tamboer bijvoorbeeld heeft zoveel liedjes over de Vlaamse wielerveden geschreven dat Erik Wille er dankzij het verzamelwerk van Roger Hessel een hele CD kon mee vullen. En nog steeds brengt hij die liedjes “live” voor het publiek, zoals hier op 14 mei 2011 in Kortrijk, virtuoos op de accordeon begeleid door Roger Schelstraete (1939-2012).

Ook toen de jukeboxen de marktzanger hadden vervangen bleven er jubelzangen op fonoplaat verschijnen met de heldendaden van onze kampioenen:

- Rupske Lauwers (Pater Mestdagh-de troubadour vh H.Hart)
- Jan Verbraeken – Dat kon alleen maar onze Stan (Stan Ockers, wereldkampioen 1955)
- “Meester Rik I ” (Eddy Roos) over Rik Van Steenberghe
- “Keizer Rik Van Looy ” (Eddy Roos – achterkant Meester Rik I)
- “Rik Van Looy” (Franky Bodet)
- “Wardje Sels” (Franky Bodet)
- Rik Van Looy – Frankie 1958 (fragment)
- Rik Van Looy is kampioen – Tony Geys
- Rik Van Looy – Alex Valère
- Eddy neemt de gele trui (Frankie – 1969)
- Geef mij maar Eddy Merckx (Luc Arno)
- “Patrick Sercu is wereldkampioen” (Luc Arno)
- Dank je Eddy Merckx (fragment) (Franky Dee) – LP “20 jaar Vlaamse successen”
- “Eddy Merckx” (Sttella, 1998)
- “Eddy Merckx” (The Misz – 1985, cassettealbum)
- “Eddy Merckx” (Sam Valkenborgh)
- “Onzen Eddy” (Cyriel)
- “Bravo Eddy” (Janneman)
- “Bravo Eddy” – Jean Narcy
- “Wardje Sels” (Franky Bodet – 1964)
- “Herman Van Springel is ‘n kampioen” (Waldo Demez)

- “Ja ‘t is Frans Verbeeck” (Polleke)
- “Jempi Monseré is wereldkampioen” (Andy Bell)
- “Freddy Maertens wereldkampioen” (Ronnie en de Pilchards)
- “Freddy Maertens is wereldkampioen” (Danny Demez)
- “Freddy Maertens” (Willy Lustenhouwer)
- “Freddy Maertens wordt kampioen!” (De Carpenter Boys, orkest Jean-Jacques)
- “Freddy wereldkampioen” (Willy Lustenhouwer)
- “Freddy Maertens in ‘t groen” (Clark Van Mere)
- “Lucien Van Impe den besten” (Clark Van Mere)
- “Lucien Van Impe kampioen” (Gene Summer)
- “Van Impe gele trui” (Juul Kabas)
- “Lucien Van Impe wint de Tour de Frane” – Tony De Moté
- “Raymond Ceulemans is de biljartkampioen” (Waldo Demez – 1970)
- “FC Malinois – Vooruit”, “Racing-basket”, “Racing voetbal” (LP “Bij de maneblossers” van Louis Baret en Marcel Sterckx)
- “Vooruit naar Beerschot” (Juul Kabas – 1972)
- “Het lied van Erwin Van den Bergh” (Bobby Prins – 1984)
- “De Rode Duivels gaan naar Spanje” (Will Tura)
- ... enzovoort, want dit is geen volledige opsomming.

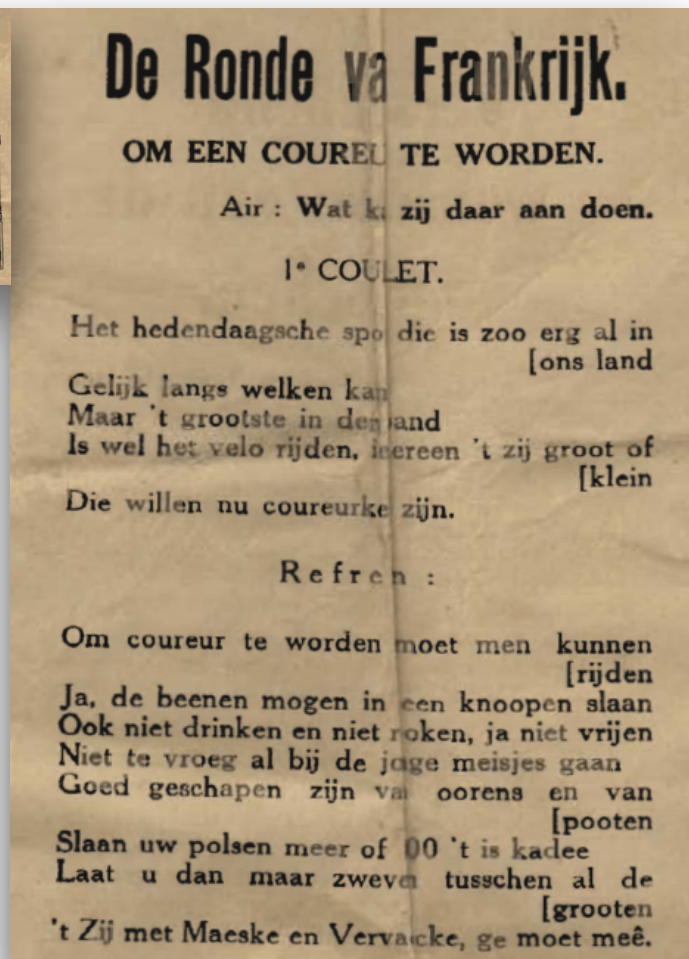
We hebben de fonoplaten en liedbladen die we bezaten rond dit thema geschonken aan het museum van het Sportimonium in Hofstade, hopelijk zijn ze daar te zien.

Marktzanger Achille Coppenolle (1885-1954) vond dat al die adoratie ook wel eens met een knipoog mocht bekeken worden.

Op de melodie van "Wat kan die Sigi daar aan doen dat hij zo schoon is?" uit de operette "Het Witte Paard" schreef hij² een tekst over de vereisten om wielrenner te worden. Daarin bekijkt hij – net als zijn collega Cattebeke over de duivensporters – de lotgevallen van een minder fortuinlijke wielrijder: er zijn in de topsport immers altijd maar een paar kampioenen tegenover een hele grote groep "losers".

Zijn tekst vonden we her en der terug in

² Volgens het boek "Walter De Buck: Partituur van een Gentse rebel" is de tekst van dit lied geschreven door Henri Van Daele en de muziek door Richard Lepage. Het eerste zou best kunnen kloppen, we vonden wel vaker liederen waarvan Coppenolle ten onrechte aangaf dat hij de tekst had "gedicht", maar er zijn bij ons weten nauwelijks of geen boeken gedrukt met het toneel- en café-chantant werk van Van Daele.

De muziek is zeker niet van Richard Lepage, die heeft niet meegewerkt aan de operette "In het Witte Paard"!

licht afwijkende versies. We verdenken hem ervan verschillende lezingen in petto te hebben gehad, al naargelang de omstandigheden waarin het werd gezongen. Niet verwonderlijk, we mogen niet vergeten dat de liedblaadjes aan de goedkeuring onderworpen waren van de beheerders van de marktplaatsen (de burgemeester) en het plein onder de kerktoeren (de pastoor), de gedrukte liedblaadjes waren dus altijd gekuiste versies van wat werkelijk werd gezongen.

Bij dit lied bijvoorbeeld staat in het officiële refrein:

... ge moogt niet drinken en niet roken en niet vrijen

maar in de gezongen versie werd dat soms:

... ge moogt niet trekken en niet rukken en niet vrijen

Overigens vonden we het lied ook terug als “De Coureurs” op een CD van Koen Crucke en Guido Naessens (1993), waarbij evenwel als auteurs “Muziek/tekst: Robert Gilbert, Hughes Maréchal” worden opgegeven. Ze hebben inderdaad de ziel van het oorspronkelijke lied helemaal gerecupereerd maar slechts enkele zinnen letterlijk overgenomen, dus dat is juridisch in orde. Toch ware het netjes geweest om ergens de inspiratiebron de nodige eer te bewijzen.

Wij hebben het laatste regeltje van het originele refrein van Coppenolle een beetje gemoderniseerd.

Om een coureur te worden ...

252 [A] Achille Coppenolle (1885-1954) [C] Ralph Benatzky (1884-1957)

De hedendaagse sport
die is zo erg al in ons land,
gelijk langs welken kant,
maar 't grootste door den band
is wel het velo rijden,
iedereen, 't zij groot of klein
die vindt onze coureurkes toch zo fijn.

**Maar om coureur te worden
moet men kunnen rijden,
en beide benen mogen
in geen knopen slaan,
ge moogt niet drinken
en niet roken en niet vrijen,
en niet te vroeg al
bij de jonge meisjes gaan.
Wie goed geschapen is
van oren en van poten
en wie een polsslag heeft
van meer dan honderdtwee
die kan zich laten zweven
tussen al die groten
het weze Cavendish of Boonen,
ge moet mee.**

'k Heb ook eens koers gereden,
'k dee den Toer van Vlaand'ren mee
en rap dat ik daar ree,
maar 't viel me toch niet mee
'k Ree in nen hoop met kiekens
ongewis en onverwacht
en 'k lag te spartelen al in de gracht

'k Kwam uit die gracht gekropen
vol met moos en bovendien,
kapot was mijn machien,
gekwetst mijn beide knieën.
Mijn mond stond aan mijn oren,
iedereen die mij daar zag,
die schoten allemaal in enen lach

Als ik nu arriveerde s' avonds laat
al in mijn huis,
mijn moeder, 't was niet pluis,
die weende met gedruis.
'k Zei: “Moeder, mijne neus
en heel mijn lijf dat doet zo zeer,
ik rij verdorie in geen koers niet meer.”

Bronnen:

Zangwijze: "Wass kan der Sigismund dafür" (uit "Het Witte Paard")
 CD "Van Flandriëns en Vlaamse Leeuwen" - Erik Wille (2000)
 liedblad Achille Coppenolle
 CD "De Coureurs" - Koen Crucke en Guido Naessens (1993)

Het lied van Pater Damiaan

Johan Morris - 5 maart 2012 - Category: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet

Jozef De Veuster (1840-1889), alias Pater Damiaan, wordt nog steeds overal geacht en geprezen als de man die koppig bleef ijveren voor het welzijn en het zieleheil van de uitgestoten melaatsen op Molokaï bij Hawaï. De Vlamingen verkozen hem in 2005 tot "grootste Belg aller tijden" en het Vaticaan heeft hem "heilig" verklaard in 2009. Dat laatste had al veel eerder gekund, maar omdat Damiaan zelf ook stierf aan lepra was dat in zijn tijd ondenkbaar: men dacht toen immers dat lepra een neveneffect van syfilis was en dus was Damiaan een ontuchtig, zondig man... Toch werd al in 1895 voor hem een standbeeld opgericht in Leuven, en in 1936, na aandringen van Leopold III bij de Amerikaanse president Roosevelt, kwam zijn stoffelijk overschot toe te Antwerpen met het opleidingsschip "De Mercator", waarna het naar Leuven werd overgebracht.

Bij die gelegenheid schreef en zong marktzanger Frans Jacobs "Het lied van Pater Damiaan" op de melodie van "Si petite", een hit uit 1933 van Lucienne Boyer. Lucienne Boyer (1903-1983) werd vooral bekend met het lied "Parlez-moi d'amour" in 1930.

Haar dochter Jacqueline Boyer (echte naam Eliane Ducos) zong in 1960 over "Tom Pillibi" en won er het Eurovisie Songfestival mee.

Over Frans Jacobs schreef Jef Klausning in 1987 in "De Plate", het tijdschrift van de gelijknamige Oostendse heemkring:

De actualiteit van de liederen die Frans JACOBS bracht bestond zeker niet alleen uit moorden, coureurs en andere dergelijke onderwerpen die nu dikke koppen halen in de kranten. Wat opvalt bij het bekijken van dit repertoire is het feit dat hij de liederen die bij ons langs grammofoonplaat en radio in de toenmalige "hit-parade" kwamen en die ingevoerd werden uit Frankrijk, Duitsland en Nederland, van een Vlaamse tekst voorzag die zijn publiek kon verstaan en zingen.

Naast grammofoon en radio werden diezelfde import-liederen eveneens op de markten gezonden en de teksten verkocht. Destijds,

in de jaren dertig, waren er onder meer twee groepen die regelmatig de donderdagmarkt van Oostende bezochten. De "Volendammers" brachten de toen bekende Nederlandse

liedjes en er was ook een groep die uitsluitend Franse schlagers zong en de teksten verkocht op grote bladen.

Deze groepen waren op gebied van aantal, instrumentatie, muzikale kennis en zelfs kledij (de "Volendammers" waren in Nederlandse klederdracht en op klompen !) veruit beter dan onze marktzangers. Ze brachten evenwel uitsluitend producten in een vreemde taal, het Nederlands hierbij begrepen !

Het was toen de verdienste van Frans JACOBS, zowel als van TAMBOER en anderen dat ze op de markten kwamen met liederen gemaakt op de allernieuwste schlagermelodieën, maar met woorden die de gewone mens kon begrijpen en zelf zingen. Ook dit gebeurt nog hedendaags langs radio en fonoplaat : Vlaamse kunstenaars zingen buitenlandse melodieën met Vlaamse teksten. Voor de 51 liederen van Frans JACOBS die ik bezit, werden 40 verschillende melodieën gebruikt. Als dat geen schlagerparade was in die tijd !

In tegenstelling tot het originele franse lied zingen wij de tekst van Frans Jacobs redelijk "a tempo", zodat onze toehoorders makkelijker kunnen meezingen als ze dat willen.

Het lied van Pater Damiaan

256 [A] Frans Jacobs (1888-1973) [C] G.Claret (1901-1961), Pierre-Edouard-Louis Bayle (18..-1952)

**O, gegroet is den naam van dien held
zijnen daad heeft de wereld versted
hij vertrok naar de streke met moed
waar de ziekte melaatsheid zo woedt.
Jarenlang daar getroost en gezwoegd
en hem met de slachtoffers vervoegd,
stierf hij ginds zo een vreeslijke dood
d'heldendaad van die man is groot.**

Geen mens op aard of hij denkt aan dien herder in het verschiet
die ginds op't eiland zo ver van zijn land er het leven liet.
Geheiligd is hij die hem offerde voor zijn evenmens,
hij die de smart van zijn slachtoffers stelpde, dat was zijn wens.

't Land van de smarten, ontbering en lijden heeft hij gedeeld.
Vaders en moeders ook kinders hun wonden zacht daar geheeld.
Honderden slachtoffers heeft hij geholpen in stervensnood
tot hem d'ellend'en de vreeslijke ziekte ook bracht ter dood.

Ons Vlaamsche land dat zal nooit meer vergeten d'eerwaarde man
Zijn heldenmoed is voor eeuwig gebleken op 's wereldsbaan.
d'Hel op dees aard maar de hemel hierboven heeft hij voorwaar.
In 't menselijk harte zul gij blijven leven, Heer Damiaan.

Bronnen:

Zangwijze: Si petite (1932)

"De Filosofen van de Straat" - Roger Hessel

liedblad Frans Jacobs

"De Plate" 1987 - Jef Klausing

Den droom van een schildwacht

Johan Morris - 12 maart 2012 - Category: liedboeken,liederen,Over Liefde & Verdriet,Wereldoorlog

ZO D'OUDE ZONGEN

Dit is één van de vele liedjes die door Walther Van Riet geduldig werden uitgeschreven, dikwijls met melodie, en gepubliceerd in april 1983 nadat Leo Janssens en Mieke Cole via een BTK-project 300 liedjesteksten hadden verzameld bij senioren in het Waasland in 1978. Zoals de meeste boeken in dat genre werd het slechts gedurende een beperkte tijd verkocht door een plaatselijke vereniging – in dit geval de volkskunstgroep “Drieske Nijpers” uit Sint-Gillis-Waas – en zelfs de enkele bibliotheken die het hadden hebben het meestal al lang “afgevoerd”. Soms duikt er nog eens een exemplaar op in de tweedehandswinkels waarvan men de belangrijkste (zoals hiernaast aangegeven) sinds een tijdje kan uitvlooien via het Internet.

Van Riet vertelt in de inleiding van zijn boek honderduit over de lustige senioren die hem hielpen bij het aanvullen van de teksten en het voorzingen van de melodieën (dat helpt om de boekjes te kunnen slijten aan familieleden), maar over de geschiedenis of de oorsprong van de gepubliceerde liederen

vinden we bitter weinig terug. Enkel dit:

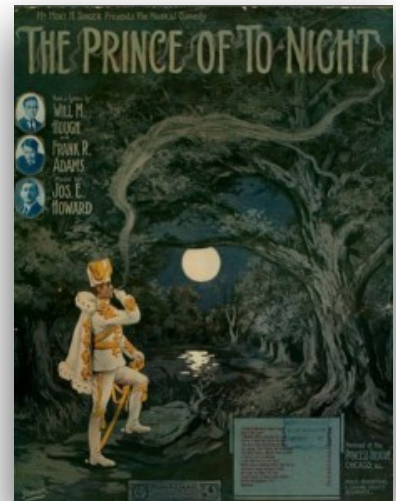
Onze bundel bevat een waaier van liederen die ontstonden tussen ca. 1880 en 1920. Slechts sporadisch komen liederen voor die op een vroegere datum wijzen. Enkele liederen zijn onmiskenbaar rolzangers- of marktlieder, veelal ontstaan rond de eeuwwisseling.

De melodie die bij “Den droom van een schildwacht” werd genoteerd klonk ons niet vreemd in de oren, maar we ontdekten pas onlangs en eerder toevallig dat het lied zeer duidelijk geïnspireerd is door “Malgré tes serments, tes promesses” (1913), gezongen door onder andere Lucienne Delyle, naar het originele engelse lied “I wonder who’s kissing her now?” van Joseph E. Howard en Harald Orlob dat in 1909 werd gepubliceerd als onderdeel van de muzikale comédie “The Prince of To Night”. Het is dus waarschijnlijk dat de Vlaamse tekst rond W.O. I is ontstaan.

Dat we de melodie al “ergens” hadden gehoord wordt duidelijk als we nu zien dat de engelse versie zo’n keer of dertig op plaat werd gezet, ondermeer door Perry Como, Dean Martin, Frank Sinatra, Ray Charles, Bing Crosby, Bobby Darin, Russ Hamilton, ja zelfs Harry Nilsson...

“The Dinning Sisters” maakten er een swingende “close harmony” versie van.

<https://youtu.be/tu-sRs1hNOE?si=JPkm3GQ1UZIC-w7g>

De jazzy-bewerkingen beperken zich echter tot het refrein van het lied dat we wel in zijn geheel terugvinden op de originele 78-toerenplaat van Bill Murray.

De melodie werd (opnieuw) zeer populair na WO II omdat enkele Hollywood-films ze gebruikten. Zo zingt Allan Jones het refrein in een romantische “car-scene” en is het zelfs de rode draad in een film met o.a. Martha Stewart.

De Vlaamse “schildwacht”-versie is eveneens slechts in het refrein zeer getrouw aan het origineel, de strofes zijn minder goed in het gehoor blijven hangen. We geven hieronder de tekst zoals die door Van Riet werd gepubliceerd; in onze eigen bewerking – zoals gewoonlijk aarzelen we niet om de tekst te herschrijven zoals hij volgens ons had kunnen zijn en vervangen of schrappen we onwaarschijnlijke rijmen – hebben we daar slechts 3 (bewerkte) strofen van over gehouden en beperken we ons tot het eerste en volgens ons sterkste refrein.

Den droom van een schildwacht

257 [A] onbekend [C] Harold Orlob (1883-1982)

Ver van zijn beminde teer
Stond een vreemd'ling
op de wacht alleen
Omringd van 't gevaar
beminden z'elkaar
Voor eeuwig hadden ze trouw gezworen
Hij sprak: “Mijn beminde teer
Wanneer zien wij elkander
nog eens weer
Ik zal u steeds blijven beminnen
Dat zweer ik op het veld van eer.”

**Zij waren van elkander gescheiden
Niets kon hun
jong hartjen verblijden
Den oorlog ontnam
hun het zoet genot
Droevig lot, droevig lot
Hij dacht nog aan die zoete stonden
Waarom hij reeds lang
was verbonden
Zijn liefde moest hij
alleen laten staan
En voor 't land ten strijde gaan**

Den soldaat brak in getraan
En zuchtte: “Was het toch maar gedaan
Dien droevige nacht
die reeds op mij wacht
Kon ik mijne droefheid maar vergeten.”
Hij dacht nog aan dien dag
Toen hij haar voor den eersten keer zag
Bij hem was het een echte liefde
Die kwam uit het diepste van zijn hart

**Terwijl was de nacht
stil aan 't vallen
Zijn droefheid die kende geen pallen
Hij zag ze voor hem ja ze was schoon
Ja zoo schoon maar
zoo een treurigen droom
En steunde dan
op zijn wreede wapens
Was hij toch zoo gauw ingeslapen
Hij wachtte misschien
op een droomnis teer
Wijl hij de vrijheid treurt**

Terwijl het kanon schoot in de nacht
Droomde de soldaat in stille smart
Met de vrijheid te saam
zag hij haar staan
Zijn liefste had hem reeds vergeten
Door de velden en de wei
Zag haar wandelen aan zijne zij
Ze kusten elkander zoet en zoo teer
Ja waren gerust en getwee

**Zijn liefste had men ontstolen
Zijn geest was er nog aan 't doolen
Zij nam zijn geweer
en zij liep met spoed
Hem tegemoet, hem tegemoet
Opeens plofte hij neder ten gronde
Hij ontving een vreeselijke wonde
In zijn droom was hij
op den vijand gesneld
Waardoor hij wreed werd neergeveld**

Den bal³ was al door zijn been gegaan
 Kwam hij met zijne droomen te slagen
 't Verlies van zijn bloed
 ontnam hem geen en moed
 Gekomen aan eene gracht
 Wascht hij zijne wonde stil en zacht
 Dan is hij terug gekomen
 Bij eene vriend die hem wederbracht

**Zijn been kwam gelijk genezen
 Weldra zal hij weder gezond wezen
 Zijne droomen brachten hem
 onverwacht in 't gevaar
 Dat is waar, dat is waar
 Zijn hartjen dat zei hem van binnen:
 "Ze zal nooit geen ander beminnen
 Ze heeft mij gezworen
 den eeuwigen trouw tot den dood."
 En hij alleen wordt haar echtgenoot.**

Bronnen:

Zangwijze: *Malgré tes serments*, Henri Christiné (1867-1941)-Howard, 1913

I Wonder Who's Kissing Her Now?

Zo d'ouden zongen - pag 84

Johan schreef: 27 augustus 2021 om 11:40

In het boek "Lionel Bauwens, de onvergetelijke Tamboer" (Roger Hessel, 1984) staat een (vermoedelijke) "remake" van dit lied onder (dezelfde) titel "Den droom van een Soldaat", zonder vermelding van zangwijze. Dat is ongetwijfeld eveneens "*Malgré tes serments*".

Inhoudelijk verschilt deze recentere versie nogal: de soldaat wordt bedrogen en, kort nadat hij een brief van haar krijgt waarin ze hem de bons geeft, wordt hij neergeschoten terwijl hij op wacht staat. Stervend herhaalt hij nog eens het misnoegde refrein...

1. Liefste sprak een jongen teer
 Wanneer zien wij nog elkander eens weer
 't Is niet mijne wil sprak hij zachtjes en stil
 Ik moet weldra het leger vervoegen
 Maar gedenk mij steeds altijd
 Waakt op uw hartje en wees maar verblijd
 Vaartwel en tot betere tijden
 Het uur van vertrek is nabij

**Wij scheiden met oprechte liefde
 Hetgeen in zijn hartje griede
 Z'herhaalde de woorden nog meer en meer
 'k Min u teer, 'k min u teer
 Maar pas was hij henengevlogen
 Hij werd door haar liefde bedrogen
 Ziedaar nu de valsheid van ieder vrouw
 Die zweert dat zij u blijft getrouw**

2. Hij dacht steeds aan zijn vrienden
 't Is haar alleen sprak hij die ik bemin
 Hij droomde van haar en hij lijde bezwaar
 Hij zag haar met een ander floreeren
 Hij ontwaakte en zuchte teer
 O ! valsche droomen komt toch eens weer

³ De eerste geweren hadden ronde kogels.

Wat zou zij mij hebben vergeten
O ! neen dat kan toch niet bestaan

3. Een brief tot hem gericht
Bracht nu de waarheid volledig aan 't licht
Zij schreef hem zoo teer, geene liefde niet meer
Gij zijt al mijn gedachten ontvlogen
's Avonds trok hij op de wacht
En op het uur dat het sloeg middernacht
Weergalmt een schot in de verte
En stervend die sprak een soldaat

Een Gestapo verklikt zijn vader

Johan Morris - 19 maart 2012 - Category: liedbladen,liederen,WOII

Op de melodie van het liefdeslied “Du bist mit Gold nicht zu bezahlen“, door Willy Derby vertaald en populair gemaakt in 1935 als “Je bent met goud niet te betalen”, vertellen Tamboer en Frans Jacobs een dramatisch oorlogsverhaal. Hier gaat het ook om de liefde, maar dan over miskende, bedrogen liefde van ouders voor hun kind.

Een welopgevoede jongeling heeft zich laten opjatten door de stoere taal van de Duitse bezetter en heeft het zelfs geschopt tot Gestapo, tot grote wanhoop van zijn ouders. Als de verrader dan ook nog eens zijn vrienden en familieleden in de klauwen van de vijand heeft gedreven zet zijn vader hem het huis uit. Prompt wordt de vader opgepakt en naar een werkkamp gestuurd om nooit meer weer te keren.

Als de oorlog uiteindelijk gedaan is komt alle opgekropte woede ineens naar boven. De fiere Gestapo is plots een bang hoopje ellende geworden en probeert zich te verstoppen in het huis van zijn ouders: wat zal zijn moeder doen?

Het lied brengt geen uitsluitsel over het lot van de ondankbare zoon, maar er is weinig fantasie nodig om de reacties van de zingende omstaanders te raden.

Wij vonden de tekst in het boek “De Filosofen van de straat”, het meesterwerkje van Roger Hessel.

Een Gestapo verklikt zijn vader

255 [A] Lionel Bauwens (1892-1974), Frans Jacobs (1888-1973) [C] Jupp Schmitz (1901-1991)

Jaren van werken en zwoegen
om hunnen enigen zoon
in deftigheid groot te brengen
wat was de vrucht en hun loon?
Die zoon had geleerdheid verworven
den Duitschen barbaar in ons land
die had er de toekomst bedorven,
het kind bracht zijn ouders in schand.

**Gij Gestapo,
zoekt eerst naar uwen vader,
die g'hebt verklikt,
ellendeling, verrader.
Hij is misschien
de marteldood gestorven;
als dat is waar,
zijt gij zijn moordenaar.**

Ondanks het verbod van zijn vader
diende hij voor de vijand,
meest om zijn broers te verraden
die werkten voor d'eer van hun land.

En vader door woede gedreven,
hij wierp zijnen zoon uit de woon.
Dan ging de verklikker hem wreken,
en Judas ontving daar zijn loon.

Naar Duitsland in moordenaarskampen
werd hij, den vader, gesleurd,
gepaard met wat slagen en stampen,
wat is er dan later gebeurd?
De moeder smeekte zo teder:
laat mijn echtgenoot weder vrij.
helaas ze zag hem niet meer weder
en zo vloog de tijd snel voorbij.

De vijand ons land uitgesmeten,
't vaderlands bloed stijgt ten top,
die vijfjarig lijden wil wreken
verraders past op uwen kop.
Daar ziet er de moeder nu weder
den held van een zoon, de lafaard,
die hem in haar woonst wil versteken
werpt men zo'n bandiet niet op straat?

Bronnen:

Zangwijze: "Du Bist Mit Gold Nicht Zu Bezahlen" (1938)
De filosofen van de straat pag 271

Vaarwel m'n jongen

Johan Morris - 9 april 2012 - Category:
liedbladen, liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet, WOII

Op een liedblad uit Brussel (collectie Florent Meert) vonden we een lied terug dat ook op het repertoire van Tamboer te vinden is:

Volgens het liedblad van Tamboer was dit "een fonoplaatsukses van de Nederlandsche zanger Max van Praag – periode 1947-1949"

Zoals alle marktzangers putte ook Tamboer na Wereldoorlog II regelmatig uit het repertoire dat op de ondertussen wijdverspreide radiotoestellen kon beluisterd worden of op de stilaan betaalbare 78-toerenplaten en -spelers. Voordien beperkte hij zich tot het overnemen van de melodieën, nu werd ook steeds meer de originele tekst overgenomen. Of Tamboer en consoorten zich veel aantrokken van de waarschuwing die uitgever Verhard Marcel op zijn blaadje afdruckte durven we sterk te betwijfelen.

Vaarwel, m'n jongen

Tekst en Muziek Tom ERICH

1

Aan de kade staat een oude moeder,
't Grote schip ligt wachtend aan de kant
Tranen rollen langs haar bleke wangen
Want haar zoon moet weg voor 't Vaderland.
Dan opeens wordt het signaal gegeven
Nog een groet en dan klinkt weer de fluit,
Langzaam zet het schip zich in beweging
Moeders stem klinkt boven alles uit.

Refrein

Vaarwel m'n jongen 'k denk steeds aan jou
Als je aan wal komt schrijf me dan gauw.
Het afscheid nemen dat valt me zwaar
Maar 't kan niet anders, dus ga nu maar.
's Nachts als ik slapen ga dan zal ik van je dromen
Dat jij weer vlug bij mij behouden thuis zult komen.
Vaarwel mijn jongen hou je maar taai
Zal ik j' ooit weerzien hier aan de kaai.

Musikanten,

stelt U in regel!

Betaalt regelmatig
uw
Auteursrechten
aan de

S. A. B. A. M.

Wetenschapstraat 18
B R U S S E L

OP DE MUUR VAN CAFÉ "HET
VERDRONGEN LAND". LINKS
ONDERAAN DE FOTO'S VAN ANS
HEIDENDAAL EN JAN KOSTER

In 1948 verscheen in elk geval een 78-toerenplaat (Victory 9150) van de zangeres May Dale die het lied zong. Het werd eveneens opgenomen in het repertoire van Lou Bandy (1890-1959), Ans Heidendaal (1916-2000) en Jan Koster (1914-1988), net zoals de al genoemde Max van Praag (1013-1991) actief en gekend in Nederland.

Verbindingsteken tussen deze artiesten is de componist en orkestleider Tom Erich (1911-1978) die het lied schreef op het einde van WO II. Tom was als zoon van een fietsverkoper uit Amsterdam voorbestemd om één van de 4 winkels van zijn vader over te nemen. Maar dat deed hij niet: hij had onmiskenbaar veel muzikaal talent en al heel jong speelde hij muziek bij stomme films, daarna begeleidde hij illustere performers als Louis Davids en Lou Bandy op de piano. Na de oorlog werd hij orkestleider van diverse ensembles, zoals Papavers, Harmonette, Melodie en Ritme, Avroleans, Medley Players en Toms Prairie Pioneers. De originele bladmuziek van "Vaarwel m'n jongen" konden we niet zo meteen vinden in bruikbare vorm: op de muur naast het WC van het gezellige café "Het verdrongen land" in Emmadorp zagen we het ... als behangpapier.

Het verhaal: een moeder neemt afscheid van haar zoon. Blijkbaar moet hij met de marine vertrekken om het vaderland te verdedigen. De moeder is er niet gerust in: zie ik mijn zoon nog ooit weer? Ze laat hem herhaaldelijk weten – in het refrein dus – dat ze hem voortdurend in gedachten heeft, dag en nacht, en dat hij dus snel moet schrijven om te laten weten hoe het met hem gesteld is.

Als het schip uiteindelijk vertrekt blijft ze maar wuiven en wenen, ook nadat het allang verdwenen is achter de horizon. Uiteindelijk gaat ze terug naar “haar kleine woning” en zet de ingelijste foto van haar zoon goed zichtbaar op de tafel om voor hem te bidden en fluisterend herhaalt ze nog eens het refrein.

Een smartlap van het zuiverste water dus, op een tango-melodie. Wie nooit een oorlog meemaakte kan zich allicht moeilijk voorstellen wat dit eenvoudige maar sprekende verhaaltje werkelijk betekende. Het publiek circa 1948 kon dat des te beter en ongetwijfeld konden ook de marktzangers in Vlaanderen hun toehoorders verleiden tot het wegpinken van menige traan.

Vaarwel m’n jongen

266 [AC] Tom Erich (1911-1978)

Aan de kade staat een oude moeder
 ’t grote schip ligt wachtend
 aan de kant.
 Tranen rollen langs haar bleke wangen
 want haar zoon moet weg
 voor ’t vaderland.
 Dan opeens wordt het signaal gegeven,
 nog een groet en dan klinkt
 weer een fluit.
 Langzaam zet het schip
 zich in beweging,
 moeders stem klinkt boven alles uit:

Vaarwel m’n jongen
‘k denk steeds aan jou.
Als je aan wal komt,
schrijf me dan gauw.
Het afscheid nemen
dat valt me zwaar
maar ’t kan niet anders
dus ga nu maar.
’s Nachts als ik slapen ga
dan zal ik van je dromen
dat jij weer vlug bij mij
behouden thuis zult komen.
Vaarwel m’n jongen,

hou je maar taai.
Zal ik j’ooit weerzien
hier aan de kaai?

Verder gaat het schip nu uit de haven;
 ’t merendeel van ’t volk is heengegaan.
 Zij alleen blijft turen in de verte,
 zij alleen blijft op de kade staan.
 Eindelijk is het schip geheel verdwenen
 maar zij merkt het niet
 in haar verdriet,
 blijft maar met haar zakdoek
 staan te wuiven
 hopen dat hij haar van verre ziet.

Eindelijk gaat zij naar
 haar kleine woning,
 neemt daar van de muur
 een klein portret,
 zet het voor zich neder op de tafel,
 vouwt de handen voor een stil gebed:
 “Heer behoudt mijn kind”
 dat zijn haar woorden,
 daarna neemt zij weer
 ’t portret van hem,
 strelend hangt ze’t naast
 de kleine spiegel
 fluistert met een traan
 nog in haar stem:

Bronnen:
 liedblad Tamboer uit verzameling Florent Meert

- Bert van Maaren schreef: 3 februari 2014 om 18:53
Winter 1943. Vijf jaar oud lig ik onder tafel terwijl mijn moeder “Vaarwel m’n jongen” zingt, aan de piano begeleid door mijn vader. Wat heb ik gehuild om die trieste tekst. Als mijn moeder later dit liedje weer zong, ging ik de kamer uit. Ik kon er niet tegen. Nu, 70 jaar later, kwamen die liedje uit de oorlog ter sprake (Tv-uitzending): ik ken ze nog allemaal. Óók dit liedje en wéér kriebelt het in mijn keel.....
Mooi om tekst en muziek op deze site weer terug te vinden. Tom Erich; destijds een radio-pianobegrip.
Bedankt!
Bert van Maaren
Weert.
- Bert van Maaren schreef: 4 februari 2014 om 15:33
Bovenstaande reactie is een schromelijke vergissing. “Vaarwel m’n jongen” is uiteraard van NA de oorlog, ten tijde van de politionele acties in Indonesië. Ik was niet 5, maar 8 à 9 jaar, woonde in Amsterdam en had de hongerwinter nog in de benen. Tijdens de oorlog zong mijn moeder de liedjes uit het album “Metro’s Radio Schlagers” en dat was wél uit 1943.
Bert van Maaren
Weert.
- Johan schreef: 4 februari 2014 om 15:38
’t Is allemaal ook zo lang geleden... Maar we zijn er wel redelijk zeker van dat het lied in 1943 werd gepubliceerd, al zijn de muzikanten van Wreed & Plezant alle drie (late) baby-boomers, we vertrouwen in deze dus op de © datum.
- Doumen Michel schreef: 24 juni 2019 om 11:35
Ik ben een 67 jarige gepensioneerd , die al enkele jaren, als hobby gaat zingen bij bejaarden en dementen. Deze week ontving ik een copy van een liedjesboek, van een 87 jarige vrouw. Ze was dit liedjesboek beginnen schrijven in 1949. Het eerste liedje in het boekje is “ Vaarwel mijn jongen” . De vrouw is inmiddels overleden! Ik zou heel graag al deze liederen willen leren zingen. Hopelijk kan mij iemand helpen. Ik zoek de melodie en de gitaarakkoorden . Wie kan mij tips geven ? Dank bij voorbaat ! Michel
- Johan Morris schreef: 7 augustus 2025 om 12:52
Klik eens op “[Partituur * Vaarwel, m’n jongen *](#)” ?
Bij elke liedbespreking op deze site kan je een PDF-versie van de partituur met “de melodie en de gitaarakkoorden” bekijken en bewaren...

Vertwijfelde roep van een invalide mijnwerker

Johan Morris - 15 april 2012 - Category: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Armoede & Drank

Mijnheer of Mevrouw,

Als uitgeputte, invalide mijnwerker,
gepensioneerd met fl. 3,46 per maand,
bied ik U dit lied te koop aan, om alzo in het
onderhoud van mij en mijn gezin te voorzien.

Prijs naar goeddunken.

Vertwijfelde roep van een invalide mijnwerker

Wijze: Mijn dierbaar Ouderhuis

In deze droeve tijden
Is het leven niet meer zoet,
Hoevelen die daar lijden,
Ach waar dat henen moet.

Das is een voorbeeld van een “bedellied”, in dit geval van een invalide mijnwerker. Meestal zongen ze de liederen niet zelf maar gingen ze van deur tot deur, leurend met een aangepast liedblad: juridisch gezien viel dit niet onder “bedelen” aangezien er iets te koop werd aangeboden.

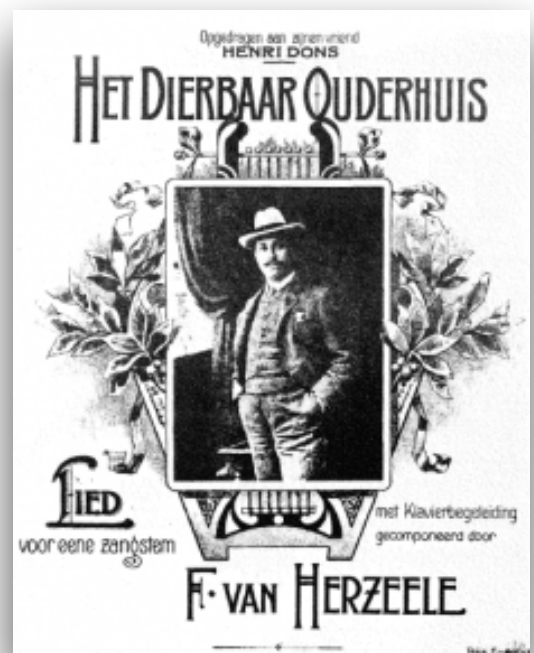
De opgegeven zangwijze “Mijn dierbaar ouderhuis”, een compositie van F. Van Herzeele, was blijkbaar zeer populair in die tijd want het lied werd bv. ook opgenomen in “Zonnige Zang deel IV”

De originele eerste strofe ging als volgt:

Wie kent er iets op aarde, wat meer ons heeft bekoord.
Van zo'n onschatbare waarde, een meer aantrekkelijk oord.
Als 't plekje waar we leefden en kenden vreugd en kruis,
Wie zal het ooit vergeten het dierbaar ouderhuis,
Wie zal het ooit vergeten het dierbaar ouderhuis.

De bedellied-versie is duidelijk afkomstig uit Nederland want de invalide mijnwerker verklaart het te moeten rooien met een maandelijks pensioen van 3,46 gulden om zijn gezin te onderhouden. In de eerste twee strofen wordt de oorzaak van de ellende geschetst: de “fabriekspoort” blijft gesloten, er is geen werk (het gaat in het lied niet over een gesloten “mijnschacht”, het zal dus ook wel voor andere onfortuinlijke beroepscategoriën hebben gediend), en thuis lijden vrouw en kinderen honger terwijl de man (ander) werk zoekt. In de derde strofe blijkt het over een zeer godsdienstig gezin te gaan: dat de man geen werk heeft vindt zijn echtgenote wel erg, maar nog veel erger zou het zijn als hij vertwijfeld een vloek zou durven uitspreken. Calvijn keek blijkbaar toe. Of hing in de kamer het van cafés bekende bezwerende oog met “Hier vloekt men niet, God ziet mij”?

De bedelende mijnwerker heeft het lied uiteraard niet zelf geschreven. Bijdehandte drukkers en uitgevers hadden dergelijke liedbladen in voorraad. Het enige wat de bedelaar moest bedenken was een inleidende tekst, waarna op maat en op zeer goedkoop papier

COPIE VAN DE ORIGINELE
BLADMUZIEK, DOOR JAAP VAN DE
MERWE OVERGENOMEN IN ZIJN
“GROOT GEÏLLUSTREERD
KEUKENMEIDEN ZANGBOEK”, 1976

een liedblad werd afgeleverd. Soms was het ook op degelijk papier, maar dan stond er onderaan steeds iets in de aard van "Prijs cent.

Antwoord wordt

door mij zelf gehaald". De prijs kon dan met potlood ingevuld worden en het liedblad meerdere keren opnieuw gebruikt.

F. van Herzeele, de componist van de gebruikte melodie, zou dit hebben geschreven voor zijn vriend Henri Dons (1864-1936) die er in 1910 ook een 78-toerenplaat van maakte. Op de keerzijde zong Henri met zijn welluidende basstem "Het lied van den smid". Volgens D. Wouters en dr. J. Moormann die een liedblad met de originele tekst overnamen in hun omvangrijk werkje "Het Straatlied, een bundel schoone historie-, liefde- en oubollige liederen" dateerde dit van circa 1900 – liedbladen zijn zelden gedateerd door de drukker – maar wie F. van Herzeele eigenlijk was hebben we (nog) niet kunnen ontdekken. Was hij verwant met de Vlaamse opera-componist François Van Herzeele (1830-1899)?

Vertwijfelde roep van een invalide mijnwerker

269 [A] anoniem [C] F. Van Herzeele

In deze droeve tijden
is het leven niet meer zoet.
Hoevelen die daar lijden,
ach, waar dat henen moet.
Men ziet zovele mannen,
de doodskleur op 't gezicht.
Zo uit hun recht verbannen,
de fabriekspoort blijft maar dicht.

Thuis zitten vrouw en kindren
bij een koude stoof terneer,
het lijfgoed gaat al mindren,
niets heeftd'invalide meer.

O, heb toch mededogen,
klaagt metuitgeteerd gelaat
de moeder met betraande ogen,
ik ben nu ten einde raad.

Na een dag van vruchteloos zoeken
komt de vader weer terug,
hij zou wel kunnen vloeken
zijn vrouw die antwoordt vlug:
"Neen man, dat wil ik verhindren,
berust toch in uw lot,
bedenk dat onze kind'ren
steeds bidden tot hun God.

Bronnen:

Zangwijze: "Mijn dierbaar ouderhuis"
bedellied - "Van zingen en Speule" nr 16

"Het Straatlied, een bundel schoone historie-, liefde- en oubollige liederen" (Wouters & Moormann)

"Zonnige Zang - deel IV" (George Blok)

De klacht van een moeder

Johan Morris - 21 april 2012 - Category: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet, WOII

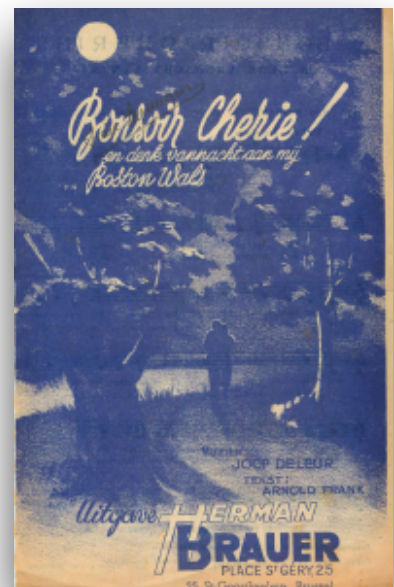
Jaak Van Gestel bracht circa 1945 op één van zijn liedbladen “De klacht van een moeder”.

Het gaat om een ontroostbare moeder die aan het graf van haar gesneuvelde zoon haar verdriet uitzingt. En ze belooft hem dat ze al zal doen wat in haar macht ligt om vergelding te zoeken. In het refrein komen we te weten dat ze haar zoon lang heeft kunnen verstoppen zodat hij niet kon opgeëist worden om te gaan werken in Duitsland. Dat is blijkbaar slecht afgelopen want hij is “door die wree barbaren” de dood ingejaagd. Het is niet duidelijk (en ook niet belangrijk in zo’n emotioneel lied) of hij koudweg als een soort van dienstweigeraar werd neergekogeld dan wel van ontbering in een werkkamp stierf.

De wonderwel passende melodie komt van “Bonsoir Cherie”, een volbloed Vlaams-Nederlands lied al brengt de titel ons op het verkeerde been.

De muziek is van Joop De Leur in de stijl van de “Boston Wals” en de oorspronkelijke tekst van de Antwerpse muziekuitgever Arnold Frank (pseudoniem van August Hermans).

De bladmuziek die wij ervan terugvonden werd in 1940 te Brussel uitgegeven bij Herman Brauer, maar wie het ooit op plaat zou gezet hebben weten we niet. Het betreft een simpele melodielijn met de tekst, voor een “arrangement” voor begeleidende instrumenten moest allicht extra betaald worden indertijd, dus hebben we zoals gewoonlijk ons eigen arrangement verzonnen. Het originele copyright wordt gesitueerd bij Metro Music Company in Amsterdam: Joop De Leur was een Nederlander. Ik vind de melodie vooral in het refrein zeer geslaagd.

BONSOIR CHÉRIE
EN DENK VANNACHT AAN MIJ

Tekst: ARNOLD FRANK Muziek: JOOP DE LEUR

Valse boston
8

't Klok . je heeft juist tien ge . sla . gen, —
't Maan.tje kijkt ook door de rui . ten, —

De klacht van een moeder

270 [A] Jaak Van Gestel [C] J. De Leur (1900-1973)

Aan de muur van 't oude kerkhof
zat een moeder wenend neer
aan het graf van haren jongen
terwijl zij al snikkend zee:

“k Zal voor u vergelding zoeken,
hij krijgt zijn verdiende straf,
Gij die door die wree barbaren
moest gaan van de wereld af. »

**« Mijn zoon, mijn zoon,
gij waart voor mij zo braaf
en nu ligt hij hier in het kille graf
voor d'eer van 't Vaderland**

**verborg ik u zo lang
om niet te werken
ginds voor den dwingeland! »**

« Nooit zal hij zijn straf ontlopen
al moet ik er voor door 't vuur
'k Rust niet voor ge zijt gewroken,
'k denk nog aan dit laatste uur!
Toen gij nog riep “Lieve moeder”
en streelde mijn grijze haar
ik voel nog op mijne wangen
de laatste kus die gij gaaft. »

Bronnen:

Zangwijze: "Bonsoir Chérie" Arnold Frank - Joop De Leur (Antwerpen circa 1945)
liedblad van Jaak Van Gestel gedrukt in Aarschot

De wereld roept om vrede

Johan Morris - 27 april 2012 - Category: liedbladen,liederen,WOL

Op een liedblad uitgegeven door Alfons Vanderplancken vonden we een (zoveelste) anti-oorlogslied, ditmaal gezongen op de wijze van “Spaanse nachten”. De Vanderplanckes waren een hele familie van marktzangers (er is ook Leon, Ernest en Josefiene) die in en rond Gent hun liedjes zongen. We vonden dezelfde tekst ook terug in het boek “Lionel Bauwens, de onvergetelijke marktzanger” waarin Roger Hessel vrijwel alle door Tamboer geschreven en gezongen teksten opnam. Dit impliceert dus dat Lionel Bauwens de feitelijke tekstschrijver is en dat Vanderplancken het lied van hem kocht of “leende”.

Het lied is geschreven en gezongen vlak voor WO II uitbrak en is een – vergeefse – oproep aan

**DE FAMILIE VANDERPLANCKE IN ACTIE, WELISWAAR NA
WO II AAN DE VERWOESTE GEBOUWEN TE ZIEN.**

onderhandelende regeringen om niet nog eens een wereldbrand te ontketenen, de Grote Oorlog 14-18 zat bij de meeste toehoorders immers nog fris in het geheugen.

De melodie “Spaanse Nachten” alias “De spaanse vluchteling”, alias “Verlaten” alias “Frontsoldaat” leerde Tamboer van Willy Derby die in 1936 naar aanleiding van de Spaanse burgeroorlog een lied hierover zong dat ook in Vlaanderen zeer populair werd. Derby vertelt daarin het wedervaren van een uit Spanje gevluchte man die zowat alles verloren is wat hij bezat omwille van een opstand waar hij niet om gevraagd had. Hij zwerft verlaten langs de straten en kan het leven haten...

Het is dus niet zo verrassend dat Tamboer de melodie gebruikte voor een ander anti-oorlogslied.

De wereld roept om vrede

273 [A] Lionel Bauwens [C] J.S. Zamecnik (1872-1953)

Groot is d’herinnering
nog aan den strijd
van ’t jaar veertien.
en elken dag spreekt men
nog van dien tijd
’t Geen was te zien.
Slachtoffers klein en groot
vier jaar heeft men gedood.

**Wij vragen vrede, hoort onze bede
bepleit uw rede onder elkaar
met zachte woorden
maar niet met moorden
overwint men
een nieuw oorlogsgevaar.**

Niemand op aarde
die vraagt dat zijn zoon
weer vechten moet.
Veel moeders smeken op weerloze toon:
“Vergiet geen bloed”
Want op het doden veld
rust reeds mijn steun als held.

’t Leven is zalig, al is het van tijd
droef om ons heen.
maakt u dus niet tot den oorlog bereid,
komt overeen.
De spreuk van groot en klein:
laat ons verbroederd zijn!

Bronnen:

Zangwijze: “Spaanse nachten” / “Neapolitan Nights (Oh, nights of splendor)”
liedblad uitgegeven door Alfons Verplancken

- H.Tirions schreef: 9 december 2015 om 21:07
Geachte,
Ben al een tijd op zoek naar de 33-toerenplaat (?) “De Spaanse Vluchteling” gezongen door José Morrison in de jaren ’30.
Uw artikel is dan ook hoogst interessant gezien blijkbaar ook Willy Derby dit reeds in ’34 zong.
Zijn de liederboeken met de originele teksten ergens te koop of op internet te vinden ?

Van het lied “De Spaanse Vluchteling” is op internet voor zover ik weet slechts één enkele verwijzing te vinden.

mvg, H.T.

- Johan schreef: 9 december 2015 om 23:18

Als José Morrisson (geen familie) dit reeds in 1930 zong is het zeer twijfelachtig dat het op een 33-toerenplaat werd gezet, dat zal wel een 78-toerenplaat geweest zijn.

In de tijd van Morrisson werd dit lied “Spaansche nachten” genoemd – zie <http://www.muziekarchief.be/albumdetails.php?ID=68174>

In Youtube kan je de versies beluisteren van Willy Derby (1936) en Willy Westman (1938)

De tekst werd geschreven door Ferry (Van Delden) en de muziek komt volgens sommige vermeldingen van J.S. Zamecnik (1872-1953) (dat wisten we niet), de originele tekst kwam van H. Kerr en het werd als “Neapolitan Nights (Oh, nights of splendor)” vanaf 1926 op plaat gezet, o.a. door James Melton in 1928, maar we denken dat de (originele) tekst van Ferry in 1936 werd geschreven – de Spaanse burgeroorlog waar “Spaanse nachten” over gaat had plaats van 1936-1939 – en dat het voor het eerst door Willy Derby in datzelfde jaar werd gezongen. Waarschijnlijk hoorde hij de melodie in de film “El Cantante de Napoles” (1934) met Enrico Caruso Jr.

En blijkbaar staat wat u zoekt ook op YouTube: <https://youtu.be/yVZtHNOB0v0>

Volgens die pagina zong Morrisson het in 1938.

Teksten van oude liedjes kan je meestal terugvinden op Seniorplaza. Partituren van liedjes zoals dit zijn vaak te koop op e-Bay en imitaties van die site, maar naar mijn oordeel meestal aan woekerprijzen. Af en toe kan je ze ergens gratis downloaden, maar dat duurt meestal niet lang.

Zatten Dré

Johan Morris - 4 mei 2012 - Category: Drank, liedbladen, liederen, Over Leut & Plezier

Op een liedblad van Henri Texier, een Nederlandse marktzanger die om den brode naar Antwerpen uitweek, vonden we één van de vele voor de hand liggende vertalingen van de hit “J’attendrai”: u raadt het al, het werd “Zatten Dré”.

“J’attendrai” werd in 1938 schitterend gezongen en op plaat gezet door Rina Ketty (1911-1996), maar het was in feite een geïmporteerd chanson uit Italië, in 1933 geschreven door Dino Olivieri en Nino Rastelli als “Tornerai”. Het lied werd pas echt populair dankzij (!) WO II, want de melancholische tekst paste wonderwel bij het gegeven dat zovele vaders en zonen voor enkele jaren gedwongen huis en haard moesten verlaten. Ook Rastelli schreef in 1943 een aangepaste Italiaanse tekst om het franse succes in Italië te

dupliceren.

Texier was zeker niet de enige die op het idee kwam dit lied te vertalen tot “Zatten Dré”. En in het Brusselse behoorde dit alvast ook tot het straatlied-repertoire:

Zatten drei (zaa ze zu tege ma),
le jour et la nuit moi je
t'attendrai, zatten drei.
K'wacht op a (zaa ze zu tege ma),
eeder uur, dag en nacht in de
stamenei... j'attendrai.
K'hang aan de comptoir me ne
gueuze,
een hêt aar en ne pistolei
et pendant tout ce temps
je t'attends.

**Les heures passent,
woeh blaaf ze na,
zes goen kabasse, Oe kan da
na?
Zeid'al men sense,
in eur sjakosse,
kem rendez-vous me men
flosch
J'attendrai sur toi,
kom be mah mais pourquoi ne
reviens-tu pas?
Et pourtant zatten drei...**

staminei = café

comptoir = de toog (waar ook de kassa staat)

hêt aar = hardgekookt ei

pistolei = een broodje

sense = centen

sjakosse = handtas

Texier moet op het moment dat hij (?) zijn versie schreef al flink het Antwerps meester geweest zijn

Zatten Dré

274 [A] H. Texier [C] Rastelli, Poterat, Olivieri

Ik ben een tistje, een rare guit,
ik zing hier liedjes met veel geluid
maar als ik zat ben, dan gaat het raar
dan gaat alles door elkaar:
van Violetta en den doolaar,
ik word er zelf ook niets van gewaar
maar in't refrein zingt elk met mij:

Zatten Dré

**zit 's nachts bij een ander
in't staminee, zatten Dré.**

**Hij is wee(r)
voor een nacht met het geld
van zijn vrouw op snee
zatten Dré.**

**Kom ik 's morgens thuis
dan begint mijn vrouw
met onze grote kuis
en ze slaat zatten Dré**

haast tot gruis.

Ook deze nacht weer kwam ik naar huis
en alles vloog weer bij ons tot gruis
tot zelfs de spiegel ook aan de wand,
ik vond dat precies plezant.

Maar toen dat stuk was,
toen was't aan mij,
ik kreeg de stampen ook in mijn zij
maar ik zong dra weer dees refrein:

Dus dezen avond gaat het ook weer,
men zou haast zeggen, ik kan niet meer,
o ja, dat drinken, zit in mijn bloed,
waarom helaas is het zo goed.

Want moest het juist zijn
gelijk men zegt
dan zou de drank zijn voor ieder slecht,
maar ieder pint
smaakt steeds naar nog.

Bronnen:

Zangwijze: "Tornerai" alias "J'attendrai"
 liedblad van Henri "De zot" Texier

Hoe rijmt men dat te saam?

Johan Morris - 9 juni 2012 - Category: liedboeken, liederen, Spot & Ironie

In "De Vlaamsche Zanger nr. 1", uitgegeven in 1899, vinden we op pagina 170 een lied dat we ook elders tegenkwamen, zij het in afwijkende versies. "Hoe rijmt men dat te saam?" heet het dichtwerkje dat toegeschreven wordt aan Jozef Goossens, ons verder onbekend.

In datzelfde jaar 1899 vinden we dezelfde titel maar een geheel andere tekst terug in de "Kluchtige liedjes" van Karel Waeri, na zijn dood uitgegeven door zijn kinderen. Waeri beweerde dat hij alle liedjes die hij zong zelf gemaakt had. Dat zal ook hier wel kloppen, al is het zeer waarschijnlijk dat het lied al veel eerder werd geschreven, met een andere tekst.

Ook de melodieën zijn totaal verschillend; die van Waeri werd teruggevonden door Eric Demoen en gepubliceerd in o.a. "Liederen der Industriële Revolutie", een quasi

onvindbare en zeer rijke syllabus van oude markt- en café-chantantliederen die hoorde bij een gelijknamige tentoonstelling rond 1985.

De tekst van Goossens is nogal braaf en vinden we later (dan ook) bijna integraal terug in "Ons Zangboekje", uitgegeven in 1935 (10e druk, er werden voordien blijkbaar al meer dan 100.000 exemplaren verspreid) door "Het Katholieke Patronaat" ten behoeve van scholen, patronaten, kajotters, studentenbonden en parochiale liederavonden.

Zoals u ziet: de klucht bestaat er in dat 3 ogenschijnlijk losstaande termen toch in verband met mekaar kunnen gebracht worden dankzij rijmwoorden.

Welke strofen heeft het Katholiek Patronaat geschraapt als we vergelijken met "De Vlaamsche Zanger"? Daar zijn er 7 strofen, en onderstaande konden in 1935 niet door de beugel of werden te flauw bevonden...

117. Hoe rijmt men dat te zaam !

1. Een huis, een kat en een stoye, —
 Hoe rijmt men dat te zaam?
 Elk huiskens heeft zijn kruiskens,
 Elk katje zoekt zijn muiskens,
 En elk stoofken heeft zijn buiskens : —
 Zoo rijmt men dat te zaam. (bis)
- Refrein:* Zoo rijmt men dit, zoo rijmt men dat, } bis.
 Zoo rijmt men dat te zaam!
2. Een hesp, een os en een mossel : —
 Een hesp moet wel gerookt zijn,
 Een os moet wel geknookt zijn,
 En een mossel wel gekookt zijn : —
3. Wat wijs schijnt, wat rijp en wat scherp is :
 Wat wijs schijnt, dikwijls zot is,
 Wat rijp is, ook gauw rot is,
 Wat te scherp is, seffens bot is : —
4. Dit lied, de rijmer, een molen : —
 Hem die dit lied gemaakt heeft,
 De molenwiek geraakt heeft,
 't Is een rijmer die geen smaak heeft : —

UIT "ONS ZANGBOEKJE", HET KATHOLIEK PATRONAAT,
 10E DRUK, 1935

2.

De toren, de kermis en de zuiper:
Hoe rijmt men dat te zaâm?
De toren heeft zijn haantje,
Met kermis waait het vaantje,
En Jan Zuipmans ligt bij 't kraantje;
Zoo rijmt men dat te zaâm.

4.

Een kaas, een piot en een scheermes:
Hoe rijmt men dat te zaam?
Het scheermes mag niet bot zijn,
Een herfsche kaas moet rot zijn,
'k Wou voor geen goud piot zijn:
Zoo rijmt men dat te zaâm.

5.

Een boer, een stuiter, een hinkepoot:
Hoe rijmt men dat te zaam?
Een boer die klaagt, geen nood heeft,
Een stuiter vaak geen brood heeft,
Die hinkt wat aan den poot heeft;
Zoo rijmt men dat te zaâm.

6.

Een Jood, een vogel en Grietje:
Hoe rijmt men dat te zaam?
Elk vogelken zingt zijn liedje
Elk Geertje vindt zijn Grietje,
En de smous roept: Nou, wat biedt je?
Zoo rijmt men dat te zaâm.

UIT: "DE VLAAMSCHE ZANGER" NR 1, 1899

Vergeleken met wat Waeri allemaal uit zijn duim zoog is het nochtans klein bier.
Een fragment:

Een vet zwijn, 'ne muzikant en 'nen bankier } (bis)
 Hoe rijmt men dat te saam?
 Een vet zwijn die moet men kelen,
 'Ne muzikant kan schoone spelen,
 En 'nen bankier die kan goed stelen; } (bis)
 Zoo rijmt men dat te saam.

'Nen advokaat, 'ne jood en Mr Lagrand } (bis)
 Hoe rijmt men dat te saam?
 'Nen advokaat die kan goed liegen,
 En 'ne jood zal u bedriegen,
 En Mr Lagrand die is gaan vliegen, } (bis)
 Zoo rijmt men dat te saam.

'Ne dronkaard, zijn vrouwe en zijn bedde } (bis)
 Hoe rijmt men dat te saam?
 Ne dronkaard kan goed zuipen
 En op zijn vrouwe liggen kuipen
 Plaatsen van in zijn bedde te kruipen } (bis)
 Zoo rijmt men dat te saam.

UIT: "KLUCHTIGE LIEDJES", KAREL WAERI, 1899

Waeri had het niet voor bankiers: twee strofen na mekaar geeft hij ze van hun vet. Want de "Mr. Lagrand die is gaan vliegen" verwijst hoogstwaarschijnlijk naar de gewiekste mooie-woorden-bankier Langrand-Dumonceau die op 14 december 1882 in de Aalsterse krant "De Vooruit" wordt opgevoerd als een oplichter omdat hij zowel in Frankrijk als in België aan verschillende adellijke en katholieke heren beleggingen met fabelachtige winsten had voorgespiegeld, waarna zijn banken failliet gingen en hij er vanonder muisde. Toevallig waren die heren allemaal actief in de politiek – voor gewone werkmensen bestond er nog geen stemrecht – en zouden zij volgens de krant de putten gevuld hebben met gemeenschapsgelden. Doet ons denken aan die dexelse⁴ franse zegswijze "l'histoire se répète..."

⁴ Geen schrijffout maar een flauwe woordspeling op Dexia, de Belgische bankgroep die door de Franse tak om zeep werd geholpen, vooral door roekeloze beleggingen en acquisities van o.a. een paar buitenlandse ondernemingen, die mensen risicovolle aandelen lieten kopen met geleend geld!

meer heeft verleden jaar, in Frankrijk, navolgers gevonden, Men heeft te Parijs banken gesticht gelijk degene van Langrand-Dumonceau, welke tot hetzelfde einde gekomen zijn 't is te zeggen : de bankroet, en aanzienlijke verliezen hebben doen ondergaan aan de lieden die hunne vrouw in deze weldenkende banken geplaatst hadden.

Het lied, of althans de gebruikte gimmick, moet rond 1900 zeer populair geweest zijn, want we vinden verder nog terug:

- een “Nieuw lied van *Hoe rijmt men dat te saam*”, opgenomen in “Straatmadelieven”, samengesteld circa 1960 door Dr. Tj. W.R. de Haan en door hem opgetekend in Amsterdam en Haarlem.
- in “De geschiedenis van het Café-Chantant”, Willy Lustenhout, 1987, een versie die duidelijk de Waeri-tekst bevat, weliswaar deels verminkt en deels aangevuld via de mondelinge overlevering. Ook de melodie is nog wel herkenbaar maar toch verschillend.
- een kinderlied-variante op tekst van N. Doumen, in 1927 uitgegeven door Remi Ghesquière uit Halle met als titel “Van zoeme zoeme”:

7.- Van zoeme zoeme
(Bie en bloem)

$\text{♩} = 60$ *p*

1. Van ^{a)}zoe-me, zoe-me, ^{b)}zom zom zom, ^{c)}Een
bie-tjen en een ^{d)}blom. ^{e)}Hoe rijmt men dat wel

11

bij el.kaar? Een-vou-dig: 't is een ^{f)}vrien-den-paar, ^{g)}Het
bloemp-je schenkt zijn ho-ning zoet, ^{h)}Het bie-tje doet den
bloesem goed, ⁱ⁾Van zoemezoeme zom! ^{j)}'t Zijn ^{k)}vriendjes, bie en blom.

- “Lange Tjes” in “Vreugde en verdriet in het visserslied”, Jef Klausning: een Oostendse versie die hij optekende uit de mond van Irma Bubbeline die het van haar moeder

leerde. De melodie is helemaal anders en overigens vrij eentonig. Dat hinderde niet, want de tekst – geheel gewijd aan plaatselijke toestanden en vol inside jokes – was gepeperd genoeg om de aandacht te trekken. Het begon al meteen met de eerste strofe:

G'hebt Lange Tjes en zijn wijf en zijn dochter,
en hoe rijmen we dat te saam? (bis)
Lange Tjes is nen halve rosten,
en zijn wijf die heeft dikke borsten
en zijn dochter heeft graag worsten,
en zo rijmt men dat te saam.

De versie van “De Vlaamsche Zanger” is zeker de meest verspreide en meest gekende, maar de versie van Waeri is allicht oorspronkelijker en gebruikt in elk geval een boeiender melodie. Dus ... hebben we beide versies naar eigen goeddunken bewerkt, sprokkelend in en schavend aan de vele tekstvarianten die we vonden.

Hoe rijmt men dat te saam?

448 [A] Karel Waeri (1842-1898) – [C] onbekend

Er vroeg mij lest 'ne goeie vriend
Die mij eens tegen kwam:
Maar beste vriend, die liedjes al
Hoe rijmt ge dat te saam?
'k Zei: vriend als ge wilt tracteren,
'k Zal 't u zonder mankeren
Eens goed gaan explikeren,
Hoe ik dat rijm te saam.

Een zwijn, 'ne muzikant
en 'nen bankier
Hoe rijmt men dat te saam? (bis)

Een vet zwijn moet men kelen,
'Ne muzikant kan schoon spelen,
nen bankier kan goed stelen;
Zoo rijmt men dat te saam.

Een danseres, een biefstuk en nen haan
Hoe rijmt men dat te saam? (bis)

Een danseres die houdt van draaien
Een biefstuk moet men braaien
De hane die kan kraaien
Zoo rijmt men dat te saam.

Het volk, 't geluk en de rijken
Hoe rijmt men dat te saam? (bis)

**Het volk dat wordt verstoten,
't geluk is voor de groten,
de rijken? Kust mijn kloten,
zoo rijmt men dat te saam.**

Het poer, het bier en de paster,
hoe rijmt men dat te saam? (bis)

**Het poer doet men in kanonnen,
het bier doet men in tonnen
de paster die doet in nonnen,
zo rijmt men dat tesaam,**

**Den Hemel, 't vagevuur en in d'helle
hoe rijmt men dat te saam? (bis)**

**In den Hemel is 't goe leven,
vagevuur is voor de teven,
in d'hel die ons niks geven,
zo rijmt men dat tesaam.**

Bronnen:
“Kluchtige liederen” - Karel Waeri
melodie: “Lieder der Industriële Revolutie”

Hoe rijmt men dat tesaam?

446 [AC] Jozef Goossens, 1900

Een huis en een kat en een stove,
hoe rijmt men dat tesaam?
Elk huiskens heeft zijn kruiskens,
elk katje zoekt een muiskens
elke stove heeft een buiskens,
zo rijmt men dat tesaam,
zo rijmt men dat tesaam.

De toren, de kermis, de zuiper...

De toren heeft zijn haantje,
met kermis waait het vaantje
en de zuiper ligt bij't kraantje

Een hesp, een os en een mossel...

Een hesp moet goed gerookt zijn,
een os moet wel geknookt zijn
en een mossel goed gekookt zijn

Een kaas, een piot en een scheermes...

Een scheermes mag niet bot zijn,
een Hervse kaas moet rot zijn
ik wou voor geen goud piot zijn

Een os, een patat, een soldaatje...

Een os die laat men villen
een patat moet men schillen
een soldaat die moet men drillen

Oostende, een haas en dit liedje...

Oostende heeft veel boten,
een haas heeft lange poten,
en dit lied trekt op geen kloten

Een zwijn, ne muzikant, nen bankier...

Een vet zwijn moet men kelen,
een muzikant schoon spelen,
nen bankier die kan goed stelen

Bronnen:

De Vlaamsche Zanger nr I - 1900

Aanvulling 9-11-2023

We vonden nog versies in:

- Bloeiende Bloemen – Liederboek der Christene Vrouwengilden en Christene Jeugdorganisaties voor Meisjes (1926)
- Muzikaal erfgoed van Oostende (2018)
- Tijdschrift "Volkskunde" jaargang 1900-1901, gepubliceerd door L.P. Boon in dagblad "Vooruit", 1973

Johan schreef: 23 december 2013 om 20:24

In het onvolprezen boek "Leefdaal 1780-1855. De moeilijke geboorte van een nieuwe tijd" (Willy Brumagne, 1999) lees ik op pagina 159 dat de door Waeri verguisde bankier André Langrand-Dumonceau "een zoon was van Peter-Jozef Langrand, een Brusselse vondeling die bij Jan Wittebols te Leefdaal was uitbesteed".

Inderdaad, P.J. Langrand werd geboren op 16-10-1787 te Brussel en 3 dagen later aldaar gedoopt in de OLV Kapellekerk. Bij zijn huwelijk op 13-01-1813 te Vossem met Joanna Theresia Vandenplas (uit Duisburg) zijn er geen ouders Langrand aanwezig want P.J. wordt "fils de la patrie" genoemd, een eufemisme voor vondeling. Jan Wittebols was geen officiële getuige bij dat huwelijk (vermoedelijk reeds overleden op 12-8-1812), Louis Van Beethoven, landbouwer uit Leefdaal, wel.

De schrikkelijke ontploffingsramp te Brugge (1928)

Johan Morris - 15 juni 2012 - Category: liedbladen,liederen,Over Moord & Rampen

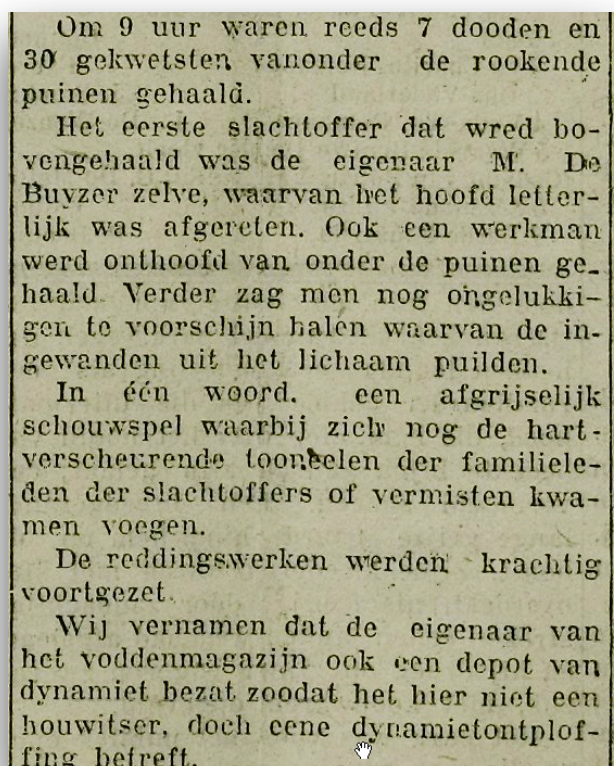
Iederen over moorden of andere rampen waren steeds prominent aanwezig op de liedbladen van de marktzangers. Omdat er wegens de gebrekkige mobiliteit van de gewone mens geen sprake kon zijn van “ramptoerisme” – of van toerisme in het algemeen – waren het de marktzangers die in woord en soms ook in beeld die rampen naar de mensen brachten, op het marktplein.

Zo ook Achilles Coppenolle die in 1928 een ramp bezong die op 22 juni van dat jaar de familie De Buyser in de Werfstraat had getroffen. Er zou volgens hem brand ontstaan zijn in een stal; in een aanpalend magazijn zou oorlogsmunitie (van WO I) verborgen geweest zijn en die was ontploft. Geen alleenstaand feit, en overigens worden tot op vandaag in de Westhoek nog steeds onontplofte granaten in de velden ontdekt... Coppenolle steekt de schuld dan ook onverbloemd op de oorlog “die niet zou mogen bestaan”.

In het refrein gebruikt de componist aangrijpend beeldende taal, met de nadruk op de “kleine kinders die hun handjes nu ontnomen zijn”.

Zijn weergave van de feiten klopt niet helemaal met wat in de kranten stond, maar zoals we weten hebben/hadden die ook niet altijd de meest betrouwbare getuigen in petto ...

In feite was het relaas van Coppenolle nog braaf vergeleken met wat in de kranten stond, bijvoorbeeld in De Volksstem:

DE VOLKSSTEM, 24/06/1928

De ramp sprak tot de verbeelding en ook in het Parlement kwam ze ter sprake.

DE ONTPLOFFING TE BRUGGE

M. VAN ACKERE, socialist, drukt zijne deelneming uit aan de slachtoffers der ontploffing te Brugge en hunne families.

Spreeker vraagt een streng onderzoek nopens de nog bestaande depots van springstoffen in Vlaanderen.

Hij verhoopt dat de regeering de getroffen huisgezinnen zal ter hulp kunnen.

M. DE BRUYNE (kath.) spreekt in denzelfden zin.

M. HEYMAN (minister van nijverheid en arbeid) sluit zich namens de regeering aan bij het rouwbeklag van vorige sprekers.

Er bestaat geen bijzonder fonds voor hulp in dergelijke gevallen, doch de regeering zal maatregelen treffen om de beproefde families hulp te bieden en in den toestand te voorzien.

TUSSENKOMST IN DE KAMER VAN ONDERMEER ACHIEL VAN ACKER (MINISTER, MAAR OOK GEMEENTERAADSLID IN BRUGGE)

Coppenolle schreef zijn tekst op de melodie van "Riquita (jolie fleur de Java)", een bekend lied uit 1926 van de in die tijd alom-tegenwoordige Franse componist F.L. Benech ... tot hij in 1928 overleed. Ook Tamboer en anderen hebben meerdere van hun teksten op deze melodie gemaakt. Je kan je wel afvragen of deze frivole melodie niet een beetje te vrolijk is voor de beschrijving van zulk een ramp...

RIQUITA

Paroles de E. DUMONT Musique de F. L. BENECH

Ritournelle
Fox-Trot

va, il é - tait né Un' pou - pée, U - ne pou - pée si jo -
lie Qu'on eut dit Un bi - jou ou un jou -

De schrikkelijke ontploffingsramp te Brugge

276 [A] Achille Coppenolle (1885-1954) [C] F.L. Benech (1875-1928)

Menig harte treurt er nu dag en nacht
van zo ene wrede ramp onverwacht.
Menig mens vond er de dood,
ach God, 't is toch ongehoord.
Zo een ontploffing
die heeft nooit bestaan,
al de huizen in het rond ook voortaan
werden gans vaneen gescheurd
en ook nog met bloed besmeurd.

**Vrouwen en kinders zijn in de pijn
die toch ook zo wreed getroffen zijn:
kleine kinders hun
handjes ontnomen,
zeven mensen van't leven benomen.
Welk een smart en verdriet
voor die klein
die hun handjes nu ontnomen zijn.**

's Avonds is er brand ontstaan

in een stal
mensen kwamen hulpe biën overal.
Niemand dacht aan het gevaar,
dat er dreigde toch zo maar.
Al meteen hoorde men een grote slag
't was gelijk of dat de stad omver lag.
Men liep er dan heen met spoed
en het stroomde daar van bloed.

Een ontploffing was ontstaan
in't magazijn
oorlogstuigen moesten daar
verborgen zijn.
Wanneer zal het toch voortaan
met die rampen zijn gedaan?
Al die brave mensen zijn in't verdriet
't is de schuld al van den oorlog
anders niet.
Daarom mag niet meer voortaan
nog zulken oorlog bestaan!

Bronnen:

Zangwijze: "Riquita"

krant "De Volksstem" 24-6-1928

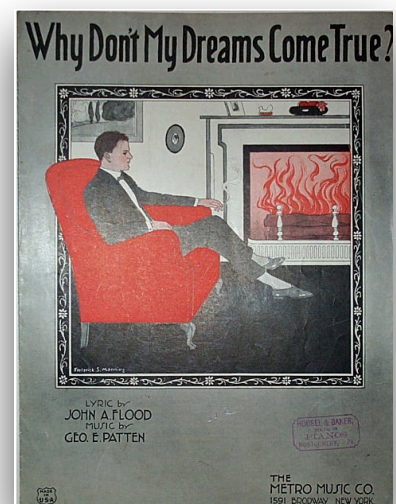
Het oorlogskanon

Johan Morris - 22 juni 2012 Category: liedbladen,liederen,WOI

Tamboer's actieve loopbaan als marktzanger werd tweemaal verstoord door een wrede en langdurige wereldoorlog met tussendoor nog een heftige economische crisis er bovenop. Geen wonder dat oorlog en miserie in zijn liederen vaak aan bod komen.

Een kind vraagt aan zijn moeder waarom ze zoveel verdriet heeft. Het antwoord komt meteen in het refrein: zij hoort "in de verte kreten vol smerte" van soldaten die als kanonnenvlees worden vernietigd en ook haar man wacht waarschijnlijk dit vreselijke lot. Vele kinderen worden daardoor oorlogswes en de schuldigen zullen zoals gewoonlijk ongestraft weggelaten, weet Tamboer.

Als zangwijze geeft hij het lied "Drinkt en vergeet" aan, één van zijn favoriete melodieën (originele tekst van Ferry, hier gezongen door Jerry Bey, de broer van de Zangeres Zonder Naam) maar veel eerder al had Willy Derby

dit op plaat gezet.

In feite is dat op zijn beurt een adaptatie van “Why don't my dreams come true” (1922, George E. Patten).

De originele melodie wordt in de vlaams-nederlandse bewerkingen maar gedeeltelijk gevolgd: zo zijn de strofen in het origineel twee keer zo lang en ook in het refrein werden wat noten veranderd. Misschien was 't origineel een beetje te moeilijk om na te zingen of vond de tekstdschrijver dat het te lang duurde. Of was er een andere reden? De marktzangers waren nu eenmaal geen academisch geschoolde muzikanten, zij werkten louter op het gehoor en het geheugen.

Van George E. Patten (niet te verwarren met generaal “nuts” Patton) is ons weinig of niks bekend, ook geen andere muzikale werken.

Wij hebben de tekst van Tamboer een beetje geïnterpreteerd en op onze beurt ingekort: zijn tweede strofe vinden we overbodig en zingen we niet:

Mijn kind mijn lieveling
Luistert naar moeder teer
Uw vadertje weleer
Strijdt ook op 't veld van eer

Onze bewerking:

Het Oorlogskanon

277 [A] onbekend [C] George E. Patten (1866-1943)

“Ach moeder,” sprak een kind,
“gij hebt zoveel verdriet.
Zeg mij waarom zo zeer
die traan uw oog ontvliedt?”

**Hoort gij die stem in de verte,
hier op het late uur?
Hoort gij die kreten vol smerte
daar in het moordend vuur?
Dat zijn de soldaten die strijden,
zij vechten daar voor ons land.
Waar het kanon reeds
zoveel bloed vergoot
wacht vader naar zijn dood.**

En op een dag wellicht
brengt men ons een bericht:
“Gesneuveld als een held
op't bloedig oorlogsveld”.

Als d'oorlog is gedaan
zal elk naar huis toe gaan
maar gij, mijn knaapje klein
zult oorlogsweesje zijn.

En niemand, 'k zeg het vrij
die voor die moorderij
zal boeten of gewis
op aarde strafbaar is.

Bronnen:

Zangwijze: "Why don't my dreams come true" - 1923 "Drink en vergeet"
liedblad Lionel Bauwens

Als gij te vroeg aan de liefde begint

Johan Morris - 28 juni 2012 - Category: liedbladen,liederen,Over Liefde & Verdriet,Spot & Ironie

Als kind hoorden we wel eens vooroorlogse opnames van The Ramblers op de radio, zoals bijvoorbeeld “Ik heb een huis met een tuintje gehoord” van componist Henri Theunisse (1887-1956) en in dit geval gezongen door August De Laat in 1938. Bob Scholte had het lied reeds in 1933 op zijn repertoire, maar wanneer het precies werd geschreven en gepubliceerd staat op de partituur niet vermeld. Het is zeker een van de bekendste en meest verspreide liederen van componist Theunisse.

We schreven vroeger al over deze succesrijke componist van vrolijke liedjes, omdat Tamboer wel meer van zijn melodieën gebruikte, zoals in “Gij kent de vogels niet aan hulder pluimen.”

Deze keer brengt de muze Lionel “Tamboer” Bauwens ertoe om satirisch te verhalen over jonge meisjes die al te vroeg beginnen vrijen dat de stukken eraf vliegen, die elk weekend gaan dansen om uiteindelijk op 16 jaar met een baby op schoot te zitten. Einde van het liederlijke leven...

Ik heb een huis met een tuintje gehoord
FOX TROT
Tekst en muziek van HENRI THEUNISSE

Niet te vlug

PIANO

1. Ie - der mensch die heeft zijn ver - lan - gens
2. Zit ik in mijn tuin te ge - nie - ten
3. On - langs zat ik laat in mijn tuin - tje
4. k'Wou dat U mijn va - der, die k'huis heb

Als gij te vroeg aan de liefde begint

278 [A] Lionel Bauwens (1892-1974) [C] Henri Theunisse (1887-1956)

Ieder meid begint haar jong leven
maar 't heeft veel verschil:
d'een is soms wel wat overdreven,
d'ander die is zo stil.
G'hebt er met een zuiver geweten
maar het grootste paart
van die mode madmoisellekes
spelen valse kaart

**Als gij te vroeg aan de liefde begint
en dat gij twee, drie, vier
jongens bemint
dan zingt de vogel in stilte zijn lied:
't is al uw schuld
dat gij zit in't verdriet.**

Pier en Jan is 't lief van de weke
 maar de zondagnoon
 trapt ze't af naar een andere streke
 z'heeft niemand vandoen.
 's Nachts komt zijn aan
 haar moeders deure
 gans alleen en g'rust,
 toch is zij dienzelfden avond
 twintig keer gekust.

Zestien jaar zo vindt gij er vele
 van dien tralala
 z'hen al 't koordeken rond hun kele
 of ze zijn mama.
 Al dat roodsel is weg van de lippen
 zelfs de permanante
 en dat dansen, springen, wippen
 ligt reeds langs de kant.

Bronnen:

Zangwijze: "Ik heb een huis met een tuintje gehuurd"
 liedblad Lionel "Tamboer" Bauwens

De moord op de pastoor van Nijlen (1842)

Johan Morris - 6 juli 2012 - Category: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Moord & Rampen

Op 9 januari 1842 stierf Petrus De Groof, de pastoor van Nijlen, op 70-jarige leeftijd "aan het gevolg zijner wonden", zo staat op het doodsprentje.
 "Hij viel in de handen van enen moordenaar, denwelken hem verscheydenen wonden gegeven hebbende, de vlugt nam: laetende hem half-dood liggen."

Die moordenaar was Hendrik De Backer "geboren te Oostmalle en woonagtig te Grand-Hamelle, by luyk. Gelyk wy reeds gemeld hebben is het eenen ontslaegen dwangarbeyder, die den 31 n december 1829 te Antwerpen heeft te pronken gestaen en 8 jaeren dwang-arbeyd heeft ondergaen, voor diefstal met braek." (uit het Provinciael Antwerpsch Nieuwsblad, 11 januari 1842)

Hij had ook Maria-Anna Verhesen, de bejaarde dienstmeid van de pastoor, zwaargewond achtergelaten. Voordien had hij tevergeefs geprobeerd de pastoors van Vlimmeren, Eindhout en Pulderbos te beroven, telkens met een smoesje over een zieke collega-pastoor die vroeg naar bijstand van een priester.

De man was trouwens geen onbekende voor het gerecht want op 1 april 1826 was hij door het assisenhof van Antwerpen tot 3 jaar gevangenis veroordeeld wegens talrijke diefstallen en op 31 december 1829 werd hij nog eens veroordeeld tot 8 jaar dwangarbeid voor inbraak en diefstal.

Volgens Jan De Schuyter in "Drij moorden voor vijf cens", 1945, ging het er in werkelijkheid als volgt aan toe:

De voorgeschiedenis van den moord dagteekent van 15 December 1841, toen te 6 uur 's avonds een man met blauwen kiel, bij den pastoor te Vlimmeren kwam aankloppen onder voorwendsel dat de pastoor van Vorselaar een beroerte had gekregen en wenschte den pastoor van Vlimmeren te spreken. Toen de late bezoeker zich reenschap gaf dat, buiten de meid, ook een timmerman op de pastorie was, drong hij niet aan en maakte hij dat hij in de duisternis verdween.

**UIT: "DRIJ MOORDEN VOOR VIJF CENS",
 JAN DE SCHUYTER, 1945**

Den 2^e Januari eindelijk kwam hij bij pastoor De Groof te Nijlen kloppen. Hij beweerde Van Dun te heeten, zegde dat hij van Bouwel kwam, waar de pastoor door een bloedspuwing overvallen werd en de laatste Sacramenten ontvangen wou. Heer De Groof moest echter eerst de hoogmis lezen en deed den vreemdeling na dit Heilig Officie terugkomen.

Dan geschiedt het drama. Met pistool en bijl gewapend eischt de man dat men hem geld geven zou. De pastoor en Maria Verhesen, de meid, slaagden er in zich van hem meester te maken en dringen hem de pastorie uit. De boosdoener glijdt echter zijn been tusschen de deuropening, dringt onweerstaanbaar het huis weer binnen en gaat pastoor en meid te lijf. Hij brengt de meid een messteek in den buik toe, kwetst den geestelijke met mes en bijl aan het hoofd, over het lichaam en aan de hand, tot deze zieltogend nederstort. De meid slaagt er in de groote baan te bereiken en roept om hulp.

De misdadiger, bewust van het nakend gevaar, slaat op de vlucht. Twee dorpelingen, Cornelis Vercammen en Jozef Verlinden, hebben de hulpkreten gehoord en zetten den vluchteling achterna. De groep achtervolgers groeit aan en bij hen heeft zich de een en vijftigjarige boer Jan Francis De Meyer gevoegd, die met een niet geladen geweer gewapend is.

Het wordt een wilde menschenjacht in de richting van de woeste boschstreek, de Paddekoten. Daar gekomen vuurt de vluchteling, die door De Meyer ingehaald is, zijn pistool op dezen laatste af. Hij mist zijn man en wordt met een kolfslag van het geweer in het zand van den weg neergeveld. Met koorden gebonden en voortgesleept als een stuk vee brengen de achtervolgers den

Op 29 januari 1842 – dus amper 20 dagen na het overlijden van de pastoor – was de moordenaar reeds veroordeeld door het assisenhof, zo blijkt uit een kort berichtje in “Den Antwerpenaer”. Blijkbaar ging het indertijd zonder hulp van computers en databanken veel sneller dan nu ...

”Heden is den genaemden De Backer, den moordenaar van den ongelukkigen pastor van Nylen, voor het hof van assisen gebragt. Een zeer groot aental nieuwsgierigen was in de rechtszael aengedrongen. De debatten laet in den namiddag geëyndigd, is den verdagten schuldig verklaerd, en vervolgens tot de doodstraf verwezen. De rechtstelling moet te Lier plaets hebben.”

UIT “DEN ANTWERPENAER”,
29 JANUARI 1842

De Backer diende een gratieverzoek in bij de koning, maar dat werd hem op 6 mei geweigerd. Op 11 mei werd hij te Lier op het schavot geëxecuteerd, volgens de kranten onder massale belangstelling van vooral op sensatie beluste vrouwen.

Uiteraard werden er door marktzangers meteen liederen vervaardigd over deze gebeurtenissen. Een voorbeeld:

✠

Incidit in *latronem*, qui plagis
impositis abiit semivivo relicto.

Luc. 10 v. 30.

Hy viel in de handen van eenen
moordenaar, denwelken hem
verscheydene wonden gegeven heb-
bende, de vlugt nam : laetende hem
half-dood liggen. Luc. C. 10 v. 30.

Bid voor de ziel

VAN ZALIGER DEN EERWEERDEN HEER
PETRUS DE GROOF.

geboren te Contich den 87ber 1772,
Priest. gewydt te Emmerich 2 Juny 1801,
Onderpastoor te Niel 25 July 1805,
Pastoor te Nylen den 29 Meert 1822,
Alwaer hy, na bediend te zyn, aen
het gevolg zyner wonden, in den
Heer is ontslaepen den 9 January 1842.

R. I. P.

Lier.— Drukt der gebroeders Van In.

DOOD-VONNIS VAN HENDRICUS DE BACKER,
DEN 29 JANUARY 1842.

LIEDEKEN op de grouwel Moord begaen op den 2^{den} January 1842, door Hendrick De Backer, aen den eerweerdigen heer Petrus De Groof, Pastoor van Nylen, gebortig van Engelmünster, ouderling van 70 jaren, en zyne Dienstmeyd van Hezen, in den ouderdom van 60 jaren.

Stemme : *Den wereld is bedorven.*

Ziet hoe het kwaed den mensch komt te verleyden
en hem kan brengen tot eene vreedheyd groot
het doet hem van den weg der deugden scheid
het doet begaen de allervreedste moord
zoo men nu ziet onlangs geschied
Eylas ! op het dorp van Nylen
zoo gy verstaen zult in dees lied.

Eenen tyraen De Backer zonder schromen
verleyd al door den duyvels boezen raad
is in den morgen tyd zeer vreed gekomen
tot den Pastoor, hoe grouwelyke daed
en heeft gezeyd Eerweerdigheyd
wilt met my nae Bouwel treden

Rond 1894 – dus zowat 50 jaar na de moord – maakte A. Van Hilst een soort van Herentalse Revue waarin deze moord geparodieerd werd met sketches en met een lied dat gedeeltelijk werd gezongen op de melodie van “La Brabançonne” en gedeeltelijk op de melodie van “Ne parle pas, Rose, je t’en supplie”. Dat laatste gedeelte moet al eerder gemaakt geweest zijn, want het werd hem naar eigen zeggen voorgezongen als “het in de Kempen bekende” lied “Er is gebeurd bij de pastoor van Nijlen”. Zo lezen we ook in “De Poemp”, DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN, NUMMER 50 van 02-03-04/2006

De eerste versies werden rond 1850 geschreven als een parodie op de gerechtelijke procedures door de Kempense studenten aan de Leuvense universiteit.

Van Hilst vertelt het zo:

« In welk jaar de parodie werd geschreven, weet ik niet juist meer. 't Moet zijn tusschen 1893 en 1898 tijdens mijn verblijf als apotheker in 't gasthuis te Turnhout en dit ter gelegenheid van een St. Ceciliaaal in den Katholieken Kring van die goede stad.

» De jonge afdeeling, waarvan ik lid was, had op zich genomen de oude pruiken op een zangavond te vergasten en wel op een gezelligen avond. Eenige weken vroeger werden er van alle liedjes gezongen, 't geen wel meer gebeurde. Vroeger had ik op een klein concert een klein zangspel (ik denk : Het gestoorde zanggenot) hooren voordragen.

» Dit deed in mij de gedachte ontstaan naar iets in dien aard uit te zien, maar van meer omvang en meer geschikt om met belangstelling gevolgd te worden. Ik raadde den een en den ander aan er mede te beginnen, doch zooals altijd kwam er niets van in huis. Dan heb ik op de avonden dat er lustig gezongen werd, nota van veel liedjes genomen en mijn vrienden verzocht er mij nog andere te laten kennen, te zingen en te herzingen terwijl ik een onderwerp zocht. Mijn eerste gedachte ging terug naar een strafgerecht voor den vrederechter. Dan hoorde ik weer en voor den zooveelsten keer het in de Kempen bekende : « Er is gebeurd bij den pastoor van Nijlen » op de wijze van « Ne parle pas, Rose, je t'en supplie » uit « Les dragons de Villars » van Maillard. Daarmee had ik opeens mijn onderwerp en in plaats van bij een vrederechter bracht ik de handeling over in de zaal van het gerechtshof.

» De Moord van Nijlen begon dus niet met het begin, want het tooneeltje van de misdaad zelf heb ik vijf jaar later, toen ik al naar Mechelen was verhuisd, op verzoek van den E. H. onderpastoor der parochie van O. L. Vr. van Hanswijk samengesteld.

» Het derde bedrijf, « De strafuitvoering », heb ik nog in Turnhout ineen-gezet, ik beken een weinig in der haast. De voorzitter van den Katholieken Kring aldaar kwam mij den dag van het St. Ceciliafeest al opzoeken en aandringen om tegen het Kerstfeest het stukje nog eens op te voeren, doch met de strafuitvoering er bij. Het geschiedde aldus, maar, zooals ik zegde, in der haast. 't Is ook nooit geheel in mijn smaak gevallen, vooral bij gebrek aan passende liedjes.

» Het zangstuk « De moord van Nijlen » is nooit in druk verschenen, doch na eenige verbeteringen en hier en daar kleine veranderingen, heb ik er eenige stencil-afdrukken van laten maken.

Het is deze parodie die in allerlei varianten is blijven voortleven en uiteindelijk leidde tot “De moord van Nijlen” zoals wij die nu nog brengen en zoals het indertijd ook op het repertoire stond van Renaat Grassin, alias “Het Ketje”. Ook in het toneelstuk “Het kindeke Jezus in Vlaanderen” (1917) van Felix Timmermans wordt het door een ten tonele gevoerde marktzanger gezongen.

Met de echte feiten werd een serieus loopje genomen: niet de pastoor, maar de meid zou zijn vermoord en dan nog wel door de zeer bekende superbandid Baekelandt en enkele handlangers... In de loop der tijden zou het aantal moordenaars zelfs aangroeien tot vier en bleef de agressie tegen de meid niet beperkt tot 1 messteek maar werd ze “door alle vier de moordenaars ontmaagd”.

Zo luidde de eerste strofe bij Van Hilst:

*”Er is gebeurd, bij den pastoor van Nijlen,
Een wreede moord, op zijne meid begaan.
Zij hebben haar met messen en met bijlen
Ter dood gebracht. Hoe wreed! Hoe kan ’t bestaan!
En na de moord dan hebben zij de geiten
Van den pastoor geroofd, is dat geen schand?
Beschuldigd zijn van deze laffe feiten
Den Bert, den Spaar en Nelis Baekelandt.” de griffier*

Het lied van Van Hilst eindigt met de gebruikelijke zedenles en de tekst kan inderdaad gezongen worden op de tonen van de Brabançonne.

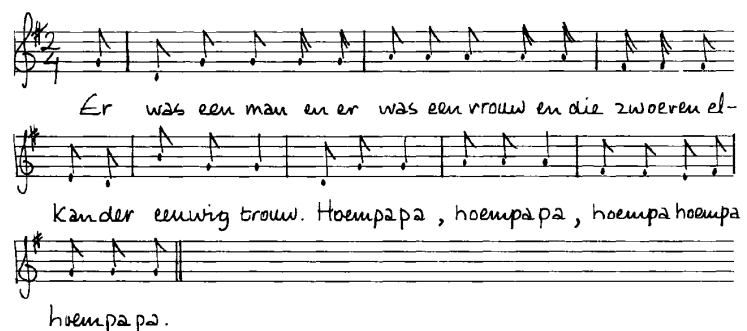
*”Thans zien wij hier gerechtigheid voltrekken,
tot rust en eer van ’t dierbaar vaderland.
Zoo moge ’t nageslacht tot voorbeeld strekken,
De schandedood van Nelis Baekelandt.
De misdaad blijft een tijdje wel verdoken,
Doch immer zegeviert gerechtigheid;
Zie hoe de moord van Nijlen wordt gewroken!
Den rechter lof, die oordeelt en kastijdt.*

We merkten tijdens onze opzoeken dat “De moord van Nijlen” af en toe wel eens verward wordt met andere parodieën op moordliederen zoals “De moord van Raamsdonck”, “De moord van Tienen” enzovoort.

Die andere parodieën gaan echter over totaal fictieve moorden, terwijl de pastoor van Nijlen echt wel het slachtoffer werd van een dief en een moordenaar.

De moord van Raamsdonk

Dessel

Jos Lauwers schrijft in zijn boekje “Liedjeszangers uit Steenokkerzeel en ommeland” (2001, Heemkundige Kring Ter Ham, Steenokkerzeel) dat hij als kind de familie Van Gestel zag en hoorde zingen over “De moord van Nijlen” op de markt in Vilvoorde, en hij voegt er een illustratie aan toe.

Zelf zijn we door de gulheid van Erik Wille in het bezit van een kleurrijke door hem geschilderde “smartlap” die het parodie-verhaal perfect illustreert. We gebruiken het dan ook graag telkens we onze bewerking van “De moord van Nijlen” opvoeren.

TEKENING VAN BERT VANDENBROECK

SCHILDERWERKJE VAN ERIK WILLE

WREED & PLEZANT 2.0 IN TERVUREN (2017)

Onze tekst is gebaseerd op een versie die we ooit hoorden zingen door John Lundström (en terugvonden op de LP “Liekes van bajons” – 1976) en die naar we vermoeden het refrein bedacht dat in 1900 nog niet bestond. De strofes herschreven en herschikten we (opnieuw 8 regels per strofe in plaats van 4) zodat ze beter pasten bij de originele melodie van “Ne parle pas Rose”, ook gekend als “O schweige still, o lasse dich erbitten“, een melodie die Aimé Maillart bedacht in 1845.

De moord van Nijlen

348 [A] Arnold Van Hilst (1895) [C] Aimé Maillart (1817-1871)

Er is gebeurd bij de pastoor van Nijlen
 een wrede moord, op hem en zijn meid gepleegd
 z'em z'alle twee, met messen en met bijlen
 om zeep gebracht en dan de kas geleege.
 Meneer pastoor die werd toen vastgebonden
 z'n heilig lijf dat werd geschonden
 de meid die wier, is het niet God geklaagd
 door alle vier de moordenaars ontmaagd.

**Ja, ja, 't is waar, het is een echte schand
 dat zoiets gebeurt, al in ons vaderland**

Meneer pastoor die wou met hen niet spreken,
 dien brave man is er toen aan gegaan
 want zij begonnen met messen te steken
 het bloed dat spatte zowat overal.
 De kasse die wier er open gebroken
 het geld geroofd en 't huis in brand gedaan
 nadat hun snode daad was uitgestoken
 zijn z'alle vier er stil van door gegaan.

In Antwerpen in het schipperskwartier
 op ene nacht was al dat geld verteerd.
 Daar gingen ze naar meiskes van plezier
 was dat nu wel dat moord' en branden weerd?
 De gendarmen hebben ze vlug gevonden
 dat was het eind al van hun wreed bestaan:
 ze waren zat, in staat van grote zonden
 zijn z'alle vier al naar de galg gegaan.

Bronnen:

Zangwijze: O schweige still, o lasse dich erbitten (Ne parle pas, Rose, je t'en supplie) 1845
 Provinciael Antwerpsch Nieuwsblad, 11 januari 1842
 "Drij moorden voor vijf cens", Jan De Schuyter, 1945
 "Den Antwerpenaer", 29 januari 1842
 "De Poemp", DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN,
 NUMMER 50 van 02-03-04/2006
 "Smartlap" geschonken door Erik Wille
 Liedjeszangers uit Steenokkerzeel en ommeland" (2001, Heemkundige Kring Ter Ham,
 Steenokkerzeel)
 LP "Liekens van bij ons" (John Lundström)

Aanvulling 5-3-2020

De pastorie staat er nog steeds maar is ondertussen onbewoond wegens het overlijden begin dit jaar van de laatste “pastoor van Nijlen”. Het gemeentebestuur denkt na over een andere bestemming voor het gebouw

NIJLEN – DE ALOUDE PASTORIE

-
- De Groof Patrik schreef: 5 september 2013 om 00:43
Beste
Normaal heeft de pastoor geen nazaten, maar wel zijn broer(s)/zuster(s). U hebt nu contact met een nazaat in de rechte lijn van de broer van de vermoorde pastoor van Nijlen, afkomstig van Kontich (Verbrande Hoeve niet ver van de Ford garage Gonthier), alwaar Petrus De Groof zijn jeugd heeft doorgebracht (gezin met 13 kinderen).
Beste groeten
 - Hugo Veelhaver schreef: 17 juni 2019 om 07:59
Een goede halve eeuw geleden kreeg ik op een dag een rondleiding in de oude pastorie van Nijlen. De toenmalige pastoor vertelde mij dat de opvolger van de vermoorde pastoor sterk bevangen was door een helse angst eenzelfde lot te zullen ondergaan. In de oude pastorie van Nijlen liet hij daarom een zwaar smeedijzeren hek bouwen op de eerste verdieping voor de slaapkamers dat op een heel bijzondere manier afgesloten kon worden met een zware staaf, en dus zonder sleutel. Daarenboven kon hij vanuit zijn slaapkamer via een spionkop rechtstreeks in de ontvangstkamer op het gelijkvloers kijken. In de slaapkamer was ook duidelijk te zien dat één van de ramen toe gemetseld werd. De legende vertelt ons dat dit was gedaan omdat de pastoor niet graag zicht had op het werkend boeren volk op het veld!

Raar volkje die pastoors van Nijlen, niet?

- Johan schreef: 19 augustus 2021 om 10:11
Die “andere bestemming”, waarover ik het had anderhalf jaar geleden, is ondertussen dus gevonden!
- Bert Taeymans schreef: 15 november 2021 om 15:57
Bedankt voor je wegwijzer naar het volkslied ‘de moord op de pastoor van Nijlen’.
- Johan schreef: 15 november 2021 om 16:43
In de rechtermarge van zowat elke pagina op de site staat een vakje “Zoeken”. Als je daarin bv. het woord Nijlen ingeeft en dan klikt op “search” krijg je als resultaat alle artikels op de site waarin het woord “Nijlen” voorkomt, met het verhaal van de pastoor op kop.

Het lied van de kletskep

Johan Morris - 15 juli 2012 - Category: cahiers, liedbladen, liedboeken, liederen, schrift van Florentine Sterckx, Spot & Ironie

**9 BUNDELS VAN TELKENS
5 LIDJES OF
MONOLOGEN, CIRCA 1935**

verklarende voordracht of een hele sketch. Hij was voor de Brusselaars wat zijn tijdgenoot Frans Lamoen (1876-1954) was voor de Antwerpenaars.

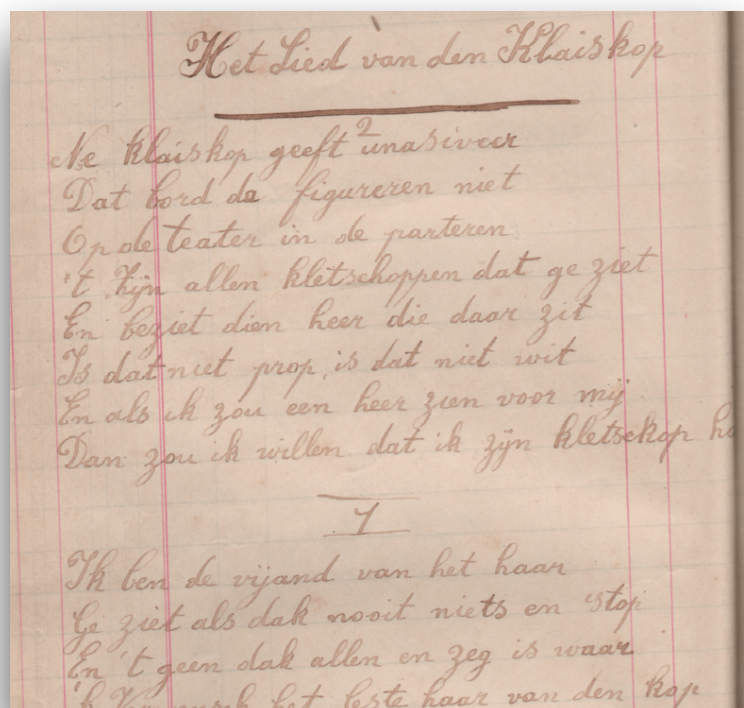
We vonden de tekst oorspronkelijk in een liedjesschrift van Florentine Sterckx (1892-1974) uit Leefdaal die het circa 1930 opschreef van een onbekende bron, zonder opgave van de zangwijze. De tekst gaat zichtbaar regelmatig de mist in.

Van Jan De Baets (1866-1953) hebben we al een aantal liederen op deze site besproken:

- Van de Nord tot aan de Midi – zie ook een geïllustreerde versie op YouTube

- De vagebond

maar de man heeft er nog heel wat andere uit zijn mouw geschud. Zelf bracht hij ze niet op straat, hij was een podium-man, hetzij in een café-chantant, hetzij in een theater. Bij de meeste van zijn liedjes hoort een aangepaste kostumering en af en toe wordt de zang onderbroken door een

De Kletskep

Kluchtlied

1

Ik ben den vijand van het haar,
 En ge ziet da 'k niets en stop,
 Hetgeen ik zeg, ja dat is waar,
 Verwensch het laatste haar van den kop,
 Nochtans bij mij man, keert het niet,
 Hij is wel gevuld, gelijk ge ziet,
 En toch zeg ik zoo dikwijls aan mijn vraa, (bis)
 'k Zou willen da 'k ne kletskep aa. (bis)

2

Ne kletskep da maakt ni veel severe,
 En dat geneert u niet,
 Gaat in Theater op partère,
 Het is al kletskep dat ge ziet,
 Zie daar ne keer die ginder zit,
 Is da ni proper, is da ni wit.
 Als ik dan zoo een man zie zitten voor maa, (bis)
 'k Zou willen da 'k ne kletskep aa. (bis)

**LIEDBLAD VAN OF GEDRUKT BIJ M.E.
 CHARPENTIER, LEUVEN**

Die onbekende bron zou een Leuvense marktzanger kunnen zijn, we vonden een liedblad ondertekend door M.E. Charpentier, Leuven dat eveneens besmet is met verkeerd begrepen Brusselse uitdrukkingen.

Een melodie vonden we zoals zo dikwijls in “De geschiedenis van het Café-Chantant”, een boek van Willy Lustenhout.

71 De kletskep

Ik ben 'n vij-and van het haar, en ge zult zien da'k niets ver-stop. Het-
 geen ik zeg-ge dat is waar, 'kver-wens het meest 't haar van de kop. Nocht-
 ans, bij mij man- keert er niet, 'k ben goed-ge-vuld ge-lijk ge ziet, en
 toch zeg ik zo dik-wijls aan mijn vrouw, 'k sou wil-len da'k 'n klets-kop
 had. En toeh zeg ik zo dik- wijls aan mijn vrouw, 'k sou
 wil- len da'k 'n klets-kop had.

Als ik nu toch een kletskep had, ja een zo bloot als mijne kniën,
 En daar nog duizend frankskens bij, ik deed niets meer, ge zoudt het zien.
 'k Reed alle dagen met de koets, en zonder hoed of zonder «mouch» (muts)
 Omdat de mensen zouden zeggen ja, } bis
 'k Zou willen da'k een kletskep had.

Een Antwerpse versie – afwijkende tekst, maar gelijkaardig procédé – vonden we op YouTube in één van de animatiefilmpjes van doelie5457

Een “kletskep” is gekend in vrijwel alle dialecten en de betekenis ervan spreekt voor zich als u de straatlied versie kent van de beroemde aria uit Carmen van Bizet:

“Toreador, op ne kletskep stoa gien hoar, Toreador, Toreador”
 (Stierevechter, op een kaalkop staat geen haar)

U merkt het, het rijmt alleen in het dialect. Dat is ook het geval in deze en andere teksten van Jan De Baets, die bovendien in het Brussels zijn gesteld = doorspekt met franse woorden of zinswendingen.

Voorbeeldje zonder Frans: (laatste zin van de eerste strofe)

En toch zeg ik zo dikwijls aan mijn vrouw:
 ik wou dat ik een kaalkop had.

In het dialect:

En toch zeg ik zoe dikkes oan main vraa:
 ik wa dakik ne kletskep a.

In het lied verhaalt De Baets waarom niet de kale man het voorwerp moet zijn van spot, neen, het is precies omgekeerd: een kale kop heeft niets dan voordelen! Zelf heeft hij volgens de eerste strofe een weelderige haardos, en in de tweede strofe laat hij

uitschijnen dat kaalhoofdigen meestal zwemmen in het geld. Daarna komen andere voordelen: je hebt geen kapper of kam meer nodig, het geeft je een streng en voornaam uiterlijk en als klap op de vuurpijl: een blinkende kletskop weerkaatst het licht...

We hebben de tekst gereconstrueerd aan de hand van de gevonden versies en de verkeerd begrepen uitdrukkingen verbeterd. De originele tekst van De Baets is niet in ons bezit; ik ben benieuwd als we die ooit vinden hoe correct onze veronderstellingen zijn!

Het lied van de kletskop

305 [A] Jan De Baets (1866-1953) [C] onbekend

Ik ben de vijand van het haar,
ge ziet als da'k nooit niks verstop,
en 't geen da'k ale zeg is waar:
'k verwens het lest' haar van de kop.
Pertang, bij mij mankeert er niet,
'k ben goe gevuld lak as ge ziet,
en toch zeg ik zo dikwijls aan mijn vra:
'k za willen da'k ne kletskop a,
**en toch zeg ik zo dikwijls
aan mijn vra:
'k za willen da'k ne kletskop a!**

Als ik na toch ne kletskop a,
ene zo bloot as maine knie,
en daar nog duzend frangskes ba,
'k dei niks ne mie ge zaat het zien
Ik reid alle dagen per koesj
al zonder hoed of zonder moesj
omdat iedereen zjaloes zeggen za:
'k za willen da'k ne kletskop a,
**omdat iedereen zjaloes zeggen za:
'k za willen da'k ne kletskop a!**

'k Veracht het haar, 't zij zwart of blond,
niks beiter as nen bloeten kop.
Da mokt ne mens goed en gezond,
en daar zit gien vuilighaad op.
Ne kletskop, ja, dat es profijt,
ge spaart ne kam en ge spaart tijd

en het haar snaien spaarde er nog ba,
'k za willen da'k ne kletskop a,
**en het haar snaien
spaarde er nog ba,
'k za willen da'k ne kletskop a.**

Ne kletskop da geeft a een air,
iet chiquer da bestaat er niet.
Op den theater, de parterre,
het is al kletskop dat ge ziet.
Bezieet den heer, die ginder zit,
is da ni proper en ni wit?
En als ik zo nen heer
zien staan voor ma,
'k zou willen da'k zijne kletskop a,
**En als ik zo nen heer
zien staan voor ma,
'k zou willen da'k zijne kletskop a!**

'k Hem d'universitaat gedaan,
ik he'm er drei jaar gestudeird,
dat er haar op ne kop moet staan,
'k hem niks gevonden dat 't proeveirt.
't Es giene zwans as k'hale zeg:
ne kletskop jaagt den doenker weg!
't Was zonder lampe eive kleir as na
as eder ee ne kletskop a,
**'t Was zonder lampe eive kleir as na
as eder ee ne kletskop a!**

Bronnen:

uit het liedboek van Florentine Sterckx, echtgenote Carels, circa 1920.
liedblad M.E. Charpentier, Leuven
Melodie volgens Willy Lustenhout in "Café Chantant", nr. 71

- Johan schreef: 22 juli 2012 om 19:04

Ondertussen is de originele tekst van De Baets wel in ons bezit. Hij is te vinden als "Ik zou willen da'k ne klijchkop hà !" in "Chansonetten en Monologen", 5e serie, uitgeverij E. Lelong, niet gedateerd (circa 1935) en in "De Cahiers van het Brussels Dialect", 1996, nummer 2, uitgegeven door de Academie van het Brussels als " 'k Wâ da'k ne klachkop hà".

Ik ben ne vijand van het hoer!
Ge ziet as da 'k nuut niks en stop,
En, 't geen da 'k hijle zeg ès woer:
'k Verwens het lest hoer van de kop! ...
Pertang, bij mâ mankêe het niet,
Hij 's wel gevuld, lak da ge ziet,
Mo 'k zeg zou dikkels oen mijn vrâ:
" 'k Zâ wille da 'k ne klachkop ha!"

Ne klachkop geeft a 'n air sévèr',
Dabord, da dèfigurée niet,
In 't thèoeter op de parterr',
Zijn 't al klachkoppe da ge ziet ...
Exempel, dâan hier dee doe zit,
Es da ni prop'r, ès da ni wit?
As ek zoe ne kop zien veu mâ
Zâ 'k wille da 'k ne klachkop hà! ...

Want, tenez, da'k zoe ne kop hà
Zonder hoer, zoe bluut as ne knien.
En doer honderd deuzend frank bâ,
'k Dêe niks nemi, ge zotch het zien ...
Ik rei allen doege par koech,
Zonder hoed oen, of zonder moech,
Omdat eederien zegge zâ:
" Ik wa da 'k zijne klachkop hà! "

'k Verwens het hoer zeg 'k, zweut of blond,
Niks beter as 'nen bluute kop,
Dat allien mokt de mensch gezond
Want doe zit gien ... voeilegheid op ...
Doebâ, ne klachkop ès profijt,
Ge spoert ne kam en ge spoert tijd,
En 't hoersnije spoerd er nog bâ..
Wel ik wâ da'k ne klachkop hà!

'k Hem d'Universiteit gedoen,
En 'k hem doe dra joer g'étudiêed
Of da 't hoer op de kop moe stoen,
'k Hem niks gevonne dee 't proevêed ...
't Es dus gien blâgu' as 'k hijlie zeg:
" Ne klachkop joegt den doenker weg ".
't Was zonder licht, zoe klêe as na,
Dat eed'rien hêe ne klachkop ha!"

- Machiels Willy schreef: 22 september 2013 om 11:35

In september 1901 werden in Brussel de allereerste grammofoon platen voor België opgenomen op het Berliner label. Het hier besproken lied werd opgenomen door Jan Willekens in het Brussels dialect.

- Johan schreef: 22 september 2013 om 19:59

Volgens <http://www.musiktiteldb.de> heeft Jan Willekens in 1905-1906 een hele reeks plaatopnamen gemaakt voor het label Odeon. Bij enkele titels staat expliciet Jan De Baets als auteur vermeld, bij andere niet, hoewel we ze aantreffen in de boekjes "Chansonetten en

Monologen". Van De Baets zelf zijn ons geen plaatopnames bekend, maar we kunnen hieruit voorzichtig besluiten dat de partituurboekjes met liederen van De Baets en ongedateerd uitgegeven bij Ed. Lelong wel eens van rond 1900 zouden kunnen dateren. De Baets was toen 34 jaar.

- Paul VDW schreef: 21 augustus 2015 om 00:06
Ik geloof dat Johan gelijk heeft. Jan De Baets heeft de meeste van zijn liederen gemaakt omstreeks 1900. Een jaar later beginnen al de opnames door Jan Willekens, acteur van de Koninklijke Vlaamse Schouwburg in Brussel, op de labels Berliner Gramophone, Favorite Records, Gloria Record, Edison Records, Odeon en Pathé. cf. de verzameling van Henk Gloudemans, waarvan sommige te beluisteren zijn op YouTube. 'Chansonnetten en Monologen' moet uit die periode dateren. Daarin zitten nummers die Willekens op hetzelfde moment op plaat zet. Bovendien zijn de partituren gedrukt bij de Nationale Muziekdrukkerij (van E. Lelong). Welnu van de Nationale Muziekdrukkerij zijn geen uitgaven bekend na 1904! Daarna publiceerde E. Lelong onder zijn eigen naam. Op de partituren van omstreeks 1900 staat een jonge De Baets, een dertiger. Op de tweede uitgave van 'Chansonnetten en Monologen' door E. Lelong van het midden van de jaren dertig staat een oudere Jan De Baets, inderdaad een zestiger.

Over het in stukken gesneden lijk te Brussel (1921)

Johan Morris - 30 juli 2012 - Category: liedbladen,liederen,Over Moord & Rampen

Op 22 september 1922 verdween in Brussel de genaamde Jan Baptist De Mey, een "marskramer" – een "voddenmarchand" in populairdere termen – en een paar dagen later werd zijn lijk eerder toevallig en in stukken weergevonden.

De krant "De Volksstem" vat de gebeurtenissen nog eens samen in januari 1925.

Men herinnert zich nog dat, op 25 September 1922 uit het kanaal van Charleroi, nabij de Vlaamse Poort, te Brussel, een pak werd opgevischt, bevattende een arm en een been.

Daar juist bij het gerecht de verdwijning was gemeld van den leurdor J.-B. De Mey, uit Curegem, die, sinds hij naar de markt te Dinant vertrokken was, niet meer werd teruggezien, werd de akelige vondst onmiddellijk met de verdwijning in verband gebracht.

Een ijverig onderzoek werd in dien zin aan gang gezet.

De politie vischte, één na één, de andere lichaamsdeelen op. Alle waren gewikkeld in een soort doek, dat leurders veelal voor de verpakking gebruiken.

Maar vruchteloos werd gezocht naar het hoofd!

Verschillende gedeelten van het kanaal werden drooggelegd, maar dat mocht niet baten.

Eerst op 6 October vonden bengels, die langsheen de Willebroeksche vaart, ter hoogte van Vilvoorden, aan 't spelen waren, het hoofd van Jan Demey.

Want men wist nu onomstootbaar zeker dat de verminkte, wiens lichaam men, aldus in stukken gesneden, had weergevonden, Jan Demy was. Papieren die men uit de zakken van de kledingstukken haalde, wezen het afdoende uit.

Ondertusschen had men zich reeds met opsporingen naar den dader bezig gehouden. Eén na één werden alle personen uit de omgeving van het slachtoffer onder handen genomen, maar het gerecht lasite telkens, bij gebrek aan voldoende gegevens in het duister.

Toen echter op 7 October al de verpakking, waarin de verminkte ledematen gewikkeld werden, bijeen waren gebracht, verzameld werd, kon men het veld der opzoekingen beperken, en alle vermoedens leidden tot de inbeschuldigingstelling van Stuyck.

De conclusie van dit artikel is een beetje kort door de bocht... Eerst werd de broer van het slachtoffer, ook een handelaar, verdacht

omdat het laken waarin het lijk was verpakt uit een set lakens was gesneden, ooit behorende aan hun eigen moeder, en kort voor de moord volgens vele getuigen door broer Frans te koop aangeboden op markten in Namen en Charleroi. Andere krantenartikels plaatsen De Mey overigens in het "milieu" en suggereren dat hij wel heel erg bevriend was met allerlei gekend gespuis, hiermee insinuerend dat het wel eens om een afrekening zou kunnen gaan.

Jan Baptist Stuyck, ook een "rondleurder" in allerlei goederen, bleef uiteindelijk over als verdachte nummer één, op basis van wat onderzoeksrechter Baudour als verdachte omstandigheden bestempelde.

De Volksstem, 14/06/1923; p. 2/4

Het in stukken gesneden lijk te Brussel

De genaamde Jan-Baptiste Stuyck, leurdar, beschuldigd van den moord op Jan-Baptist Demey, wiens in stukken gesneden lijk uit de vaart van Charleroi, te Brussel, werd opgehaald, is Dinsdag morgen voor de kamer van in beschuldigingstelling verschenen. M. Benoît, substituut van den prokureur generaal, hield de beschuldiging staande en eischte de verzending van Stuyck voor het assisenhof van Brabant.

Stuyck blijft nog steeds hardnekkig alle plichtigheid loochenen.

bleef al die tijd zijn onschuld staande houden en de aanwijzingen deed hij af als een samenloop van omstandigheden.

Volgens de ene krant kwam hij op zijn proces aarzelend en onzeker over omdat hij moeite had om de franstalige rechters te begrijpen, volgens andere kranten was hij welbespraakt. Tja. Tijdens het onderzoek hadden getuigen uit zijn kennissenkring in zijn voordeel verklaringen afgelegd en er ondermeer op gewezen dat Stuyck goede zaken deed en dat geld – de vermoorde zou veel geld op zak hebben gehad op de dag van zijn verdwijnen – dus zeker geen drijfveer kon zijn. Deze argumenten en nog andere ongerijmdheden in het onderzoek werden met brio aangehaald door zijn advocaat, die na een hele namiddag

Zoo heeft men eerst en vooral de woning van Stuyck. Beneden is er eene koetspoort, uitgevende op de straat. Rechts in de poort komt een stal uit, zonder paarden of venster. Links leidt een trap naar de kamers van Stuyck en van dezes neef. Achter op den koer is de garage van Stuyck's neef. Van op de straat is het totaal onmogelijk te zien wat er in deze zonderlinge woning omgaat.

Bij de eerste huiszoeking, op 30 September gedaan, vond men eene bebloede matras, en eene kuip waarin waschgoed stak. Op dit waschgoed werden verdachte vlekken opgemerkt.

Alles werd aangeslagen en de wetsdoksors De Rechter en Marcel Heger zijn thans nog bezig aan scheikundige opzoekingen nopens het bloed en de verdachte vlekken.

Later werden nog andere verdachte aanwijzingen gevonden (zo bijvoorbeeld dat Stuyck ooit als beenhouwer had gewerkt...) en uiteindelijk moest Stuyck voor het Assisenhof verschijnen in oktober 1923. Hij

Nog de zaak De Mey

EEN ONVERWACHTTE ONTKNOOPING. — STUYCK OVERLEDEN.

De zaak van den in stukken gesneden man werd voor eenige dagen opnieuw opgerakeld. Toen men vernam dat J. B. Stuyck, de vrijgesproken verdachte, krankzinnig geworden was.

Uit St-Niklaas komt nu het bericht dat de ongelukkige aldaar overleden is.

STUYCK WEIGERDE TE ETEN

Het tragisch overlijden van J. B. Stuyck heeft te St. Niklaas groote ontroering verwekt. Verleden week werd de krankzinnige aldaar in het St. Hieronymusgesticht ondergebracht. Stuyck bleef hardnekkig beweren den moord bedreven te hebben en weigerde alle voedsel. Weldra leed hij aan toevallen tot hij Woensdag-

pleiten de jury er kon van overtuigen dat er geen afdoend bewijs was, zodat Stuyck werd vrijgesproken.

Een andere moordenaar is er nooit gevonden en de zaak komt tot een abrupt einde nadat de vrijgelaten J.B. Stuyck kennelijk krankzinnig werd, zichzelf van de moord beschuldigde en uiteindelijk zichzelf verhongerde. Uiteraard maakte Tamboer ook een lied over deze

moord. Zijn liedblad is niet gedateerd en hij vermeldt bijzonderheden die wij niet in de krantenartikels of de wetsverslagen terugvinden. Eigen fantasie? Of was het netwerk van Tamboer performanter dan dat van de doorsnee journalist? Het zou best kunnen!

Als melodie verwijst Tamboer naar “Souviens-toi” dat we na enig speurwerk konden identificeren als een franse remake van “Call Me Back, Pal o’ Mine”, waarvan Harold Dixon in 1921 de muziek schreef en uitbracht. Die melodie heeft namelijk niks te maken met het

voor de hand

liggende “Souviens-toi” uit de musical “Marions Nous” uit dezelfde periode...

Er is ook een nederlandstalige vertaling verschenen van Dixons’ lied met de geïnspireerde titel “Roep me weer lieveling”. De vertaler was zo fier op zijn karamellenverzen dat hij verkoos om zich op de partituur gewoon “X” te laten noemen...

EEN WERELDBEROEemd SUCCEs

ROEP ME WEER LIEVELING!

(Call Me Back, Pal O' Mine)

WALTZ - BALLAD

Tekst van X... Music by HAROLD DIXON.

con espressione

Zoo bij dag als bij
In mijn ziel, in mijn

nacht In mijn droo - men ik smacht Naar mijn
geest Staan ge - prent, nog het meest U - we

lie - ve mijn vro - me - re schat Ik ver -
kij - kers, zoo hel - der en blauw Al - hoe -

lang haar zoo zeer Waarom komt gij niet weer
wel gij dit streelt 't is he - laas maar uw beeld

Over het in stukken gesneden lijk te Brussel

285 [A] Lionel Bauwens (1892-1974) [C] Harold Dixon

't Is zo wreed, ongehoord,
wat men wederom hoort
hier in Brussel, de stad van plezier.
Ene misdaad begaan
op een rustige man
die niemand had misdaan.

**Moordenaars met geweld,
uwe wreedheid voor't geld
het schavot is voor u reeds gesteld.
Neen, gij kende geen smart,
geen gevoelen in 't hart**

**uwe misdaad was reeds
voorbedacht.**

**En daarbij nog het hoofd
van het lichaam beroofd
dan het lijk in een koffer gedooft.
Zulke wreedheid welaan
heeft nog nooit niet bestaan
maar gij zult uwe straf niet ontgaan.**

Zij bezochten elkaar
als twee vrienden tegaar
't geen nu ook was weerom het geval.

Maar met plannen bedacht
op zijn kamer bij nacht
werd hij ter dood gebracht.

En zo ver van zijn stand
van zijn ouders en land

kwam hij zoeken achter zijn geluk.
Bedenkt nu eens het lij
der familie erbij:
ieder voelt medelij

Bronnen:

Zangwijze: "Call me back Pal of mine" - "Souviens-toi" - "Kom terug, jongenlief"
"De Volksstem" januari 1925.

Soldatenliefde

Johan Morris - 8 augustus 2012 - Category: liedbladen, liederen, WOII

Toen de Tweede Wereldoorlog op zijn einde liep ("Den oorlog, beste vrienden, is nu bekanst gedaan") kwamen de marktzangers stilaan terug te voorschijn om de gebeurtenissen te bezingen. Ook Tamboer, al hoorde hij niet bij het groepje dat de heldendaden van onze strijders ophemelde. Meestal zingt hij anti-oorlogsliederen en stelt hij het nutteloos bloedvergieten aan de kaak, waarbij hij zich ergert aan de kleine kliek die er rijker van wordt of de oorlogsstrategen die zelf buiten schot blijven en de machteloze kleine man naar het slagveld (lees: het slachtveld) sturen.

Af en toe zingt hij echter ook ironisch over de eerder triviale bijverschijnselen van de oorlog, zoals het argeloze enthousiasme waarmee Vlaamse meisjes zich in de armen storten van Engelse, Amerikaanse of Canadese soldaten.

**HIER ZIJN HET POOLSE BEVRIJDERS DIE BEDOLVEN WORDEN ONDER
VROUWELIJKE AANDACHT**

Vele van die meisjes moesten immers al een jaar of vier het gezelschap van jonge mannen missen – tenzij ze met de vijand hadden geslapen, maar dat is een ander verhaal – en de

joviale buitenlandse soldaten met hun chocoladerepen en hun sigaretten waren onweerstaanbaar. Als Tamboer in het refrein verzucht: "Soldaten, soldaten, het is spijtig dat g'ons België moet verlaten", dan bedoelt hij veeleer het tegendeel, want net zoals de meeste Vlaamse mannen vond hij de overdreven vrouwelijke belangstelling voor die vreemden in uniform maar niks. Bovendien wijst hij de meisjes in zijn lied, wellicht met enig leedvermaak, op het gegeven dat hun geliefde soldaatjes uiteindelijk naar huis zullen

terugkeren en hen zullen achterlaten met een gebroken hart en dikwijls ook een ... "kleine Tommy", die zonder zijn/haar biologische vader zal moeten opgroeien.

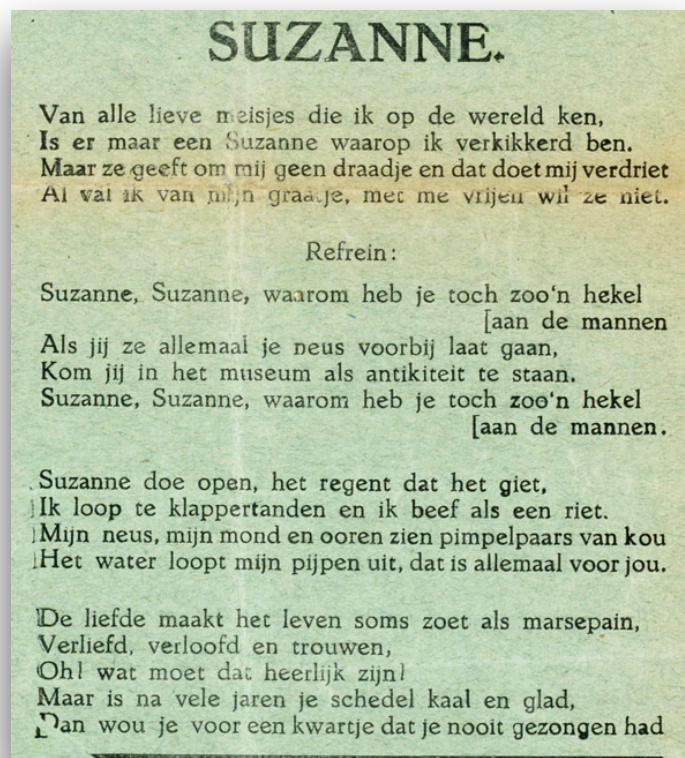
Voor de melodie koos Tamboer het lied "Suzanne (waarom heb je toch zo'n hekel aan de mannen)" van August De Laat (1882-1966)

FRAGMENT VAN DE PARTITUUR "WAAROM ZULLEN WIJ TREUREN", DE LAATSTE PLAATOPNAME VAN AUGUST DE LAAT IN 1941

Tamboer schreef het lied allicht in 1945 samen met Frans Jacobs, die het ook op zijn repertoire nam. Het origineel was eveneens bekend bij de marktzangers, getuige dit ongedateerd en anonieme liedblad uit de collectie Wouters – Moormann. We vonden het eveneens

op een liedblad van Jaak Van Gestel & Zoon uit Mechelen.

LIEDBLAD, GEVONDEN VIA "HET GEHEUGEN VAN NEDERLAND"

Tamboer en Frans Jacobs maakten er het volgende van:

Soldatenliefde

286 [A] Lionel Bauwens (1892-1974), [A] Frans Jacobs (1888-1973), [C] August De Laat

Den oorlog, beste vrienden,
is nu bijkans gedaan,
toch ziet ge veel beminden
nog met hun soldaatje gaan.
Rachel die heeft nen Tommy,
Margriet ne Canadees,
maar als ze zullen weggaan
dan is't rien de knots, o yes

**Soldaten soldaten,
Het is spijtig
dat g'ons Belgie gaat verlaten.
Vele jonge meisjes
betreuren nu gewis
dat het met hun liefde
verkeerd afgelopen is.
Soldaten soldaten,
die in Belgie**

kleine Tommy's achterlaten.

Houdt het maar in de gaten,
de liefde is zo warm,
de juffers langs de straten
met soldaten aan den arm,
bij donker of bij klaarte
denkt't meisje al weldra:
'k Rij met ne cowboy op een paard
al in de Canada.

Lowiesken haren Tommy,
nen onderofficier,
die werd verplaatst ach here
naar Berlijn, 't is ver van hier.
Zie, als zij moest vertrekken
verloor het meisje teer
nen halven emmer snotte
zo hard wenen dat ze dee

Bronnen:

Zangwijze: "Suzanne" (August De Laat 1882-1966))
liedblad Tamboer en Frans Jacobs

Aftelrijmpjes en spelliedjes in The Fifties

Johan Morris - 15 augustus 2012 - Category: liederen, Over Leut & Plezier

Toen ik nog een kleutertje was speelde en zong ik op school dikwijls mee met de meisjes. Dat kon ook moeilijk anders, want de kleuterschool was verbonden aan de Vrije Meisjesschool die streng maar rechtvaardig werd geleid door de plaatselijke nonnetjes van het Sint-Jozefklooster (de nonnen van Sint-Jozef waren al in 1948 vertrokken en tot 1967 namen de zusters van Vincentius a Paolo uit Opwijk hun taken over) Bovendien zat mijn jongste tante in het eerste leerjaar toen ik aan de kleuterschool begon en er was maar 1 speelplaats voor alle klassen samen, dus zochten we zeker in het begin het gezelschap op van bekende gezichten.

Mijn grootouders noemden de kleuterschool oneerbiedig "de kakschool", wat ons iets leert over de kwaliteit van het onderwijs op het eind van de 19e eeuw, toen zij nog kleuters waren. De Gemeentelijke Lagere School (van Leefdaal) was er enkel voor jongens, achter het Gemeentehuis, ver verwijderd van de meisjes. De mannelijke jeugd kon er het 1e tot en met het 8e (!) studiejaar volgen.

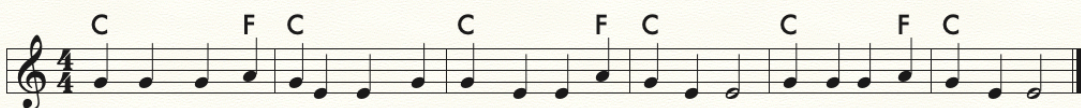
1E KLEUTERKLAS (TWE EERSTE RIJEN) EN 2E KLEUTERKLAS A (ENKEL JONGENS !) LEEFDAAL MET JUF GODELIEVE, SCHOOLJAAR 1956-57. DE 2E KLEUTERKLAS B (DE MEISJES) ZATEN SAMEN MET DE 3E KLEUTERKLAS BIJ ZUSTER LEOPOLDA EN STAAN OP EEN ANDERE GROEPSFOTO. DE TWEDE RIJ ZIT OP EEN BANK, DE LAATSTE RIJ STAAT OP EEN GELIJKAARDIGE (WIEBELENDE) GROEN GESCHILDERDE HOUTEN BANK. HET BRAAFSTE JONGETJE VAN 2E KLEUTERKLAS A STAAT LINKS ACHTERAAN, NAAST DE JUF. EEN KLEURENFOTO WAS TOEN NOG HEEL UITZONDERLIJK!

Aftelrijmpjes en spelliedjes in The Fifties

We waren als kleuter dus al vlug vertrouwd met touwtje springen, zakdoek leggen, hinkelen en aanverwante, en we leerden talloze liedjes en aftelrijmpjes kennen die allicht al generaties lang mondeling waren overgeleverd. De meeste daarvan konden we meteen uit het hoofd aframmelen na ze één, hooguit twee keer gehoord te hebben – iets wat ons nu weken kost... – en we kennen ze nog steeds!

Soms waren daar ook spelliedjes bij die duidelijk uit een andere taal stamden, of er stukken van overnamen, meestal het Frans. Zo bijvoorbeeld het bal-spelletje met het volgende liedje:

1-2-3 qui a la balle?

Un deux trois, qui a la balle? Wie heeft den bal van Car-na-val? Draai u om, dan weet je 't al.

De routine ging als volgt:

1 kind stond voor de groep met een bal in de hand, draaide zich met de rug naar hen en gooide de bal achterover naar de groep.

1 kind uit die groep verstopte de bal achter de rug, alle andere kinderen hielden ook de (lege) handen achter de rug en ze zongen vervolgens samen het liedje, waarna het kind vooraan bij het horen van “Draai u om, dan weet ge ’t al” moest proberen te raden wie de bal in zijn of haar bezit had, hierbij de *pokerface* van de tegenstanders bestuderend.

De échte kinderliedjes of aftelrijmpjes hadden ook altijd van die eigenaardige gedachtensprongen...

Aftelrijmpjes begonnen trouwens steevast met het magische “pot pot pot” en het hele protocol werd dan ook “afpotten” genoemd.

Een typisch voorbeeld:

(pot pot pot)

Mijn vader kapt een boom in twee,
in die boom daar zat een ei,
in dat ei daar stak een brief
waarop geschreven stond: “Wie is uw lief?”

Het aangetikte slachtoffer moest dan blozend een naam opgeven, waarna de ondervraging verder ging:

Hebt gij ze al gezien? (Ja / nee)

Hebt gij ze al gekust? (Ja / nee)

... en al naargelang de inspiratie van het moment kwamen daar nog wat vragen bij die niets ter zake deden maar het slachtoffer wel in verlegenheid brachten, totdat uiteindelijk het aftellen stopte met “dan zijt gij af”, waardoor er dus effectief iemand uit de kring “afgepot” was.

Ik heb me ook altijd afgevraagd wat de originele tekst was van volgend gehavend spellied – ik geef u de tekst zoals wij het hoorden en nazongen.

Age, bocage, raffi de fillage, j’ai rencontré au milieu des toits
j’aime que j’aime, né par ici, l’amour extrême, alla voici.
Si la voici la voici la la, trala lala liere,
si la voici la voici la la, trala lala la.

De zingende kinderen stonden hand in hand in een kring (of ze stapten zingend rond, weet ik niet meer), terwijl er ééntje in het midden stond. Bij de woorden “alla voici” moest er uit de kring een “geliefde” gekozen worden, zodat op de melodie van “Si la voici la voici lala” enzovoort een soort van polka kon gedanst worden door het koppeltje, waarna de uitverkorene alleen in het midden bleef staan en op zijn/haar beurt weer een andere partner kon kiezen, enzovoort.

De melodie ging als volgt:

Net zoals in de liedjesschriften van de volwassenen 30 jaar eerder – toen de meesten hoogstens de Lagere School hadden afgemaakt – zit de tekst dus vol met onbegrepen Franse zinswendingen, die dan fonetisch werden nagezongen zo goed en zo kwaad als het kon, en bij elke generatie ging er steeds meer van de oorspronkelijke betekenis verloren. We hebben nooit geweten waar dit lied vandaan kwam maar dankzij het Internet is het allemaal iets makkelijker om zo’n dingen op te zoeken.

De originele (?) tekst hebben we inmiddels dus teruggevonden.

Dans un bocage couvert de feuillage
J’ai rencontré au milieu des bois

KINDERSPEL TIJDENS HET INTERBELLUM. DE KLEDERDRACHT IS NEDERLANDS, MAAR DE KLOMPEN WAREN OOK IN VLAANDEREN HET ENIGE SCHOEISEL OP HET PLATTELAND.

Celle que j'aime n'est pas ici
 L'amour extrême Ah! la voici
 Ah! La voici, la voici, la voilà
 Celle que mon cœur aime
 Ah! La voici, la voici, la voilà
 Celle que mon cœur aimera
 Ne la laissez pas passer
 Sans lui faire un doux baiser
 Mets tes pieds dans la purée
 Ça fera un bon dîner, pour bébé.

Het stukje over het zoenen en de baby heb ik in de Leefdaalse versie er nooit bij geweten, waarschijnlijk was dat door de Nonnetjes uit het collectieve geheugen geschraapt...

Op de CD "42 Rondes enfantines célèbres – Vol.2" vonden we via iTunes een door kinderen gezongen versie van "Dans un bocage", met lichtjes afwijkende tekst, en de melodie lijkt vrijwel exact op wat wij indertijd zongen, behalve het stukje over "amour extrême" dat in onze versie muzikaal interessanter is en volgens mij dus ook juister. U kan het bijna in zijn geheel gratis beluisteren in de iTunes muziekwinkel...

Andere aftelrijmpjes uit die periode die ik niet meteen terugvond in de wetenschappelijke bloemlezingen over het onderwerp

Onder de piano stond een pint

al wie er van drinkt stinkt!

Variante:

Onder de piano lag een dode rat
juffer mammezelleke heeft er op getrapt
oei, zei dat ratteke,
een stukske van mijn gatteke,
pief poef paf en gij zijt af.

De nieuwe barometer

Johan Morris - 26 september 2012 - Category: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet, Spot & Ironie

In 1934 schreven J. Hochleitner (tekst) en E. Palm (muziek) de melancholische tango “Regentropfen (die an dein Fenster klopfen)”. Het werd door meerdere Duitse artiesten op plaat gezet: hier een uitvoering door het The Heldt Orchestra met zang van Paul Dorn (pseudoniem van Heinz Larsen).

Ook na de tweede wereldoorlog was en bleef het een populaire melodie, al waren de originele Duitse uitvoerders (orkesten, koren) gedeeltelijk verdwenen, zeker als ze van Joodse afkomst waren.

Tamboer gebruikte deze melodie voor meerdere liedjes; wij weerhielden zijn monkelende, brave vergelijking tussen de gemoedstoestand van een (zijn?) echtgenote en het weerbericht zoals dat kan afgelezen worden op de barometer. Het eindigt een

beetje ondeugend, vooropgesteld dat de toehoorder op zoek gaat naar dubbele bodems tenminste.

De nieuwe barometer

279 [A] Lionel Bauwens (1892-1974) [C] E. Palm (1890-1963)

't Spreekwoord is al oud:
als ge zijt getrouwd
dan heeft ne mens alles naar wens
buiten grens.
Leert de lesse gauw:
kijk eens naar je vrouw!
Je ziet wellicht op haar gezicht
't weerbericht.

Durft ze zagen:
verwacht maar regenvlagen.
Z'is welgezind?
't Is noordoosterse wind.
Zoekt ze nesten:
't zal weerlichten uit 't westen;
doet z'heur beklag:
't zal vriezen binst de nacht.
Heeft ze 's noens

de pap laten verbranden?
Peins maar dat
een onweer is op handen!
Loopt z'al grollen
of zingt ze van de molen
dan is het fijn:
't zal wel schoon weder zijn!

Stelt z'heur in toilet,
gaat zij vroeg naar bed,
roert ze haar smoel,
schopt z'op ne stoel:
's nachts is't koel.
Heeft ze soms verdriet,
of bezieet z'u niet,
laat zij ne zucht:
daar hangt ne smoor
in de lucht

Is z'aan't geeuwen?
 't Zal drie, vier dagen sneeuwen.
 Maakt z'haar soms kwaad?
 Den donder valt op straat.
 Ronkt ze geren?
 Het waait van d'helse beren.
 Maar spreekt zij zacht?

't Verandert binst de nacht!
 't Wordt laatste kwartier
 of volle mane
 en gij ziet dat ventje in zijn vane!
 Zingt ze buiten
 of g'hoort z'een deuntje fluiten?
 Spreekt zij van sport?
 Peins maar dat 't warme wordt!

Bronnen:

Zangwijze: Regentropfen (Emil Palm, John Forge)
 Liedblad Lionel Bauwens

Kom d'r in, zet je hoed af

Johan Morris - 3 oktober 2012 - Category: liedbladen, liederen, Spot & Ironie

Op een liedblad "De Nieuwe Schlagers" uitgegeven in 1952 kwamen we dit tegen:

Ook op een ander blad van "De Volendammers zingen weer" uit dezelfde periode.

Het was in 1951 een radiohit voor een hollands groepje dat zichzelf "The Swinging Nightingales" noemde.

DE SCHOMMELENDE NACHTEGALEN WAREN DOODGEWOON MIA KEMPEN, RENI BOONE, ANS HEIDENDAAL EN GERARD VAN KREVELEN

Dit groepje was in 1945 opgericht door orkestleider Gerard van Krevelen (1909-1980) en was tijdens de oorlogsjaren regelmatig op de radio te horen, ook bij het N.I.R. in België. Ze hielden ermee op toen de Televisie in België van start ging, in 1953 dus.

Hun grootste hit "Kom d'r in" was in feite een vertaling van het lied "Let me in" van de Fontane Sisters en het werd in het engels ondermeer gecoverd door het orkest van Blue Barron en door Bobby Wayne.

Let me in, I hear laughter (ha-ha)
 Let me in, open up the door,
 Let me in, I hear music (tra-la)
 I don't wanna weep no more
 Please open the door to a stranger
 Who's weary of trouble and strife
 I'll ring you a song on my banjo
 And tell you the tears of my life

Wie nu precies verantwoordelijk was voor de vertaling is niet duidelijk: volgens de ene bron is dat Han Dunk samen met een zekere Koopmans, volgens een liedblad uitgegeven door Ch. Bens in Brussel is het Pierre Wijn Nobel.

De melodie die de nachtegale gebruiken wijkt op het einde van de strofe lichtjes af van de originele engelse versie – wij baseren ons zoals gewoonlijk op het origineel.

Kom d'r in

398 [A] P. Wynnobel. [C] H. Merrill

De baas van een herberg in Leuven
die kwam op een aardig idee.
Hij zingt als de deur wordt geopend
en iedereen zingt met hem mee:

**Kom d'r in, zet je hoed af.
Kom d'r in, schuif je stoel maar bij.
Doe maar net of je thuis bent,
En zet al je zorgen opzij!**

Een tramconducteur die het hoorde,
was dadelijk weg met dit lied.
Hij zingt het bij iedere halte
of er nu plaats is of niet.

Laatst belde een vriendelijk heertje
Zoals je er zelden een ziet.

Ik zei 'm: «Kom binnen» maar dat ie
de deurwaarder was wist ik niet.

'k Zag gist'ren een heel aardig meisje,
maar zij moest niet hebben van mij.
'k Hield vol maar de deuk in m'n
voorhoofd
kreeg ik toen haar vader me zei:

Ik ging van de zomer uit vissen.
't Was smoorheet daar tussen het riet.
Een snoek stak z'n kop boven water
en zong gemeen grijnzend dit lied:

M'n buurman gaat ied're week kaarten
en maakt het dan tamelijk laat.
Z'n vrouw wacht 'm op bij de voordeur
en slaat met een stok in de maat:

Bronnen:

Zangwijze: "Let me in" gezongen door The Fontane Sisters 1951
liedblad "De Voldendammers zingen weer" 1952

M'n meisje is verdwenen

Johan Morris - 10 oktober 2012 - Category: *liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet, Spot & Ironie*

Het radio-orkest The Ramblers combineerde voor, tijdens en na WOII de swingende foxtrots à la het Glen Miller Orchestra met Nederlandse gezangen. Zij waren ook in België heel populair, misschien wel omdat trombonist/zanger Marcel Thielemans in Schaarbeek was geboren en getogen (waardoor hij alle liedjes met franse woorden mocht zingen). Maar zeker ook omdat trompettist/pianist Jack Bulterman geestige teksten feilloos kon doen swingen. Een hele opgave voor de doorsnee-marktzanger om zulke liedjes over te nemen; zij werden dan ook bijna uitsluitend op straat gespeeld door orkesten die door de muziekkuitgevers waren ingehuurd om hun muziekpartituren te promoten.

In 1947 verliet Bulterman de Ramblers maar bleef zeer actief

als componist en producer voor ondermeer The Blue Diamonds, Willeke Alberti, Ronnie Tober e.a.

JACK BULTERMAN TUSSEN DE 2 "BLUE DIAMONDS" DIE EEN HIT SCOORDEN MET EEN ROCKVERSIE VAN HET ALOUDE "RAMONA" VAN MAYBEL WAYNE

Om redenen die ik niet ken – misschien klonk zijn familienaam een beetje te Joods voor de Duitse bezetters? – ondertekende hij sommige van zijn composities met een schuilnaam, zoals in dit geval "Jaap De Bie", en hij schreef kinderboeken onder de alias Jac. Berghuis Jr.

Andere bekende composities van Bulterman zijn "Wie is Loesje?", "Weet je nog wel, dien avond in de regen?", "De trappelzakboogie", enzovoort

In het lied "M'n meisje is verdwenen" bezingt een onfortuinlijke jongeman hoe zijn leven is veranderd nu hij het zonder liefje moet stellen. Ze is er immers vandoor met zijn spaargeld én een bakker die over een motorfiets (en dus veel centen) beschikt... zo lijkt het toch. Nergens vermeldt het liedje of zijn meisje uiteindelijk terugkomt, dus geen happy-end... of juist wel?

M'n meisje is verdwenen

310 [AC] Jaap De Bie

In m'n eentje loop ik langzaam
door de straten,
m'n beide sokken
zijn vol gaten.
Waarom heb je mij
zo trouweloos verlaten?
Waarom liet je mij toch
eensklaps in de steek?
Hou je zoveel van dien bakker
met zijn mooie motorfiets?

Nou, ik ken die snuiter ook,
het is een knulletje van niets!

**M'n meisje is verdwenen,
verdwenen, verdwenen!
Ze zei: "Ik neem de benen."
en ze liet me in de steek.
Ze nam m'n spaarbankboekje mee
met al m'n duiten
en daar kan ik nu mijn leven lang**

naar fluiten.

**M'n meisje is verdwenen,
verdwenen, verdwenen!
Ze zei: "Ik neem de benen."
en ze liet me in de steek.**

Luister goed m'n kind
je hebt mijn hart gebroken
nu ik mijn eten
zelf moet koken.
't Is alsof je met een dolk
mij hebt gestoken
en m'n leven is
geen halve sou meer waard.
Hou je zoveel van dien bakker

met zijn mooie motorfiets?
Nou, hij kocht hem op de poef
en hij betaalde nog haast niets!

Lieve kind ik kan m'n leed
haast niet verkroppen
nu ik m'n sokken
zelf moet stoppen.
't Is vervelend da'k mijn boontjes
zelf moet doppen
en m'n eten brandt
haast elken avond aan!
Hou je zoveel van dien bakker
met zijn mooie motorfiets?
Nou hij heeft niet eens benzine
want die krijgt ie niet voor niets!

Bronnen:

Zangwijze: M'n meisje is verdwenen alias Jacky Bulterman; gezongen door The Ramblers

- andreas Jaquet schreef: 5 juli 2016 om 09:58

Hello

Ik weet niet in welk jaar het gebeurd is , maar ooit werd er een klein meisje door een trein onder de ogen van haar moeder doodgereden aan de overweg te Hemiksem . Wie dit lied voor haar gemaakt heeft , of het op muziek gezet weet ik niet .

Andreas

De maaier van de overwegen
Buiten het bos was de overweg
Rechts daarvan een huis
Links een hoge hei , het spoor
Moeders kindjes speelden buiten
Straks komt er een trein
Steeds gevaar daarvoor
Refrein
Marieke denk er aan dat ik je verbood
Marieke bij de overweg loert de dood
Zo blijde de moeder , zo ging er een schim
Een schim die zij niet zag
De schim van de maaier die zijn prooi zocht deze dag
Marieke voorzichtig riep de moeder nog
Marieke was een kind en daarom ging zij toch
En speelde op de overweg o zo mooi
En de maaier zocht stil naar zijn prooi
Treinrook kwam over de verre kim
Medogenloos snelde de maaier naar het kind
Nog speelde het meisje
Naar hartelust tussen t'blinkend spoor
Geen gevaar gehoord
Refrein
Marieke riep de moeder eensklaps vol van schrik
Marieke moeders stem sloeg door in een snik

Haar kind speelde rustig
 Zwarte wolken snellen reeds aan
 Een angstgegil , een doodskreet
 En t'was hier gedaan
 Marieke klonk moeders angstig gegil
 Marieke riep ze kermend , maar het bleef stil
 De moeder vond haar kind
 Verminkt in een bad van bloed
 De maaier zijn oogst was weer goed

- Johan schreef: 5 juli 2016 om 10:14
 Het lijkt me een door mondelinge overlevering verminkte versie van een lied van het Duo Hofmann uit 1928 en gezongen op de melodie van "Ramona". Volgens het etiket op de fonoplaat werd de tekst geschreven door "mevrouw Meijer". Waarschijnlijk was er veel gelijkenis met het (latere) ongeval in Hemiksem en werd het lied daarom hiermee in verband gebracht.
<https://youtu.be/LekwmmB2L84>

Buiten het dorp wacht de overweg,
 Rechts daarvan een huis, links een hoge heg
 Moeder zei: "Kindje speel niet bij 't spoor,
 Straks komt er een trein, 't is gevaarlijk hoor.
 Marietje, denk er aan dat ik je verbood
 Marietje, bij d'overweg daar loert de dood."
 Zo vlijde de moeder, toen ging een schim langs die zij niet zag
 De schim van de maaier, die naar zijn prooi zocht voor deze dag
 "Marietje, voorzichtig" riep de moeder nog
 Marietje was een kind en daarom ging zij toch
 En speelde op de spoorwegleggers groen bemost
 De maaier stond stil op zijn post (enzovoort).
 (de "maaier" is natuurlijk Pietje de Dood met zijn zeis.)

- Chris Rijff schreef: 5 december 2022 om 22:36
 Op de wijs van 'Mijn meisje is verdwenen' werd in 1940 een alternatieve tekst geschreven en een 78rpm plaatopname gemaakt op label van Colombia Records met de welluidende titel 'Herr Hitler wil naar Londen'. Deze tekst werd geschreven en gezongen door Almary op muziek van Jaap de Bie. Wie met de alternatieve titel zoekt op youtube vindt de opname al snel!
- Johan schreef: 6 december 2022 om 00:57
 Ik vond meteen een andere versie: van cabaret "Watergeus" in 1941
<https://youtu.be/FR8HAI72NOg?si=7Hfx27PFGzpy-fpO>

Hetzelfde (radio)cabaret zong nog een andere tekst op dezelfde melodie, over Rudolf Hess die per vliegtuig naar Engeland was gevluht.

Mama

Johan Morris - 17 oktober 2012 - Category: liedbladen,liederen,Over Liefde & Verdriet

Toen Heintje in 1967 – in volle hippietijd – zijn zeemzoete ode aan (zijn) moeder op plaat zette – zowel in het Nederlands als in het Duits – en er alle hitparades mee veroverde, kregen we van oudere familieleden te horen dat dit eigenlijk een cover was van een Italiaanse oldie.

Inderdaad, in 1945 was het al een grote hit voor Giuseppe di Stefano (Jef van Stef zou men bij ons zeggen).

De muziek kwam van Cesare Andreo Bixio (1896-1976), een Italiaans componist, die we ook kennen van “Parla mi d’amore, Mariu”, alias “Le chaland qui passe”, de melodie die

Tamboer gebruikte bij zijn relaas van “De smartelijke dood van koningin Astrid”.

De oorspronkelijke tekst was van Bruno Cherubini en kreeg als titel “Mama son tanto felice”; in 1945 kwam er een engelse vertaling van Harold Barlow en Phil Brito waardoor het in 1946 een wereldwijd succes werd en ook op het repertoire van Vlaamse marktzangers terecht kwam.

Mama, I miss the days when you were here beside me
 Mama, those happy days when you were here to guide me
 Safe in the flow of your love
 Sent from the heavens above
 No one can ever replace
 The warmth of your tender embrace
 Oh, mama
 Until the days that we’re together once more
 I live in this memory
 Until the days that we’re together once more

In 1959 bracht Connie Francis een herwerkte versie uit waarin de Italiaanse tekst werd omweven met (nieuwe) Engelse strofes.

<https://youtu.be/Dg9Ki5krurk?si=2RIOH1AAAaQPgzP9>

Connie Francis was in die tijd niet uit de Amerikaanse Hitlijsten weg te slaan en ook bij ons stond er minstens 1 van haar plaatjes op elke jukebox. Met deze ontroerende en passionele opname bracht ze hulde aan haar “roots”: ze werd in 1938 immers geboren als Concetta Rosemaria Franconero. De schitterende opname toont moeiteloos aan waarom ze zoveel successen oogstte.

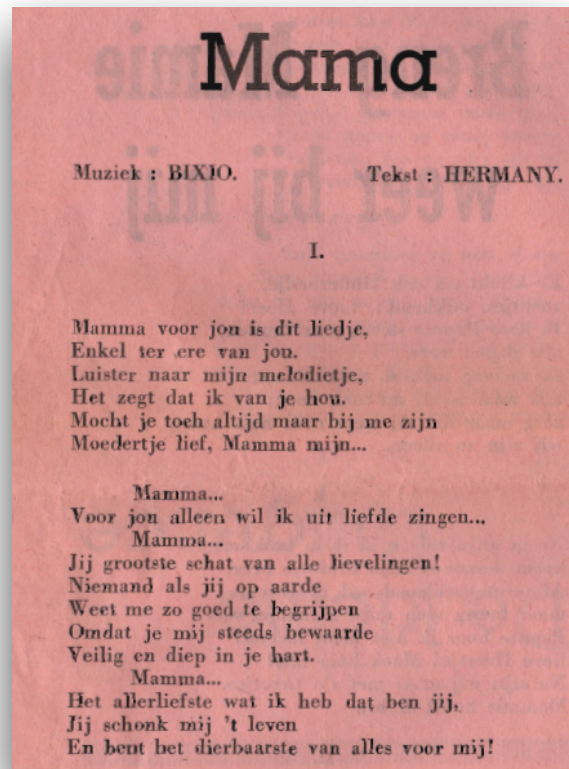
De versies die we op liedbladen van marktzangers terugvonden zijn niet altijd even geslaagde vertalingen, maar ze proberen wel de oorspronkelijke melodie eer aan te doen.

Eenmaal voor ieder in 't leven
 Komt er een dag stil en triest
 Dat je het mooiste moet geven
 Als je je moeder verliest
 En stil alleen bij haar klein portret
 Klinkt dan je klacht als gebed

Mamma
 Dat kleine woord uit onze kinderjaren
 Mamma
 Jouw lieve beeld dat w'in ons hart bewaren
 'k Hoor nog jouw stem en lieve lach
 'k Zie in mijn dromen jouw ogen
 Waarin voor mij enkel liefde lag
 Toen ik jou de laatste keer zag
 Mamma
 Dat kleine woordje uit je jeugd blijft je bij
 Bij jou, mijn moedertje
 Was steeds het leven als een sprookje voor mij

INTERPRETATIE VAN ANTON BEUVING

VERSIE VAN TEKSTCHRIJVER HERMANY

Voor Heintje Simons schreven G. Kaleta (een pseudoniem van Addy Kleijngeld) en G. Rensen

een geheel nieuwe vertaling. In 1968, amper 1 jaar nadat zijn eerste plaatje uitkwam – kreeg hij 10 gouden platen ineens uitgereikt voor zijn singles en langspeelplaten.

Wij plukten voor onze eigen versie stukjes uit die gekende Heintjes-versie en de tweede strofe van Hermany.

Mama

174 [A] G. Kaleta (1922-1977), G. Rensen (1930-2011) [C] C. Bixio (1896-1978)

Mama je leerde me lopen,
 op eigen benen te staan.
 Straks gaat de deur voor me open
 om door het leven te gaan.
 maak je geen zorgen voor morgen,
 mama toe droog toch die traan!

Mama,
je bent de liefste van de hele wereld.
Mama,
de allerliefste van de hele wereld.
Later wanneer ik ga trouwen
zal ik een huisje gaan bouwen.
Als je dan soms alleen zult zijn

kom dan bij mij in m'n huis.
Mama,
de liefste van de hele wereld ben jij.
O, lieve mama,
je bent en blijft altijd
een voorbeeld voor mij.

Strijk jij je hand door m'n haren
 dan denk ik weer aan mijn jeugd.
 Jij maakte mijn kinderjaren
 een tijd van liefde en vreugd.
 Mama, ik laat je toch nooit alleen,
 dan ben je steeds om me heen.

Henny de Leeuwe-Kleijngeld schreef: 8 november 2024 om 12:30

G.Kaleta is één pseudoniem van Addy Kleijngeld.(hij had er meerdere o.a. A.schwarzmann, A.Debee, John Brighten, A.kleun.-

Ger Rensen (is zijn eigen naam!) was een tekstdichter.

- Johan schreef: 8 november 2024 om 12:57
Bedankt voor deze nuttige aanvulling / correctie !

Het bloemenmeisje

*Johan Morris - 24 oktober 2012 - Category: cahiers, liedbladen, liedboeken, liederen, Over Armoede & Drank, Schrift
Eugenius Koopman, schrift Louis Laermans*

In 1874 schreef William S. Brown (pseudoniem van componist George W. Persley) een melodramatisch lied met als titel “Won’t You Buy Me Pretty Flowers”, dat immens populair werd. Op één of andere manier wist een bekendere componist, H.P. Danks, zich de rechten van dit lied toe te eigenen en in 1887 uit te geven bij John H. Horner, van een passende tekst voorzien door Jennie Calef, wiens jongere zusje Lillian het lied geloofwaardig op de planken bracht.

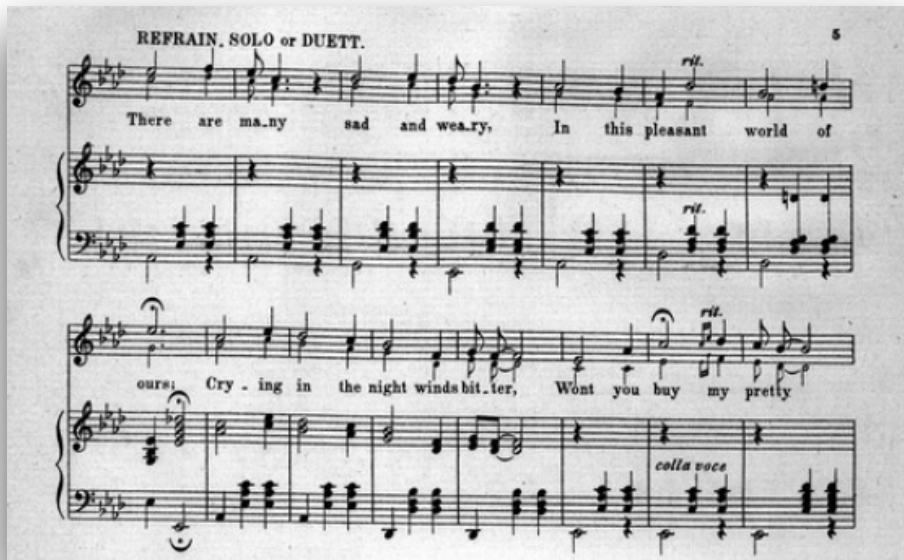
Eerste strofe + refrein van de originele versie:

Underneath the gaslight’s glitter,
Stands a little fragile girl,
Heedless of the nightwinds bitter,
As they ‘round about her whirl,
While the hundreds pass unheading,
In the evening’s waning hours,
Still she cries with tearful pleading,
Wont you buy me pretty flow’rs?

CHORUS [sung after each verse]

**There are many sad and weary,
In this pleasant world of ours,
Crying ev[‘]ry night so dreary,
Wont you buy my pretty flow’rs?**

Deze tekst werd haast letterlijk vertaald door een zekere S.J.V. (? uitgever Jan van Straelen?) waarna het lied ook in café-chantants in Vlaanderen te horen was en in “De Vlaamsche Zanger – deel 2 (uitgegeven in 1902)” terecht kwam. Het is deze versie die we bewerkten op basis van de muziekpartituur van H.P. Danks en in ons repertoire opnamen. Het is trouwens het eerste en voorlopig enige liedje waarvan we een stukje driestemmig a capella zingen!

HET REFREIN VOLGENS H.P. DANKS

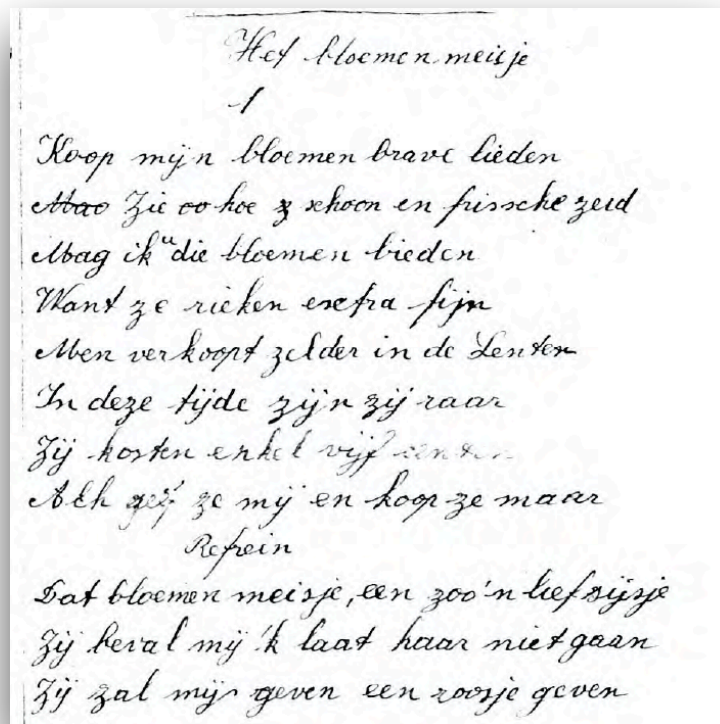
Het gaat dus over een jong meisje dat in barre omstandigheden een centje probeert bij te verdienen door bloemen te verkopen aan voorbijgangers. Meestal lukt dit niet, maar het is de enige zedige manier die zij kent om aan de kost te komen.

Dit thema vinden we veelvuldig terug bij onze marktzangers, al wordt er soms dubbelzinnig gedaan over wat het nu precies betekent als een jong meisje langs de straat haar “bloem” aanbiedt... Drie voorbeelden hieronder: de inleiding is altijd onschuldig.

104. BLOEMENMEISJE

Liep daar eens een bloemenmeisje
 Met negotie langs de straat;
 Slecht gekleed voor wind en regen,
 Wist zij zich van kou geen raad.
 Zachtjes zong zij het eigenst liedje,
 Torsend aan heur bloemenmand;
 Zelf een klein vergeetmijnietje,
 Naar de duffe stad verplant.
 Wie koopt er mimosa,
 Drie stuivers maar, van Rosa?

UIT: “HUILEN OP DE KERMIS, INHOUDENDE 105
 STRAATMADELIEVEN”, 1968

UIT HET LIEDJESSCHRIFT VAN LOUIS LAERMANS.
 LEES TWEEDE REGEL ALS "ZIE HOE SCHOON EN
 FRIS ZE ZIJN"... MEN VERKOOPT OOK GEEN
 "ZELDER" IN DE LENTE, HET MOET "ZELDEN" ZIJN.

"DE BLOEMENVERKOOPSTER" – LIEDBLAD VAN
 MARTHA VAN GOETHEM – GEEN DATUM

Ook op fonoplaten bleef het een gegeerd thema. Zo ontdekten we in het repertoire van “De Zangeres Zonder Naam” twee versies van hetzelfde walsje (de mannenstem zou Johnny Hoes moeten zijn) met een licht afwijkende titel & tekst. De begeleiding is, zoals helaas gewoonlijk bij producer Hoes, voorzien van een ordinair hoempa-tingeltangel arrangement.

Ook enkele Vlaamse artiesten brachten gelijkaardige liedjes uit op 78-toerenplaat. Geen walsjes hier, wel Latijnse ritmes:

In 1951 arrangeerde en orkestreerde Hershey Kay het “Cakewalk Ballet” dat grotendeels was gebaseerd op de muziek van Louis Moreau Gottschalk (1829-1869), behalve dan dit éne melodietje over een bloemenverkoopster dat hij omdoopte tot “Wallflower Waltz”. Probeert u er onderstaande tekst op mee te zingen ... Opgepast: er is een instrumentale intro, ongeveer gelijk aan de melodie van “en de koude scherpe nachtwind fluit al klagend om haar heen”

Het bloemenmeisje

386 [A] S.J.V – [C] William S. Brows aka George W. Persley

Onder 't helle gasgeflonker
staat een meisje, zwak en klein,
en de koude scherpe nachtwind
fluit al klagend om haar heen.
Maar de bonte stroom van wand'laars
let niet op haar droeve beê:
“Koop, o koop mijn schone bloemen,
neem één enkel bloempje mee.”

**Och, zo dikwijls vraagt ze treurig,
met een hart zo vol van wee:
“Koop, o koop mijn schone bloemen,
neem één enkel bloempje mee.”**

Steeds weer gaan ze langs haar henen,
heren, dames, haastig voort.
Niemand ziet het bloemenmeisje,
niemand die haar bede hoort.
Treurig zal haar harte wezen
want zo droevig klinkt haar beê:

“Koop, o koop mijn schone bloemen,
neem één enkel bloempje mee.”

Nog steeds gaat in d'avonduren
haar een dichte drom voorbij,
niemand heeft voor haar een woordje,
niemand toont haar medelij.
Velen gaan er vrolijk huiswaarts,
vinden daar hun vreugd en vreê.
Niemand luistert naar haar bede:
“Neem één enkel bloempje mee.”

Eindelijk gaat ze langzaam henen
naar haar sombre kleine kluis.
Koud en droevig is het buiten,
troosteloos is haar tehuis.
Zal de slaap haar ruste geven?
Luister naar haar droeve beê;
in haar droom nog smeekt ze treurig:
“Neem één enkel bloempje mee.”

Bronnen:

Zangwijze: “Won't You Buy Me Pretty Flowers” (1874)
De Vlaamschen Zanger deel 2 - pag. 174

Moeder, laat mij verkeren

Johan Morris - 30 oktober 2012 - Category: liedbladen,liederen,Over Liefde & Verdriet,Spot & Ironie

Ondanks een zekere afkeer voor alles wat uit Duitsland kwam, bleven sommige Duitse melodieën toch aanwezig in het arsenaal van de marktzangers.

Zo gebruikte “De Lustige Sinjoor” tijdens WOII de melodie van “Es Geht Alles Vorüber” (“Tout passe dans la vie” in Franse versie) voor een vrolijk verhaal onder de titel “Moeder, laat mij verkeren.”

Nochtans werd het Duitse origineel in 1941 geschreven door en voor een “Propagandakompanie der Wehrmacht”, waar componist Fred Raymond in dienst was, net zoals de tekstschrijvers Max Wallner en Kurt Felz. Het werd datzelfde jaar met succes op plaat gezet en gezongen door Lale Andersen die twee jaar eerder zichzelf al onsterfelijk maakte met “Lili Marleen”.

De originele tekst ging als volgt:

Auf Posten in einsamer Nacht,
Da steht ein Soldat und hält Wacht,
Träumt von Hanne und dem Glück,
Das zu Hause blieb zurück.
Die Wolken am Himmel, sie ziehn
Ja alle zur Heimat dahin,
Und sein Herz, das denkt ganz still für sich:
Dahin ziehe einmal auch ich.

**Es geht alles vorüber,
Es geht alles vorbei;
Auf jeden Dezember
Folgt wieder ein Mai.
Es geht alles vorüber,
Es geht alles vorbei;
Doch zwei, die sich lieben,
die bleiben sich treu.**

Liederen van De Lustige Sinjoor

VRAAG DE LAATSTE NIEUWE FONO-PLATEN

VAN HET SCHLAGER-AMUSEMENT ORKEST

Het orkest dat nooit is opgetreden voor verkochte Radio-zenders of
Concerten ingericht door verradersgroepeerlingen.

SCHLAGER-EDITIE HET BESTE ADRES VOOR UWE FONO PLATEN

ST KATHELIJNEVEST, 13 - ANTWERPEN - TEL. 229.06 - H. R. A. 764.10 RUE ST CHRISTOPHE 35 BRUXELLES

Maar ook in Duitsland waren er al kritische stemmen en werd de tekst in straatliedversies geparodieerd ("Es geht alles vorüber, es geht alles vorbei, zuerst Adolf Hitler, dann seine Partei"; "... im Herbst geht der Führer, und im Mai die Partei"; "... im Monat Dezember, gibt's wieder ein Ei"; "... rückwärts im Dezember und vorwärts im Mai"; "... mein Mann ist in Rußland, ein Bett ist noch frei" etc.)

De Sinjoren versie gaat over een jonge deerne van 17 jaar die op listige wijze haar moeder weet te overtuigen van de kwaliteiten van haar vrijer, want "zijn stiel is coiffeur". Omdat volgens de dochter deze stielman ook van de mama – met aangepaste schmink en bijgewerkt kapsel – een oogverblindende schoonheid kan maken, moet die mama de deur openzetten voor de smachtende vrijer. Bovendien herhaalt ze telkens in het refrein dat mama zich geen zorgen hoeft te maken over dat vrijen van haar dochter: "Ik moet dat niet meer leren, ik ken het gevaar".

Moeder, laat mij verkeren

394 [A] "De Lustige Sinjoor" – [C] Fred Raymond (1900-1954)

Wel luistert eens even Trienet,
waarom loopt gij zo opgezet?
En uw haar ligt schoon gekruld,
dat is iets dat ik niet duld:
uw wezen geverfd, geblanket,
gij loopt als een jufferken net,
en daarbij komt gij zo laat naar huis,
wist vader dat, 't ware niet pluis!

**Moeder, laat mij verkeren,
'k ben al zeventien jaar.
'k Moet dat niet meer leren,
ik ken het gevaar.
Ik zie Charel zo geren,
zijn stiel is coiffeur.
Moeder, laat hem binnen
want hij wacht aan de deur.**

Ach, Charel die snijdt er wel ziet
mijn haar en hij legt het voor niet
en hij schminkt mij zo verblijd,
zo word ik een schone meid.
Zijn stiel is zo prachtig galant,
hij is altijd lachend plezant,
als gij toestemt legt hij mij charmant
den zondag enen permanant.

Hij heeft mij zo lief, dat is echt,
al is hij nog maar enen knecht,
als wij trouwen onverveerd
is hij seffens geplaceerd.
Dan maakt hij ook, moeder wees blij,
van u ook een juffer als mij,
uw haar zal hij krullen, schminken u
zovele als dat gij maar wilt.

Bronnen:

Zangwijze: "Es geht alles vorüber" - 1942

liedblad "Liederen van De Lustige Sinjoor" circa 1945

Voor het heil van het lieve vaderland

Johan Morris - 7 november 2012 - Category: liedboeken, liederen, Soldaten

In 1865 bracht de Nederlandse "volks"dichter J.P. Heye het lied "Van mannen in oorlog, van mannen in vree" uit (op muziek van J.J. Viotta) dat – zoals dat hoorde voor patriotische liederen – op gezwollen wijze de lof zong van de vaderlandslievendheid en van de stoere knapen die onverveerd het blanke zwaard dreigend zwaaiden naar ieder die het vaderland wou tarten. De strofe eindigde dan met de opperste lofkreet:

Dergelijke romantische loftuigingen waren allemaal goed en wel voor de ruikeluiszoontjes die zich stierlijk verveelden en dachten dat krijgsgewoel een leuk verzetje zou zijn, de gewone werkmans- of boerezones hadden wel wat anders te doen en waren onmisbaar om hun familie toch enigszins uit de armoede te houden. Maar de arbeidende jeugd werd – tot meerdere eer en glorie van het vaderland – gedwongen om zich aan te sluiten bij het leger en zelfs door de priesters vanop de kansel aangevuurd om hun leven te wagen in dienst van 's lands (economische) belangen.

Als er echt vanuit het volk over de oorlog werd gezongen, dan was dat veeleer om de kwalijke gevolgen ervan aan de kaak te stellen.

Leon Defraye bijvoorbeeld citeert in zijn “Volkse Oorlogsliederen” deze strofe:

Op zekeren dag was ik ook al in de eerste vuurlijn
 Wat wierd er dien dag erg gestreden
 Plotselings voelde ik zoo een folterende pijn
 Ik dacht de dood is bij mij ook ingetreden
 Wat later kwam ik weer tot bij mijn verstand
 Ik kon niet meer openen mijn oogleden
 Ik was blind voor altijd door dezen wereldbrand
 Voor het heil van het vaderland

Zo ook in het lied dat Willy Lustenhouwer ergens optekende en publiceerde in zijn boek “Café Chantant” en dat eveneens uit de 19e eeuw lijkt te dateren (want het heeft geen refrein en de soldaat uit het lied was gewapend met een sabel en een patroentas, voor een musket allicht). De niet vernoemde auteur lijkt zelfs expliciet te verwijzen naar het hierboven geciteerde patriottenlied.

**HET NEDERLANDS-INDISCH LEGER OP STRAFEXPEDITIE
 NAAR BONI IN 1860**

Het hoofdpersonage is een hardwerkende, goedverdienende jongeman die de steun en toeverlaat is van zijn ouders. Op een dag wordt hij onder de wapens geroepen en mag meteen al naar het front, waar hij zijn uiterste best doet een goede soldaat te zijn: hij redt zelfs een officier het leven en krijgt er een medaille voor, maar de tekstschrijver voegt er meteen ironisch aan toe: "Hij werd een held genoemd omdat hij mensen had vermoord."

Het loopt trouwens slecht af met onze held: hij komt na de oorlog terug als oorlogsinvalide, ongeschikt om te werken, en als enige financiële tegemoetkoming moet hij het doen met het "eermetaal voor moed, beleid en trouw"... Er zal wel iemand beter geworden zijn van de oorlog, maar onze heldhaftige volksjongen is het zeker niet.

Hetzelfde lied komt ook voor als "Jan was een flinke jongen" in het boek "Gij zijt Kanalje..." van Jaap van de Merwe; die zou het gevonden heb in het repertoire van Klaas Driehuis en situeert het "circa 1918".

Jan was een flinke jongen <i>Omstreeks 1918 Klaas Driehuis Medegedeeld door: H. Vleming, Aalsmeer-Rijzenhout</i>	Jan was een flinke jongen en verdiende goed zijn geld. Hij onderhield zijn ouders; dat werd overal verteld. Toen werd hij opgeroepen, want zijn land was in gevaar, Zijn moeder vond het verschrikkelijk en zijn vader vond het naar. Hij kreeg een sabel en een patroentas, een uniform en een geweer en zo marcheerte hij door de straten voor het heil van zijn lieve vaderland. TROMPETSINJAAL De vijand werd verslagen en het leger keerde weer. De generaals die barssten van de medalljes en de eer. Ook Jan kwam terug. Goddank! Ik zie ze dagelijks in de stad: De diepgelukkige ouders met de resten van hun schat. Zijn hele lichaam dat is kapot; hij kan niet meer kijken en hij is zot. Maar hij kan nog bedelen met z'n ene hand naar de dank van het lieve vaderland. TROMPETSINJAAL	
---	--	--

Er blijven in die versie maar twee strofen over, we denken dat de vondst van Willy Lustenhout authentiek is.

Eigenaardig genoeg is dit lied ook te vinden in de archieven van radioprogramma "Het oproer kraait", geleid door dezelfde Van de Merwe, alwaar Edda Barends Heldenloon (Jan Was Een Flink Jongen) zong. Op de CD die hiervan in 2006 verscheen wordt P.C. De Ruijter als tekstschrijver vernoemd. Die leefde van 1855 tot 1889, zodat het lied alvast niet ter gelegenheid van WO I kan zijn gemaakt.

Ook in het verzamelboek "Luisterliedjes die de moeite waard zijn" (Frank Rich, REBA Producties Holland, 1986) staat er een variatie op dit lied onder de titel "Heldenloon", maar ook daar moet de bewerker gissen waar het lied oorspronkelijk vandaan komt. We zijn wel gecharmeerd door zijn allerlaatste zin "Met een paar krukken en houten benen, liep hij al bedelend door het Vaderland", maar dat zinnetje bewijst dat hij zich gebaseerd heeft op de kabaretversie uit 1918 van Klaas Driehuis...

Voor het heil van het lieve vaderland

220 [AC] Maurice Dumas (1878-1938) "Heldenloon"

Hij had een prachtpositie
en verdiende heel veel geld.
Hij onderhield zijn ouders,
dat werd overal verteld.
Toen hij werd opgeroepen,
want ons land was in gevaar,
de moeder weende bitter
en zijn vader vond het naar.

**Hij kreeg een sabel
en een patroontas,
een uniform en van allerhand.
En zo marcheerde
hij door de straten
voor het heil
van het lieve vaderland.**

Hij was één van de eersten
die gestuurd werd naar het front.
Het buld' ren der kanonnen
daaraan wende hij terstond.
Zijn hele leven had hij
nooit een vliegje kwaad gedaan,
nu moest die brave jongen
vreemde mensen slachten gaan.

**Hij had een sabel en een patroontas,
een uniform en van allerhand.
Stond in een loopgracht
die vol met slijk was
voor het heil
van het lieve vaderland.**

met roem en eer vermeld,
het "bloedstrep" voor moed en trouw
werd op zijn borst gespeld.
Hij redd' een officier het leven
en streed dapper voort,
hij werd een held genoemd
omdat hij mensen had vermoord.

**Hij had een sabel en een patroontas,
een uniform en van allerhand.
"Gij zult niet doden"
was hij vergeten,
voor het heil
van het lieve vaderland.**

De vrede werd getekend
en de oorlog was gedaan.
Verminkt, voor alles ongeschikt,
kon hij naar huis toe gaan.
Geen mens vroeg
wat van d'arme invalide worden zou,
voldoende was het eermetaal
voor moed, beleid en trouw.

**Hij had geen sabel
en geen patroontas,
geen uniform en geen allerhand,
maar een paar krukken
en houten benen,
voor het heil
van het lieve vaderland.**

Zijn naam werd spoedig overal

Bronnen:
Zangwijze: Heldenloon
"Café Chantant" - Willy Lustenhouwer
"Gij zijt Kanalie..." - Jaap van de Merwe
archieven van radioprogramma "Het oproer kraait"
"Luisterliedjes die de moeite waard zijn" (Frank Rich, REBA Producties Holland, 1986)

Johanna, een meisje van 17 jaar

Johan Morris - 14 november 2012 - Category: liederen, Over Moord & Rampen, Spot & Ironie

Overbekend van cantussen of kampvuren, het vreselijke verhaal van “Johanna, een meisje van zeventien jaar” dat belaagd en bedrogen werd door een dronkzuchtige schoenlapper en zichzelf dan maar met een vlijmscherp mes doormidden sneed omdat ze de schande niet kon dragen.

Het is meteen duidelijk dat we hier te doen hebben met een parodie op de moordliederen van de marktzangers, waar het bloed rijkelijk vloeit en de emoties hoog oplaaien.

Het lied werd in 1940 gepubliceerd in het bundeltje “**Liedjes van Alex De Haas**” door de gelijknamige Nederlandse cabaretier (1896-1993) onder de titel “De noodlottige geschiedenis van Johanna en de boze schoenlapper”. Het werd in 1952 op bladmuziek uitgegeven door Basart en De Haas zong het zelf in 1967 voor een LP met hoogtepunten uit zijn repertoire. In 1975 werd het overbekend door de plaatopname van Rijk De Gooyer en bij ons & veel later door de versie van “De Veske Voljeir” op hun CD “Vogelzaad” (1995).

Alex De Haas was – als zoon van cabaretier Nico De Haas – voorbestemd om in de Nederlandse theaterwereld te schitteren. Dat deed hij dan ook en hij schreef liedjes voor de bekendste (nederlandse) artiesten van het midden van de 20e eeuw: Lou Bandy (“Het meisje met de blauwe hoed”), Bob Scholte (“Amsterdam bij nacht”), enzovoort. Wij gedenken en bedanken hem vooral omdat hij een unieke en omvangrijke verzameling opbouwde van liedjespartituren die na zijn dood – en ondanks zijn uitdrukkelijke wil om alles te verbranden – in het Theater Instituut Nederland belandden en die een tijdje geleden allemaal consulteerbaar waren via het Internet.

JOHANNA
De noodlottige geschiedenis van een
maagd en een boze schoenlapper

Tekst & Muziek:
ALEX DE HAAS
Bew.: Wim de Reght

Moderato

COUPLET

1. Jo - han - na een meis - je van	ze - ven - tien ja - ren,	dat was een aar - dig ding,	maar
2. (Toen) is in haar le - ven de	lief - de ge - ko - men van	hein - de en van	ver.
3. (Toen) zij hem dit niet	wil - de ge - ven	bedreigd' hij haar met	z'n eils
4. (Zij) kon de schande niet	lan - ger ver - dra - gen,	zette 't scheermes in haar	vel
5. (Hij) kon z'n misdaad niet	lan - ger ver - he - len,	men sloot hem in een	hok

Eb 7 Eb

Maar De Haas inspireerde zich voor dit lied zeer duidelijk op een Duits (volks)lied dat voor het eerst werd gepubliceerd in "Liedersammlung Musenklänge aus Deutschlands Leierkasten" (1849) als "Sabinchen war ein Frauenzimmer". Ook dat was zichtbaar een parodie op de marktzangersliederen en de personages komen vrijwel overeen met de tekst van De Haas, en ook de melodie bewijst dat De Haas het Duitse liedje kende.

1. Sa - bin - chen war ein Frau - en - zim - mer, da -
 Sie dien - te treu und red - lich im - mer bei
 bei gar tu - gend - haft. } Da kam aus Treu - en -
 ih - rer Dienstherr - schaft. }

briet - zen ein jun - ger Mann da - her. Der
 woll - te gern Sa - bin - chen be - sit - zen und
 war ein Schuh - ma - cher.

Sabinchen war ein Frauenzimmer,
 Gar hold und tugendhaft
 Sie diente treu und redlich immer
 Bei ihrer Dienstherrschaft.
 Da kam aus Treuenbrietzen
 Ein junger Mann daher,
 Der wollte so gerne Sabinchen besitzen
 Und war ein Schuhmacher.

Sein Geld hat er versoffen
 In Schnaps und auch in Bier
 Da kam er zu Sabinchen geloffen
 Und wollte welches von ihr
 Sie konnt ihm keines geben
 Drum stahl sie auf der Stell
 Von ihrer treuen Dienstherrschaft
 Sechs silberne Blechlöffel

Doch schon nach siebzehn Wochen
 Da kam der Diebstahl raus,
 Da jagte man mit Schimpf und Schande
 Sabinchen aus dem Haus
 Sie sprach "Gottvergessener
 (Sie rief: Verfluchter Schuster)
 Du rabenschwarzer Hund!"

Der nahm sein krummes
 Schustermesser
 Und schnitt ihr ab den Schlund.
 Ihr Blut zum Himmel spritzte
 Sabinchen fiel gleich um;
 Der böse Schuster aus Treuenbrietzen,
 Der stand um sie herum
 Sie tat die Glieder strecken
 Nebst einem Todesschrei

Den bösen Wicht tun jetzt einstecken
 zwei Mann der Polizei
 In einem finstren Kellerloch
 Bei Wasser und bei Brot,
 Da hat er endlich eingestanden
 Die schaurige Frevelt
 Und die Moral von der Geschicht
 Trau keinem Schuster nicht!

Zoals gewoonlijk voor 19e eeuwse liederen ontbreekt het refrein; dat heeft De Haas naar hedendaags gebruik toegevoegd. Hij zorgde ook voor een extra grappige noot door in het rijm moedwillig verkeerde klemtonen te leggen.

Wij baseerden ons op die versie van Alex De Haas uit 1940, maar als we het één enkele keer live zingen (als eventueel bisnummer, zonder vermelding op het liedblad) durven we het wel eens vereenvoudigen en het refrein beperken tot "Johanna, Johanna, een meisje van zeventien jaar."

Joanna

004 [A] Alex De Haas [C] P.D.

Johanna een meisje van 17 jaren,
 een lief en aardig ding
 die had op het gebied van de liefde
 totaal geen ervaring.
 Zij was een aardig meisje,
 bedrijvig als een hen
 zij diende bij begoede familie
 als meisje van halve dagen
Johanna, Johanna,
als meisje van halve dagen
Johanna, Johanna,
als meisje van halve dagen

Toen is in haar leven de liefde gekomen
 van heinde en van ver
 Het was een arme choenlappersleerling
 die stonk naar jenever
 Hij had zijn laatste centen,
 aan borrels neergeteld en
 eiste om de rest te betalen
 van 't meisje haar spaargeld
Johanna, johanna,
van 't meisje haar spaargeld
Johanna, johanna,
van 't meisje haar spaargeld

En toen ze dit niet direct wilde geven
 stak hij haar met zijn els
 en stal toen uit de la der familie

Der Krug, der geht so lange zum Wasser
 Bis daß der Henkel bricht
 Der Henkel ist zerbrochen
 Er ist für immer ab
 Und unser Schuster muß nun sitzen
 bis an das kühle Grab

de zilveren eetlepels
 En toen de misdaad uitkwam,
 verdacht men 't arme wicht
 Met schande beladen
 erd zij ontslagen,
 toch was zij onschuldig.
Johanna, Johanna,
toch was zij onschuldig.
Johanna, Johanna,
toch was zij onschuldig

Zij kon de schande
 niet langer verdragen,
 zette 't scheermes in haar vel
 en sneed zich compleet
 in twee halleve delen,
 het bloed spoot ten hemel
 Daar lagen nu twee delen,
 te zamen slechts één lijk
 De vrijer die naar
 't lichaam kwam kijken,
 die bibberde vreselijk!
Johanna, Johanna,
die bibberde vreselijk!
Johanna, Johanna,
die bibberde vreselijk!

Hij kon zijn misdaad
 niet langer verhelen,
 men sloot hem in een hok

en daar de galg toevallig bezet was
stierf hij op het kapblok
En wat nu de moraal is
al van dit schone vers:
ga braaf en deugdzaam
steeds door het leven,
maar hoedt u voor schoenlappèrs.

**Johanna, Johanna,
maar hoedt u voor schoenlappèrs
Johanna, Johanna,
maar hoedt u voor schoenlappèrs**

Bronnen:

Zangwijze: Sabinchen (1848)

Plaatopname 1975 Rijk De Gooier

"Liedjes van Alex De Haas" (1940)

CD/cassette "Vogelvlucht" - De Veske Voljeir (1998)

"Liedersammlung Musenklänge aus Deutschlands Leierkasten" (1849)

Veracht toch nooit een vrouw (als ze zijn braaf en goed)

Johan Morris - 21 november 2012 - Category: liedbladen, liedboeken, liederen, Wereldoorlog

Het allereerste marktzangerslied dat we uitprobeerden ergens in 1995, vonden we als "lied nr. 188" in het interessante boek over "Café Chantant" dat Willy Lustenhauer in 1987 uitgaf, na jarenlang ijverig speurwerk. "Veracht toch nooit een vrouwe" is een pleidooi mét argumenten om de mannen aan te zetten de vrouw – en meer bepaald de moeder – te respecteren en te steunen, zeker als ze tegenslagen ondervindt.

d'Eer- ste lief-de maakt u ver- blind, ge kunt el-kan- der niet ver- ge-
ten, maar dan spreekt zij van een kind, dan wil hij van haar niet meer
we - ten. Hij ver- laat dan zijn lief- ste klein, de dag en de nacht is aan
't grij- zen, hij laat zijn lief- ste in pijn, ja zon- der op haar nog te
pein- zen. Ver- acht toch nooit 'n vrou- we, want ze zijn braaf en goed
Waar- om moest gij dan trou- wen, als gij ver- acht haar bloed. Mis-
doet haar niet zo- ve- le, doet haar geen ver- driet meer aan,
wil er de vrouw res- pek- te - ren, wil er de vrouw bij- staan.

UIT: "CAFÉ CHANTANT"

Lustenhouwer kon bij een niet nader genoemde bron de melodie en 3 stroofjes + 1 refrein optekenen. We konden wel zien aan de tekst dat er hier en daar iets niet in de haak was, maar we vonden geen enkele andere bron om mee te vergelijken.

Tot we onlangs het boekje “Liedjeszangers uit Steenokkerzeel en ommeland” van Jos Lauwers op de kop tikten, via de Heemkundige Kring “Ter Ham” die het in 2001 had uitgegeven. Hierin is sprake van een liedblad, uitgegeven door Jan Buelens in Machelen voor rekening van het marktzangersduo “De Krol en De Strop van Machelen”.

FRAGMENT VAN HET LIEDBLAD –
VOORKANT

Daarop staan dan de teksten van meerdere liederen, waaronder het pro-vrouwen pamflet. Dat blijkt in deze originele (?) versie 4 strofen en 4 lichtjes verschillende refreinen te bevatten, maar geen muziek.

Het liedblad is op geen enkele wijze gedateerd⁵. Afgaande op het laatste refrein zou het lied van circa 1919 kunnen dateren, want “onze koningin” die vele soldaten bezocht moet Elisabeth geweest zijn, echtgenote van Albert I.

FRAGMENT VAN HET LIEDBLAD

Alleen, zoals onze postzegelverzameling ons eraan herinnert, dat deed ze ook tijdens Wereldoorlog II en aangezien ze tot haar dood de titel van “koningin” is blijven dragen...

Afgaande op het pleidooi in het lied voor meer eerbied voor de vrouw, neig ik meer

ISOUL helpt ons misschien) en Maria Catharina toen nog brouwersgast en handel hebben

overgenomen, en het is minder waarschijnlijk dat zij na WOII nog dergelijke reclametekst zouden publiceren aangezien de namen overvallen zijn. Er had dan “weduwe” voor de namen moeten staan. “Zaal Thalia” werd blijkbaar door zoon Jos (*1905) overgenomen volgens een bericht van de Heemkundige Kring Machala op Facebook (ondertussen offline blijkbaar)

naar circa 1945 omdat toen het debat over emancipatie en o.a. stemrecht voor de vrouwen hoog op de politieke agenda stond.

Anderzijds wijst het taalgebruik dan weer meer in de richting van 1919. Ook de reclame op het liedblad voor "Prachtautos Minerva, te huur voor Huwelijken, Doopen, Begrafenissen" wijst in die richting, want de topjaren van Minerva waren rond 1920, vlak voor de grote beurscrach, maar ze bleven auto's produceren tot in 1934 en een verhuurbedrijf kan ze dus ook na WOII nog in gebruik hebben gehad: auto's waren toen nog niet na 5 jaar versleten.

De oorsprong van de melodie hebben we (nog) niet kunnen achterhalen.

KONINGIN ASTRID

Veracht toch nooit een vrouw

001 [AC] onbekend

1. d'Eerste liefde maakt u verblind,
ge kunt elkander niet vergeten,
maar als ze spreekt van een kind,
dan wilt ge van haar niet meer weten.
Hij verlaat dan zijn liefste klein,
die bij dag en nacht is aan't grijzen,
hij laat zijn liefste in pijn,
zonder op zijn kind nog te peinzen.

**Veracht toch nooit een vrouwe,
als ze zijn braaf en goed.
En waarom ze niet trouwen?
Denkt altijd aan uw bloed?
Doet haar niet zo souffreren,
doet haar geen verdriet meer aan;
wil er uw kind respecteren,
wil de moeder bijstaan.**

2. Acht jaar nadien werd ze bemind,
een rijke heer kwam haar te vragen,
hij vroeg haar saam met haar kind
ze trouwden op enige dagen.
Een tijd nadien de moeder zag
dat hij dat kind niet kon verdragen
en toen zei ze op een dag:
"t Is mijn kind, ge zult het niet slagen!"

**Veracht toch nooit een vrouwe,
als ze zijn braaf en goed.**

**Waarom moest gij mij trouwen
als ge veracht mijn bloed?
Doet mij niet zo souffreren,
doet mij geen verdriet meer aan;
wil er mijn kind respecteren,
wil een moeder bijstaan.**

3. Den oorlog werd gedeclareerd,
mijn broeder speelt nog in mijn zinnen,
aan't front werd hij geblesseerd,
zij droegen hem 't hospitaal binnen
met armen en benen er af,
ik weende wanneer ik dat hoorde,
hij stierf, 't lijden was te straf,
toch sprak hij nog zijn laatste woorden:

**Veracht toch nooit een vrouwe,
als ze zijn braaf en goed.
Wie met mijn vrouw zal trouwen
moet zorgen voor haar bloed.
Vergeet toch geen soldaten
die moesten in oorlog gaan.
Er zijn kinderen verlaten,
wil dees moeders bijstaan.**

4. Een vrouw moet zijn gerespecteerd,
ik zal u d'exempels gaan geven:
als een soldaat werd geblesseerd,
een vrouw redde dikwijls zijn leven.
Al zij die daar lagen in bloed,

van pijn te roepen en te klagen,
voor hen waren zij zo goed,
ze hielpen hen veilig wegdragen.

Veracht toch nooit een vrouwe,
als ze zijn braaf en goed.

Z'e'm ons in leven gehouwen
als we baadden in 't bloed.
Gelijk ons koninginne,
die zoveel goed heeft gedaan.
Belgen, wilt ze nu beminnen,
wilt dees moeders bijstaan.

Bronnen:

“Café Chantant” - Willy Lustenhouwer (1987)
liedblad “De Krol en de Strop” uitgegeven door Jan Bulens, Machelen
“Liedjeszangers uit Steenokkerzeel en ommeland” - Jos Lauwers (2001)

Het weesmeisje (aan d'oever van een snelle vliet)

Johan Morris - 28 november 2012 - Category: cahiers, liedbladen, liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet, Schrift Eugenius Koopman

Aan d'oever van een snelle vliet zat een meisje
of een weesje, al naargelang de versie. Het is
een oud liedje dat regelmatig opduikt in oude
schriften of op marktzangersblaadjes uit de 19e eeuw
of vroeger. Melodramatisch tot en met verhaalt het de

tragische
levensloop van
een jong meisje
dat op korte tijd
moeder, vader en
broer verloor. Ze
wordt gered door
een rijke
voorbijganger –
happy end.

Over de oorsprong
van dit lied zijn niet alle auteurs het eens...

In “**Oude Vlaemsche Lieder**”, 1848, Gent, zegt
Jan Frans Willems bij de tekst van dit lied:

“Uit een los bladje, dat nog veel op de markten
verkocht wordt. De wyze heeft veel van Mevrouw
Catalani's Livelingsstukje “*Nel cor piu non mi sento*” uit de *Molinaria*” (van Giovanni Paisiello
1740-1814).

En inderdaad, als we die aria beluisteren dan lijkt de
aanhef heel sterk op de overgeleverde melodie van
het weesmeisje.

Willems vervolgt:

UIT: “HUILEN OP DE KERMIS”

HET BOEK VAN WILLEMS IS IN ZIJN
GEHEEL EN GRATIS ALS PDF TE
DOWNLOADEN BIJ GOOGLE BOOKS
... ALS JE WEET HOE

"Er bestaan verscheidene varianten van dit lied, waaronder eenige duidelyk de kopy verraden naer een hoogduitse origineel. Hetzelve is inderdaed ook in Duitschland bekend." Niet zo verwonderlijk als we weten dat de melodie van Paisiello door **Ludwig von Beethoven** (wiens bet-overgrootvader overigens in 1646 in Bertem-Leefdaal werd geboren...) werd bewerkt tot een zestal populaire varianten.

HET WEESMEISJEN.

Aen d'oe-ver van een snel-len vliet een jeug-dig meis-je
 zat Zy weende en schreide van ver-driet op 't gras van tra-nen
 nat zy weende en schreide van ver-driet op 't gras van tra-nen nat.

Dat "hoogduits origineel" is "**An einem Fluss, der rauschend schoss**" van Kaspar Friedrich Lossius, Leipzig 1781 :

An einem Fluß, der rauschend schoß,
 Ein armes Mädchen saß.
 Aus ihren blauen Äuglein floß
 Manch Tränchen in das Gras.

Sie wand aus Blumen einen Strauß
 Und warf ihn in den Strom.
 Ach, guter Vater, rief sie aus,
 Ach. lieber Bruder, komm!

Ein reicher Herr gegangen kam
 Und sah des Mädchens Schmerz,
 Sah ihre Tränen, ihren Gram,
 Und dies brach ihm das Herz.

Was fehlet, liebes Mädchen, dir,
 Was weinst du so früh?
 Sag deiner Tränen Ursach mir,
 Kann ich, so heb ich sie.

Ach, lieber Herr, sprach sie und sah
 Mit trübem Aug ihn an,
 Sie sehn ein armes Mädchen da,
 Dem Gott nur helfen kann.

Denn sehn Sie, jene Rasenbank
 Ist meiner Mutter Grab,

Und ach, vor wenig Tagen sank
 Mein Vater hier hinab.

Der wilde Strom riß ihn dahin,
 Mein Bruder sah's und sprang
 Ihm nach, da faßt der Strom auch ihn,
 Und ach, auch er ertrank.

Nun ich im Waisenhouse bin,
 Und wenn ich Rasttag hab,
 Schlüpf ich zu diesem Fluße hin
 Und weine mich recht ab.-

Sollst nicht mehr weinen, liebes Kind,
 Ich will dein Vater sein.
 Du hast ein Herz, das es verdient,
 Du bist so fromm und rein.

Er tats und nahm sie in sein Haus,
 Der gute reiche Mann!
 Zog ihr die Trauerkleider aus
 Und zog ihr schönre an.

Sie saß an seinem Tisch und trank
 Aus seinem Becher satt. -
 Du guter Reicher, habe Dank
 Für deine edle Tat.

De nederlandse tekst is er onmiskenbaar een bewerking van, en ook de melodie is vrijwel dezelfde.

Nochtans, volgens Ernest Closson in “**Chansons populaires des provinces belges**”, 1905, Schott Frères, Bruxelles is de melodie afkomstig van “**Das zerbrochene Ringlein**” van Joh. L. Fr. Gluck (1703-1840). Het lijkt er inderdaad een beetje op, zoals deze uitvoering door de “Wieners Sängerknaben” aantoon, maar het is toch iets anders.

In “**Oude en nieuwe liedjes**”, Gent, 1864 publiceert Snellaert zonder uitleg en bronvermelding de tekst zoals we die bij Willems vinden en in het “**Nederlandsch Liederboek uitgegeven door het Willems-Fonds**”, deel 2, 1929 herneemt ook Florimond Van Duyse diezelfde versie, opnieuw met verwijzing naar Giovanni Passiello voor de melodie.

Hieronder alle strofen van – naar we aannemen – een bewerking door één van de vermelde auteurs.

We zetten er de versie achter die we vonden in het liedschrift van EUgenius Koopman (Antwerpen, circa 1917) die de duitse versie getrouw imiteert.

Het weesmeisje

015 [AC] onbekend, 19e eeuw

Aan d' oever van een snellen vliet,
Zat eens een weesje neer.
Zij schreide, snikte van verdriet,
Haar droevige oogjes zeer.

Een rijke heer, die haar zo zag,
Werd innig aangedaan.
Haar treurkleed en haar luid geklag,
Dat trok hem tot haar aan.

« Wel mijn lief meisje », zoo sprak hij,
“Zeg waarom treurt gij nu?
Vertel er d'oorzaak van aan mij,
Kan ik zoo help ik u.

Zij sprak en zag hem troostloos aan:
« 'k Heb, Heer, een droevig lot,
Gij ziet een weeskind voor u staan,
Welks hoop slechts is op God. »

”Mijn moeder stierf, liet mij alleen,
Zij rust bij gindschen boom,
En vader, ach, niet lang geleên,
Verdronk in dezen stroom. »

« Vergeefs en vruchtloos worsteld' hij,

Terwijl zijn angstkreet klonk,
Mijn broeder zag 't en sprong erbij,
Maar ach! Ook hij verdronk. »

« Het weeshuis bood mij schuilplaats
aan,
En mag ik daar eens uit,
Dan prangt mijn hart naar haar te
gaan,
En ja, dan ween ik luid. »

« Neen, ween niet meer mijn lieve kind!
Ik wil uw vader zijn.
Gij hebt een hart dat teer bemint,
Bewaar dat vroom en rein. »

Hij nam haar mede naar zijn huis
En schonk haar spijs en drank,
Verlichtte zo haar droevig kruis,
Vroeg liefde slechts tot dank.

En zij was trouw, zij was het waard,
Zij bleef hem steeds tot vreugd.
Zo zegent God reeds hier op aard,
De liefde tot de deugd.

Wij hebben bij dergelijke liederen altijd de neiging om het verhaaltje in te korten tot 4 à 6 strofen, maar in dit geval bleek 7 strofen het absolute minimum om het verhaal in onze

partituur begrijpbaar te houden. Bovendien hebben we op onze beurt een lichte variante van de melodie bedacht om een betere overgang te bekomen naar het bis-gedeelte.

Versie van E. Koopman:

Aan den oever van een snellen vliet
Een treurig meisje zat
Zij weend' en schreide al van verdriet
Het gras met traantjes nat

Zij wierp de bloempjes die zij zag
Mistroostig in den stroom
En riep: ach, lieve Vader, ach
Och lieve Moeder kom

Een rijk heer wandelde langs de vliet
Bepseurde haar bittere smart
Als hij het wenend meisje ziet
Breekt zijn meedogend hart

Gij moet niet wenen lieve kind
U hart verdient geen pijn
Ik wil uw broeder en uw vriend,
Ik wil uw Vader zijn

Nu vlucht ik steeds het weeshuis uit
Wanneer het rustuur is
Al met een oog vol droef geschrei
En 't hart vol droefenis

Een snelle stroom verslond weldra
Hij worstelde, ach, hij zonk
Mijn broer sprong hem achterna

Helaas, ook die verdronk

Wat scheelt er aan mijn lieve meid
Zeg mij en wees niet schuw
Zeg mij de reën waarom gij schreidt
Zo ik kan zo help ik u

Zij zag dien heer toen treurend aan
En sprak: ach brave man
Een arme wees ziet gij hier staan
Wien God slechts helpen kan

Ziet gij dat groene bergje niet
Daar is mijn Vaders graf
En aan den oever van dees vliet
Daar gleed mijn broeder af

Hij nam haar vriendelijk bij de hand
Om mee naar huis te gaan
En deed haar klederen naar zijn stand
Voor wezenklederen aan

Zij at zijn spijs, zij dronk zijn drank
Gestadig, dag aan dag
Heb dank o edele goede man
Voor uw zo braaf gedrag
Heb dank o edele goede man
Voor uw zo braaf gedrag

Bronnen:

Zangwijze: "An einem Fluss, der rauschend schoss"

"Oude Vlaemsche Lieder" - Jan Frans Willems (1848)

MUZ0002 Honderd Oude Vlaamse Lieder (Bols) (1890)

liederenschrift Eugene Koopman - circa 1917

"Huilen op de kermis" - Dr. Tjaard De Haan (1968)

"Chansons populaires des provinces belges" - Ernest Closson (1905)

"Oude en nieuwe liedjes" - Snellaert (1864)

"Nederlandsch Liederboek uitgegeven door het Willems-Fonds", deel (1929)

De verlopen student

Johan Morris - 5 december 2012 - Category: Drank, liedboeken, liederen, Spot & Ironie

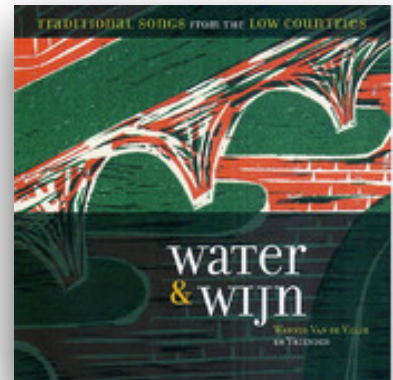
Op de CD “Volksliedjes” van Axl Peleman – die we met gemengde gevoelens ontdekten – staat een verzameling van “*liedjes die iedereen vergeten was en die dreigen verloren te gaan*”. Zo ook een versie van “**De verlopen student**” dat – in tegenstelling tot vele andere liedjes op die CD – de originele versie vrij getrouw volgt.

Volgens Peleman zijn de originele melodieën niet te vreten voor de jeugd van tegenwoordig. Mmh, en zijn eentonige melodieën in een Antwerps dialect zijn dat wel? Zou het niet eerder zijn om de auteursrechten te kunnen opstrijken dat hij die “traditionele” melodieën “bewerkt”?

Zo geweldig “vergeten” kan dit liedje overigens niet zijn, het werd door Wannes Vandeveldte meermaals (1993, 1997, 1999, 2003) opgenomen en op plaat gezet en het staat al sinds 1996 op het repertoire van Wreed & Plezant...

En “Antwerps” is het al evenmin: de oudste vermelding – mét muziek – vonden we in de eerste afleveringen van het “**Iepersch Oud-Liedboek**” van Albert Blyau en Marcellus Tasseel, samengesteld circa 1908, uitgeverij J. Hoste, Gent en we maken ons sterk dat ook Wannes Vandeveldte het in dat boek ontdekte dat in 1962 in extenso werd (her)uitgegeven door de “Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde”.

Als u een indrukwekkende meerstemmige versie van dit lied wil horen, koop dan de CD “Water en Wijn”, bijvoorbeeld bij iTunes voor amper 10 EUR.

288 DE VERLOOPEN STUDENT.

114. *De verlopen Student.*

'k Heb zoo lan - ge stu - dent ge - weest, En nu ben
 ik sol - daat - je, Die noch voor
 dui - vel noch hel en vreest noch voor geen
 meis - jes - praat - jes. De stu - di -
 ë en stond mij niet aan: Ik heb ze gaan ver -
 la - ten En daar en is geen meer ple -
 zier Als on - der de sol - da - te - rij.

Het is ook terug te vinden in de “Codex Studiosorum Bruxellensis” maar dat blijkt duidelijk geïnspireerd door de versie van Wannes en niet door de originele versie.

Volgens aantekeningen van Blyau en Tasseel leerden zij het lied *Van vrouw Ingelaere, die het lied van haar vader had*. Strophen 2, 4 en 5 opgeteekend op 14 Dec. 1905; later nog stro 3.

Zij verwijzen ook naar Florimond Van Duyse maar daar hebben we zelf dat lied niet teruggevonden.

De verlopen student

019 [AC] onbekend

'k heb zo veel jaren student geweest,
en nu ben ik soldaatje.
Voor genen duivel of hel bevreesd,
nog voor geen vrouwenpraatje.
Want al die studie stond mij niet aan,
ik heb ze gaan verlaten
ik heb de wijsheid maar laten staan,
en 'k ben bij de soldaten.

Met mijn geweer en mijn bajonet
trek ik naar de parade.
Met mijnen hoed proper opgezet,
doe ik mijn saluade.
Van links om rechtsom, ik marcheer,
en dat wel honderd keren
is er nog iet' dat mij mankeert,
ik zal 't wel beter leren.

D'er woont 'n juffrouwke in de straat
zeer wel naar mijn behagen,
ik heb ze vriendelijk begroet
en 'k zen aan haar gaan vragen

of dat ik mocht, uit liefde zoet,
kussen haar roze wangen
Och ja, sprak zij, soldaat voldoet,
naar u is mijn verlangen;

De trommel roffelt in ons kwartier,
adieu schoon lief, wij scheiden.
Al is het niet voor mijn plezier,
ik mag niet langer blijven.
Ik moet nu gaan naar den dokter,
om mij te doen soigneren,
want 'k heb van binnen een grote pijn
die mij komt ambeteren.

En den dokter heeft aan mij gezeid
"Den drank die zal u doden".
En ook het kussen al van dees meid
heeft hem aan mij verboden.
'k Moest de genevel laten staan
en ook de vrouwen derven.
Ik zei: "Dokter, vive l'amour,
veel liever zou ik sterven!"

Bronnen:

"Iepersch Oud-Liedboek" - Albert Blyau en Marcellus Tasseel, (circa 1908)
MUZ0715 Liedboek Wannes van de Velde nr 156 pag. 349
CD "Water en Wijn"
CD "Volksliedjes" van Axl Peleman

Een droevig Klaasfeest

Johan Morris - 11 december 2012 - Category: liedbladen, liederen, Over Armoede & Drank, Over Moord & Rampen

Wat in wezen een blijde gebeurtenis moest zijn was / is dat niet voor alle kinderen, dat hadden ook de marktangers snel begrepen. De "grote kindervriend" bleek ook toen reeds zijn affectie nogal te laten afhangen van het fortuin van zijn "sponsors".

We vonden meerdere liederen over dit thema, velen met dezelfde titel. Meestal is een kind aan het woord dat mama of papa wijst op mooie en verleidelijke stukken speelgoed in de etalage van een winkel: "Zal de Sint deze mooie pop / fiets / bal ... voor mij meebrengen?" En mama of papa moeten dan heel creatief proberen uit te leggen waarom de

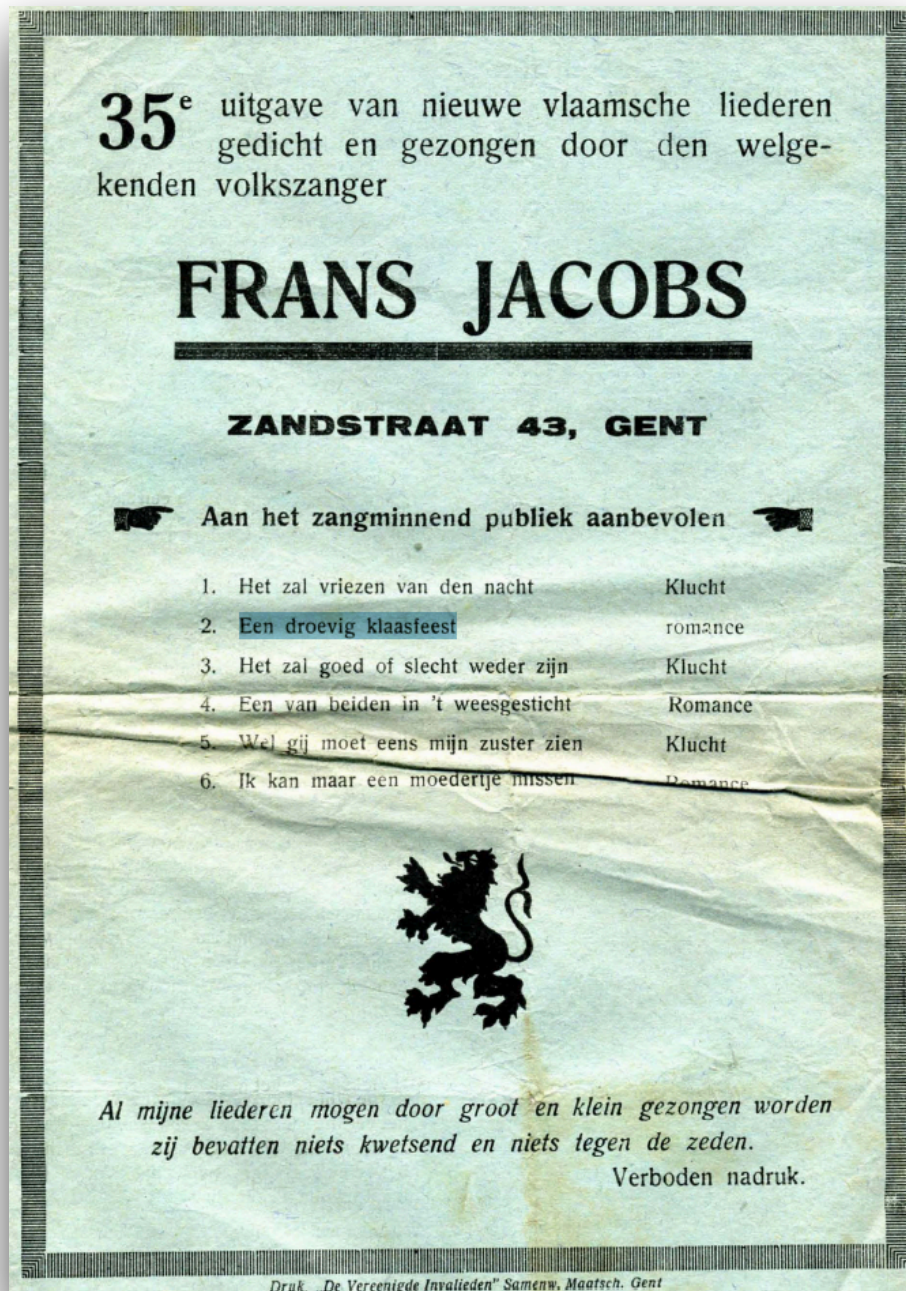

POSTKAART CIRCA 1920

Sint dergelijk speelgoed bij arme mensen niet kan komen brengen.

Het lied dat wij hier bespreken is een zeldzame variante, zo mogelijk nog erger: twee broertjes lopen langs winkleletalages en bedenken dat al het speelgoed in de wereld toch hun jong gestorven moeder niet kan vervangen. In de tweede strofe blijkt dat die moeder exact een jaar eerder op 6 december stierf, kan het nog erger? En in de laatste strofe voegt de auteur er aan toe dat deze kleine kinderen daarom nooit nog een blijie Sinterklaasdag zullen beleven.

De schrijver Frans Jacobs (1888-1973) uit Gent was een collega en medewerker van marktzanger Tamboer (1892-1974); ze leenden wel eens liedjes van mekaar zodat het niet altijd duidelijk is wie nu eigenlijk de tekst bedacht.

**FRANS JACOBS NUMMERDE ZIJN LIEDBLADEN VAN TOT/MET ...
195. AAN 6 LIEDJES PER UITGAVE, TEL UIT!**

Voor de melodie werd in elk geval beroep gedaan op één van de vele populaire deuntjes van de Franse componist / uitgever L. Benech (1875-1925), zoals het liedblad ook keurig aangeeft.

Het originele “Dans les jardins de l'Alhambra” (1923) was op tekst van Ernest Dumont (1877-1941), zowat de vaste tekstleverancier van Louis Benech. Als we hun biografie op de website “Le temps des cerises” mogen geloven, dan waren zij een beetje de Franse tegenhangers van Lennon-McCartney maar dan 30 jaar eerder:

Sur de nombreux petits formats, on peut lire, en effet :
 “Paroles de : E. Dumont – Musique de : F.-L. Bénech” mais sur d’autres, les rôles sont renversés : “Paroles de : F.L. Bénech – Musique de : E. Dumont.” ; et sur d’autres encore, les choses sont encore moins claires : “Paroles et musique de : E. Dumont et F.-L. Bénech.”

Inhoudelijk een frivole, lustige aangelegenheid, heel iets anders dan de droevige Sinterklaas-mare van Jacobs. Niettemin past de melodie ook wel bij het dramatische marktzangerslied. Zoals u kan merken hebben we eens te meer de vrijheid genomen om de originele tekst naar ons gevoel te corrigeren.

Een droevig Klaasfeest

427 [A] Frans Jacobs (1888-1973) [C] F.L. Benech (1875-1927)

Duntjes gekleed dwaalden
twee kind'ren langs de baan,
het was klaasavond
maar van droefheid blonk een traan.
Zij liepen alleen
de straat op en neer
het gelaat zo bleek
van de wichtjes teer.
Zij bleven soms zuchtend
al voor een winkel staan
en zagen daar het speelgoed
vol van weemoed aan.
"Ach broedertje lief,
wat is het toch schoon"
klonk het daar zo zacht
op een zoeten toon.

**Hadden wij maar zoals
de and're kind'ren klein
ons brave moeder nog,
wat vreugde zou dat zijn,
maar bracht de Sint ons
al wat men hier hoort en ziet,
hij schenkt ons toch
nooit onze moeder niet.**

Zij keerden huiswaarts
allebei met droef gedacht
bevend van kou zo kwamen zij

bij vader zacht.
Vader keek hen aan
wjl hij pinkt' een traan
en hij dacht met spijt
aan de vroeger tijd.
"Het is vanavond juist
een jaar, mijn kinders teer,
dat uwe moeder op haar sterfbed
lag te neer,
en de Sinterklaas
brengt de vreugde groot
maar het was den dag
van uw moeders dood."

't Plezier van andere kind'ren
was voor hen een smart
en op die ochtend vroeg
trof hen nog meer het hart.
Hooft de vreugde toch
in zo menig woon,
ja, die blijde dag
is er toch zo schoon.
Maar d'arme kindjes knielden
aan hun bedje neer,
met vader samen biddend
voor hun moeder teer.
"Wij zijn nog zo klein"
weenden zij vol pijn,
"maar er zal voor ons
nooit een klaasfeest zijn."

Bronnen:

Zangwijze: "Dans les jardins de l'Alhambra"
Liedblad n° 35 van Frans Jacobs, Gent
uit de verzameling van Florent Meert
melodie: "Dans les jardins de l'Alhambra"

Aanvulling 29-8-2016

Of Frans Jacobs auteur was van dit lied is niet helemaal zeker want ook Cesarine De Smet en Eduart Baert uit Sint-Niklaas-Waas hadden dit lied op hun repertoire, waarbij zij op het liedblad expliciet vermelden dat deze liedjes hun "eigendom" zijn, wat natuurlijk ook kan betekenen dat ze het van Frans Jacobs kochten.

Brussel in de nacht

Johan Morris - 17 december 2012 - Category: Drank, liedbladen, liederen, Over Leut & Plezier

Als u dacht dat “Brussels by Night” (1979, herwerkt in 1983 voor de gelijknamige film) van Raymond van het Groenewoud het eerste lied was dat het nachtleven in Brussel tot onderwerp had, think again...

Reeds in 1926 kwam marktzanger Tamboer op de proppen met “Brussel in de nacht”. In 3 strofen schrijft hij zijn scenario van een blijkbaar liederlijk en losbandig Brussels by night, het “petit Paris” zoals het ook werd genoemd. Inderdaad, Leopold II had zijn uiterste best gedaan om bouwwerken neer te poten die leken op wat er in Parijs te zien

was en de cabaretten en theaters, inclusief “kaberdoesjkes” (chambres douces, waar rijke heren en dames mekaar discreet konden ontmoeten) versterkten dit beeld nog.

Als melodie koos Tamboer voor “Sous le soleil Marocain” hoewel er in die tijd nog helemaal geen Marokkaanse wijken in Brussel bestonden. Het is – zoals te verwachten – een exotisch klinkend melodietje en je hoort de kamelen zo voorbijtrekken...

Volgens de originele pianopartituur van componist R. Desmoulins moet het gespeeld worden als een Charleston. Dat lijkt me een puur commerciële overweging omdat het lied op de markt kwam in de dulle jaren twintig toen de Charleston geweldig populair was. De melodie wint erbij als het allemaal iets trager en gedragener wordt gebracht, met als bijkomend voordeel dat de zanger minder snel over de woorden struikelt...

Brussel in de nacht

341 [A] Lionel Bauwens (1892-1974) [C] R. Desmoulins (1881-1939)

Als den dag verdwijnt
En het maanlicht van
de nacht verschijnt
Aan het hemelspant
In de stad van pracht
Hoort men het klavier
In de stille nacht
Heeft men veel plezier
De weeld' en de liefde,
muziek en gezang der lieden
klinken als een zoet akkoord

**Brussel, Brussel in de nacht
Wat zijt gij schoon
en bovenal geprezen
Stad van weelde en van pracht
Aan armoe neen
daar wordt niet aan gedacht
Menig apachenhart
Vindt men zoo laat
bedronken op de straat
Ook eene vrouw
die naar haar verleider wacht
Zo is Brussel in de nacht.**

Eene jonge meid
Die ontvlucht haar woon
En zij wordt verleid
In de stad zoo schoon
Zij kent geen gevaar
En haar overdaad
Die beklaagt zij maar
Als het is te laat
Zij denkt aan haar dorpje
en hare moeder teeder
wijl zij fluistert keer op keer

In een grote bar
Dat mag niet bestaan
Ziet men hier en daar
Een getrouwde man
Hij vergeet zijn woon
Hij is aangetast
En zijn arbeidsloon
Is bijna verbrast
Zijn dierbare vrouwe
die zuchtte tot haar knaapje
Vader denkt aan ons niet meer

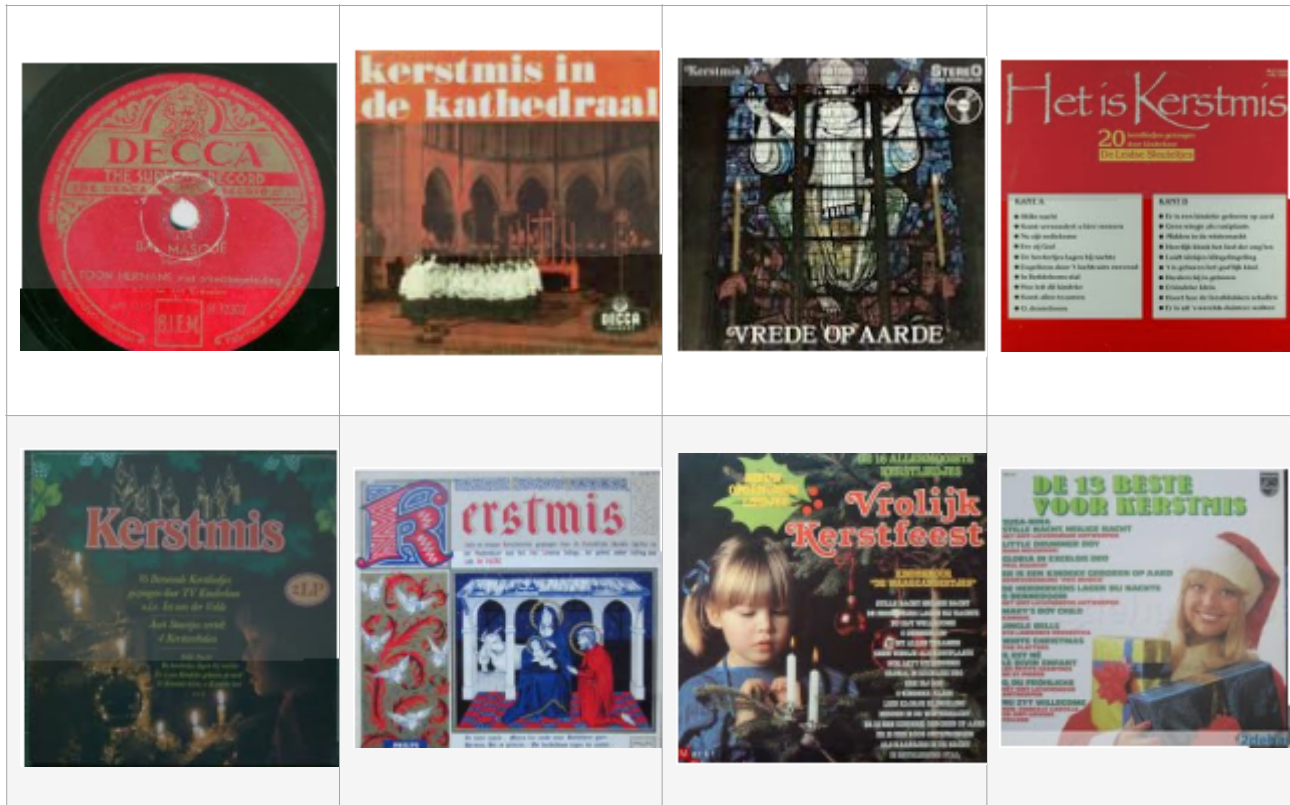
Bronnen:

Zangwijze: “Sous le soleil Marocain” - 1925
liedblad Lionel Bauwens

Wat is het koud

Johan Morris - 24 december 2012 - Category: Andere liederen, liedboeken, liederen

Van oudsher zijn we in de ban van het kerstverhaal en dat merk je ook in de volksmuziek. Er zijn honderden kerstliederen geschreven en gezongen, alleen al in het Vlaams/Nederlands, al zijn het op de vele KerstLP's en CD's steeds dezelfde pakweg 20 overbekende liederen die terugkomen. Zijn dat de mooiste? Wie zal het zeggen...

De hedendaagse populaire jongerenmuziek gaat helaas – ook wat Kerstmis betreft – voorbij aan onze diepgewortelde christelijke roots en besteedt vooral aandacht aan de glamour en de glitter, aan de lichtjes en de cadeautjes en – horresco referens – is daarmee geheel in lijn met de oprukkende smakeloos-kitscherige Amerikaanse mode, die huizen overdadig versiert met lichtgevende rendieren, aan de gevel hangende rood-witte Kerstmannen (niet beseffend dat dit reclame is voor Coca Cola), namaaksneeuw en luide kerstmuzak.

Natuurlijk weten we dat de “aloude” kerstsymbolen in onze streken reeds bestonden vooraleer iemand hier had gehoord over de geboorte en het leven van een zekere Jezus Christus, en ja de lichtjes, de eeuwig groene kerstboom waren er toen al, want zij moesten verzinnebeelden dat rond 25 december de dagen terug langer beginnen worden en de lente in aantocht is.

Niettemin zien we in de oude, volkse kerstliederen dat de eeuwige mysteries nog versterkt worden door andere tot de verbeelding sprekende elementen uit het Kerstverhaal: de barre omstandigheden waarin Maria moet bevallen, de tere onschuld van het kind dat er toch helemaal niet uit ziet als een toekomstig generaal die de Romeinen gaat verjagen, de mysterieuze magiërs uit verre landen die de zeldzame staartster zijn achterna gereisd, de eenvoudige herders die bij het kind de wacht houden... Het heeft altijd grote indruk gemaakt dat bij de geboorte van de belangrijkste persoon ter wereld er

geen paleis aan te pas kwam, maar dat gewone volksmensen en armzalige leefomstandigheden een hoofdrol speelden.

**IN “DE VOLKSTELLING” VAN BREUGHEL ZIEN WE HOE BAR KOUD HET VOLGENS DE TOENMALIGE OPVATTINGEN MOET GEWEEST ZIJN IN BETHLEHEM...
ER WAS ALHIER TOEN OOK EEN MINI-IJSTIJD AAN DE GANG!**

Dat vinden we ook terug in het kerstliedje “Wat is het koud”, ondermeer gepubliceerd in “Het daghet in den Oosten”, een bundel uit 1899 (niet in ons bezit) en 43 jaar later door Laura Hiel in “Zing mee ! – deel 4”.

FRAGMENT UIT “ZING MEE!”, DEEL 4, VERZAMELD DOOR LAURA HIEL, 1942

Volgens Laura Hiel zou dit lied uit Limburg afkomstig zijn en is de melodie – of toch het eerste deel ervan – wellicht geïnspireerd door “O ma tendre Musette”, een oud Frans liedje dat werd gezongen in het melodrama “Les deux orphelines” van D’Ennery, waarin twee weesmeisjes het ene ongeluk na het andere tegenkomen, van mekaar gescheiden worden en na vele onwaarschijnlijke en indrukwekkende belevenissen uiteindelijk mekaar terugvinden.

“De twee wezen” was ook in onze streken een bekend vooroorlogs theaterstuk, ik weet niet of daarin (dezelfde) muziek werd gebruikt.

Wat is het koud

260 [AC] onbekend

Wat is het koud, o kindje teer,
hier in uw armen stal.
Gij krijgt alreeds een traantje kind,
reeds uit uw oogetjes springt
't Is van den kou, den schrillen wind
die door dees spleten dringt.

Hoe kwaamt gij toch op aarde neer
uit 's hemels warme hal.

Is dat voor mij dat gij hier kwaamt
wierd in een kribbe gelegd?
Zie mij niet aan, ik ben beschaamd,
want ik ben kwaad en slecht.

Bronnen:

Zangwijze: "O tendre musette" (?)
"Het daghet in den Oosten" (1899)
"Zing mee ! - deel 4" - Laura Hiel (1942)

INHOUD - 42 liederen

De smartelijke dood van koningin Astrid	3
Huldelied aan onze dierbare Koningin Astrid	4
Rouwlied gewijd aan Hare Majesteit Koningin Astrid	5
De zwerver	7
Bottelarijlied	10
Weet je wat een zoentje is?	14
Knaapjes brief	15
Het zijn de duiven	18
Om een coureur te worden ...	22
Het lied van Pater Damiaan	24
Den droom van een schildwacht	26
Een Gestapo verklikt zijn vader	29
Vaarwel m'n jongen	31
Vertwijfelde roep van een invalide mijnwerker	34
De klacht van een moeder	36
De wereld roept om vrede	37
Zatten Dré	39
Hoe rijmt men dat te saam?	44
Hoe rijmt men dat tesaam?	45
De schrikkelijke ontploffingsramp te Brugge	48
Het Oorlogskanon	49
Als gij te vroeg aan de liefde begint	50
De moord van Nijlen	56
Het lied van de kletskop	60
Over het in stukken gesneden lijk te Brussel	64
Soldatenliefde	67
Aftelrijmpjes en spelliedjes in The Fifties	68
De nieuwe barometer	71

Kom d'r in	74
M'n meisje is verdwenen	75
Mama	79
Het bloemenmeisje	83
Moeder, laat mij verkeren	85
Voor het heil van het lieve vaderland	88
Joanna	91
Veracht toch nooit een vrouw	94
Het weesmeisje	97
Versie van E. Koopman:	98
De verlopen student	100
Een droevig Klaasfeest	103
Brussel in de nacht	105
Wat is het koud	108